

Jaarverslag 2022

mondriaan
fonds

Inhoudsopgave

2	Voorwoord
5	2022 in cijfers
6	Regelingen
39	Pilots
44	Corona-ondersteuning
48	Activiteiten
60	Organisatie & Financiën
87	Colofon

Voorwoord

Eelco van der Lingen, directeur Mondriaan Fonds.
Foto: Aad Hoogendoorn

De coronapandemie bestaat niet meer, althans niet formeel. Corona is nu een 'seizoensvirus'. In 2022 werden alle beperkingen opgeheven. Geen quarantaines meer, geen verplichte testen, geen anderhalve meter. Dat is nu allemaal iets van vroeger. Dan kunnen we terug naar de orde van de dag, zou je denken. Maar de orde van de dag is niet meer dezelfde als die van voorheen. Er is vlakbij een oorlog die grote invloed heeft. Het gevolg is - naast een enorme humanitaire crisis - ook een energiecrisis en een andere kijk op grenzen, invloedssferen en belangen. De gezamenlijke Rijkscultuurfondsen gingen aan de slag met een steunfonds voor Oekraïne. Het budget is inmiddels op, de nood is er nog steeds. De oorlog in Oekraïne zal komend jaar ongetwijfeld van grote invloed blijven.

Maar ook op meer subtiele wijze verschilt de orde van de dag met die van een paar jaar geleden. De sector is nog meer naar het eigen functioneren gaan kijken, naar de waarde van arbeid, de noodzaak van een veilige werkvloer in de culturele sector, gelijkheid of juist het gebrek daaraan en de randvoorwaarden die gesteld worden aan de ondersteuning van cultuur. De codes worden steeds serieuzer genomen en krijgen steeds meer inhoud. Invulling geven aan die inhoud is geen gemakkelijk proces, maar wel noodzakelijk. We bouwen met zijn allen aan een betere sector die organisatorisch sterker wordt, zodat iedereen die zich inzet voor een goed functionerende sector daar ook de juiste waardering voor krijgt.

Met pilottrajecten en vouchers gericht op de ondersteuning van instellingen op het gebied van communicatie, management en personeelsbeleid heeft het Mondriaan Fonds in 2022 instellingen geholpen zichzelf verder te professionaliseren. Kunstenaars werden aangemoedigd zichzelf beter te vertegenwoordigen met de ondersteuning aan kunstenaarsbeurs Vouch en de verschillende vouchers voor manifestaties en internationale presentaties.

In 2022 ontwikkelden we samen met de sector de Gallery Fair Practice Code, waarmee in 2023 de Fair Practice Code wordt geïmplementeerd binnen de regelingen voor galeriën. In het verlengde van de extra coronasteun vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) mochten we in 2022 een budget inzetten voor de ondersteuning van kunstenaarshonoraria. We zijn blij dat dit budget nu ook echt gecontinueerd wordt tot aan de nieuwe beleidsplanperiode, waarna instellingen hopelijk voldoende geoutilleerd worden om deze belangrijke verantwoordelijkheid verder zelf te gaan dragen.

De erfgoedtalent- en collectiemedewerkersregelingen zijn de afgelopen jaren zeer welkom en succesvol gebleken. Hiermee werd een krachtige impuls gegeven aan de werkgelegenheid van belangrijke medewerkers en werden nieuwe gezichten verwelkomd in het erfgoedveld. Daarom zijn we blij dat het ministerie van OCW ons in 2022 extra budget heeft verstrekt om hier ook in 2023 een vervolg aan te geven.

We werken bij het fonds richting een sector waarbinnen iedereen zich vertegenwoordigd voelt. De coronacrisis heeft ons niet afgeleid van dit belangrijke voornemen uit ons beleidsplan. Het Mondriaan Fonds is een fonds dat ook in tijden van crisis ten dienste wil staan van de hele samenleving en wil bijdragen aan projecten en instellingen die een meerwaarde kunnen zijn voor iedereen in het Koninkrijk der Nederlanden. Dat koninkrijk is meer dan alleen Nederland. We hebben in 2022 een open oproep voor kunst en erfgoed op de Cariben uitgevoerd en veel geleerd van die ervaring. Ook heeft het bijzondere projecten opgeleverd en uitgebreide feedback vanuit het veld. Die feedback deed ons onder andere beseffen dat een ogenschijnlijk eenvoudige oproep aan een instelling of kunstenaar in Nederland niet vanzelfsprekend ook eenvoudig is voor een instelling of kunstenaar in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Taal, tijd en afstand kunnen invloed hebben op de toegankelijkheid van onze regelingen. We pasten daarom de tijden van onze spreekuren aan en maakten de budgetten voor de vouchers Venetië en Documenta afhankelijk van de afstand die afgelegd moest worden. De open oproep Herdenkingsjaar Slavernijverleden werd in vier talen gecommuniceerd en er werd een budget beschikbaar gesteld voor vertalingen voor iedereen die daar behoefte aan had.

Het museum is als instituut een prachtig gegeven, maar niet iedereen voelt zich uitgenodigd het museum te betreden. Daarom hebben we in 2022 een pilotondersteuning geboden aan Boijmans Hillevliet, een initiatief van Museum Boijmans van Beuningen in Rotterdam waarmee het museum de wijk in gaat in plaats van andersom.

Communicatie is cruciaal als het gaat om het bereik van kunst en erfgoed. Met de open oproep Kunst Media wordt de betrokkenheid bij de kunstsector gestimuleerd. Een groot succes bleek de serie *Het Verhaal van Nederland* waarbinnen het erfgoed van Nederland de huiskamers werd binnengebracht door middel van een zeer goed bekeken televisieserie. De crossmediale begeleiding werd door het fonds ondersteund.

Joan Miró - Peinture-poème (Musique, Seine, Michel, Bataille et moi)

Al deze initiatieven zijn van waarde geweest in 2022, maar we mogen niet vergeten dat dergelijke bijzondere trajecten alleen kunnen worden uitgevoerd als er een solide basis is. Die basis is ons pakket van vaste regelingen die instellingen en makers al decennia helpen in de uitvoering van hun praktijk. Of het nu gaat om Kunstenaar Basis, Programma's Kunstpodia, Erfgoed Innovatie of om Kunst Erfgoed Presentatie: het zijn allemaal regelingen met een lange geschiedenis en een vaste waarde voor de sector. Een andere vaste waarde van nationaal belang is onze ondersteuning voor aankopen van musea door een tweejaarlijkse ondersteuning van collectieprogramma's en voor zeer speciale aankopen van groot nationaal belang. Dat 'nationaal belang' geen absoluut begrip is en regionale context voor een aankoop van groot belang, bleek op 29 september. Toen werd 's morgens de aankoop van *Peinture-poème* (1927) van de Spaanse schilder Joan Miró gepresenteerd bij Depot Boijmans van Beuningen in Rotterdam en werd 's avonds bij Museum Flehite in Amersfoort de aankoop van twee geschilderde stadsgezichten van Caspar van Wittel gevierd. Beide aankopen werden door het fonds ondersteund en kregen via het fonds een extra ondersteuning vanuit het Nationaal Aankoopfonds.

Van Wittel was een schilder uit Amersfoort die naar Italië trok om zijn praktijk verder te ontwikkelen. Een dergelijke ervaring is nog altijd van belang voor kunstenaars en dus waren we blij dat, toen de coronacrisis afnam, we weer een aantal residencies in binnen- en buitenland konden aanbieden. Aan de internationale positie van het Koninkrijk dragen we verder bij met onze regelingen voor internationale kunstbeurzen en internationale presentaties van kunstenaars uit het Koninkrijk. Een van de grootste presentaties op dat vlak is de Nederlandse inzending voor de Biënnale van Venetië, die in 2022 niet plaatsvond in het traditionele Rietveld Paviljoen, maar midden in de stad. *When the body says Yes*, de presentatie van melanie bonajo, was een groot succes en is na een zeer positieve ontvangst inmiddels op tournee door de wereld.

Chiesetta della Misericordia in de Venetiaanse wijk Cannaregio.
Foto: Peter Tijhuis

Hoe die wereld eruit zal gaan zien is afhankelijk van vele factoren. De huidige geopolitieke situatie stelt niet gerust. In tijden van crisis blijkt cultuur altijd van groot belang. Het vormt en stimuleert identiteit. Het verrijkt levens, daar waar oorlog die verarmt of beëindigt.

Het Mondriaan Fonds heeft in 2022 op een positieve manier bijgedragen aan een gezonde sector in een moeilijke tijd. In dit jaarverslag kijken we graag terug naar wat er in 2022 is bereikt. Daarnaast leggen we ook verantwoording af voor hoe dit, binnen de door het ministerie van OCW beschikbaar gestelde budgetten, gefinancierd is.

Eelco van der Lingen, directeur Mondriaan Fonds

2022 in cijfers

2.860	aanvragen
1.353	toekenningen
40	kunstenaars naar een residency
178	buitenlandse presentaties
39	publicaties
10	aankopen
43	opdrachten
5	prijzen
276	KunstKoopcontracten
137	kunstenaarshonoraria
449	coronacompensaties
16.000	bezoekers Prospects
600	deelnemers online spreekuren
330	kunstacademie studenten geïnformeerd tijdens voorlichtingen
65.745	bezoekers aan de tentoonstelling <i>When the body says Yes</i> op de Biënnale van Venetië
54.780	bezoekers Prix de Rome Beeldende Kunst
8.400	abonnees nieuwsbrief
111.600	websitebezoekers
65.830	volgers op Facebook, Twitter, Instagram en LinkedIn
72	adviseurs
9	voorzitters
64	medewerkers

totaal toegekend bedrag € 40.162.511

Regelingen

Aankopen

De bijdrage Aankopen is bestemd voor Nederlandse musea en andere erfgoedinstellingen die (indien mogelijk) in samenwerking met andere erfgoedinstellingen bijzondere objecten of deelcollecties willen verwerven. Dit kan op alle collectiegebieden: van hedendaagse kunst en nijverheid tot oude handschriften en natuurhistorische collecties. Het doel van deze regeling is het vergroten van de kwaliteit en de zichtbaarheid van de Collectie Nederland. De bijdrage gaat naar aankopen die de Collectie Nederland verrijken en die (semi)permanent aan het publiek worden getoond. De bijdrage van het Mondriaan Fonds is maximaal 40% van de aankoopprijs.

Paula Rego, De Kussenman, 2004. Aankoop Kunstmuseum Den Haag.

In 2022 zijn aanvragen ontvangen op het gebied van erfgoed en beeldende kunst of een combinatie van beide. Het Kunstmuseum Den Haag ontving een bijdrage voor [de aankoop van het werk *De Kussenman* \(2004\)](#) van kunstenaar Paula Rego. Het drielুক *De Kussenman* (2004) wordt gezien als een topstuk van Rego in haar *signature style*, die ze vanaf 1994 toepaste. Deze stijl wordt gekenmerkt door het gebruik van pastel, waarbij de voorstellingen zijn gebaseerd op complexe 'theatrale' scènes. Benno Tempel, directeur van het Kunstmuseum Den Haag, zegt over de aankoop:

“*De Kussenman* van Paula Rego sluit naadloos aan bij de collectie van Kunstmuseum Den Haag. Het werk past binnen de lange lijn van moderne kunstenaars voor wie jeugdherinneringen een belangrijke rol spelen – zoals Louise Bourgeois – en kunstenaars met een psychologische invalshoek – zoals Odilon Redon, Francis Bacon, Berlinde De Bruyckere en Nalini Malani.”

Ook Naturalis Biodiversity Center in Leiden ontving in 2022 een bijdrage voor een aankoop, namelijk voor de verwerving van een reuzencluster bergkristal afkomstig uit Arkansas, de Verenigde Staten. Het betreft een cluster van museale kwaliteit dat meerdere aanknopingspunten biedt om een brede doelgroep kennis te laten maken met de geologische processen die onze planeet vormgeven. Het object geeft inzicht in de wijze waarop geologische processen de omstandigheden creëren waarin de levende natuur kan gedijen en biodiversiteit ontstaat.

Het Mondriaan Fonds heeft in 2022 ook 2 aanvragen voorgelegd aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) voor een bijdrage uit het Nationaal Aankoopfonds. Deze aanvragen kwamen van Museum Boijmans van Beuningen (Rotterdam) en het Dordrechts Museum. Dit aankoopfonds is bedoeld voor aankopen die van belang zijn voor de verrijking van de Collectie Nederland en niet alleen gefinancierd kunnen worden vanuit het budget van het fonds. Het ministerie van OCW heeft voor beide aanvragen de bijdrage uit het Nationaal Aankoopfonds toegekend.

[Klik hier](#) voor een overzicht van alle aankopen die met een bijdrage van het Mondriaan Fonds mogelijk zijn gemaakt.

Aantal aanvragen: **15**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 10.826.400**

Gehonoreerd: **10**

Toegekend bedrag: **€ 1.785.667**

Art Fair Internationaal

Nederlandse en buitenlandse galeries kunnen bij deelname aan een kunstbeurs in het buitenland via de regeling Art Fair Internationaal een bijdrage ontvangen voor het presenteren van werk van levende beeldend kunstenaars uit Nederland. Daarnaast kunnen Nederlandse uitgeverij die deelnemen aan een internationale kunstbeurs een bijdrage ontvangen voor het presenteren van publicaties over hedendaagse beeldende kunst. Ook kunnen buitenlandse kunstbeurzen van internationaal belang een bijdrage ontvangen voor het uitlichten van levende beeldend kunstenaars uit Nederland. Doel van de regeling Art Fair Internationaal is om de internationale positie van hedendaagse beeldende kunst uit Nederland te versterken plus de bekendheid mēt, en de waardering voor, de Nederlandse beeldende kunstpraktijk te vergroten.

Concreet gaat het om een bijdrage aan standhuur voor deelname aan een kunstbeurs met beeldende kunst uit Nederland, een bijdrage aan kosten voor bijzondere presentaties van bestaand werk in een aparte sectie op een kunstbeurs en productiekosten van nieuw werk voor een presentatie in een aparte sectie op een kunstbeurs. Het Mondriaan Fonds stelt elke 2 jaar een lijst vast van kunstbeurzen met internationale uitstraling, inspelend op de actualiteit. Aanvragen gericht op een kunstbeurs of kunstboekenbeurs buiten deze lijst worden ter beoordeling voorgelegd aan een adviescommissie.

In 2022 werden ruim 50% meer aanvragen ingediend dan in 2021. Het ging hierbij voornamelijk om beurzen in Europa en Noord-Amerika. Deelname aan Art Antwerp (België) en presentaties in Basel (Zwitserland), zoals Art Basel, June Art Fair en Photo Basel, zijn het meeste ingediend en ondersteund voor standhuur.

De stand van Martin van Zomeren op Art Antwerp (België)

Bij 3 van de gehonoreerde aanvragen betrof het een presentatie in een aparte sectie. Dit waren presentaties naast de primaire stand van de galerie en speciaal geselecteerd door de betreffende beurs. Zo werden de kunstenaars Folkert de Jong en Yael Bartana beiden door Giovanni Carmine - directeur van Kunst Halle Sankt Gallen (Zwitserland) - uitgenodigd voor een uitgebreide solo presentatie in *Unlimited*, een apart tentoonstellingsdeel binnen Art Basel. Voor de *Projectos*-sectie van de kunstbeurs ArtBo (Bogota, Colombia) vroeg curator Inti Guerrero de Nederlandse kunstenaar Dick Verdult voor de solo presentatie *Bienvenido*.

Aanvragers hebben aangegeven dat deelname aan kunstbeurzen belangrijk is voor het onderhouden van hun professionele netwerk en het leggen van nieuwe contacten. Door de bijdrage Art Fair Internationaal nemen galeries dikwijls meer risico en kiezen ze bijvoorbeeld voor solopresentaties van opkomende kunstenaars die de Nederlandse beeldende kunst representeren.

Aantal aanvragen: **104**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 584.257**

Gehonoreerd: **95**

Toegekend bedrag: **€ 472.780**

Beschermd Cultuurgood

De regeling Beschermd Cultuurgood is bestemd voor eigenaren en beheerders van objecten en collecties die in het [register van beschermde cultuurgoederen en verzamelingen](#) geregistreerd zijn. Doel is de eigenaren te stimuleren zorg te dragen voor deze objecten en collecties en deze voor zover mogelijk publiekstoegankelijk te maken en te houden. De bijdrage wordt gebruikt voor alles dat verband houdt met de zorg voor, en het behoud van dit cultureel erfgoed. Zoals de kosten voor conservering, restauratie en duplicering. Het Mondriaan Fonds draagt maximaal 60% bij.

De aanvraag die in 2022 is ondersteund, is het conserveringstraject van een West Groenlandse Kajak. Deze kajak zal worden getoond door Museum In 't Houten Huis (De Rijp). Doel van het traject is om de staat van de kajak te verbeteren door de bestaande beschadigingen zoveel mogelijk te consolideren en nieuwe beschadigingen te voorkomen. Directeur van Museum In 't Houten Huis Aldert Pilkes noemt de West Groenlandse Kajak "de Rembrandt van Museum In 't Houten Huis" en vertelt het volgende:

"Dankzij de subsidie van het Mondriaan Fonds kan het museum de geheimen van de kajak boven water krijgen. Dit topstuk is onlosmakelijk verbonden met de historie van de Rijper Walvisvaarders en wordt na de conservering op verantwoorde wijze gepresenteerd."

Een aantal projectaanvragen voor deze regeling zijn in 2022 niet ondersteund, omdat daarbij werd aangevraagd voor de restauratie van objecten die niet in het register van beschermde cultuurgoederen zijn geregistreerd.

Aantal aanvragen: **7**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 342.507**

Gehonoreerd: **1**

Toegekend bedrag: **€ 3.791**

Collectiemobiliteit

De regeling Collectiemobiliteit is bestemd voor musea en andere erfgoedinstellingen die collectieonderdelen willen selecteren, afstoten of herplaatsen om zo de kwaliteit van collecties, de zichtbaarheid voor het publiek en de focus van collectieprofielen te verbeteren. Doel is het bevorderen van het inzicht in dat wat belangrijk is voor de Collectie Nederland waardoor de kwaliteit en de zichtbaarheid daarvan vergroot wordt. Het Mondriaan Fonds draagt maximaal 40% van de kosten bij.

In 2022 werd één project ondersteund: de tweede fase van het [herwaarderingstraject van Museum Vlaardingen](#). De collectie van Museum Vlaardingen bestond uit circa 20.000 geregistreerde objecten. Dit is voor een museum van deze omvang een omvangrijke collectie. De collectie sloot echter niet meer volledig aan bij het huidige profiel van het museum. Na een eerder ondersteunde eerste fase, heeft het museum aangevraagd voor de afrondende fase van het herwaarderingstraject. Voor deze tweede fase was het streven om zoveel mogelijk objecten te herplaatsen naar een nieuwe geschikte bestemming. Het publiek werd hierbij meer dan voorheen betrokken bij het traject doordat het museum de bezoekers inzake gaf in de keuzes die werden gemaakt door op zaal te selecteren.

Léanne Selles, directeur van Museum Vlaardingen, schreef in haar blog over het herwaarderingstraject:

“Ik vertelde [tijdens een seminar, red.] over de achtergrond en aanleiding van het herwaarderingstraject van Museum Vlaardingen. Door onze aanpak, waarbij we de gehele collectie herwaardenen, is dit traject behoorlijk kostbaar. We hebben niet voor niets een beroep moeten doen op diverse fondsen om het project te kunnen uitvoeren. Doel van het traject is ook niet om geld te verdienen, maar om zoveel mogelijk objecten, die niet meer passen binnen het profiel van het museum, over te brengen naar een passend museum.”

Aantal aanvragen: **1**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 75.000**

Gehonoreerd: **1**

Toegekend bedrag: **€ 75.000**

Collectieprogramma's

Kunstmusea kunnen via de regeling Collectieprogramma's hun collecties beeldende kunst en vormgeving van na 1945 uitbreiden op basis van hun collectieprogramma en aankoopplan. Het gaat om aankopen die in het collectieplan van het museum passen en (semi)permanent aan het publiek worden getoond. Ook kunnen instellingen de bijdrage gebruiken om aan een beeldend kunstenaar een opdracht te verstrekken die is gericht op de aanschaf van een of meerdere werken voor de collectie. Doel is het verhogen van de kwaliteit, de samenhang en de zichtbaarheid van de [Collectie Nederland](#). Deze regeling staat om het jaar open voor aanvragen. In 2022 was de regeling gesloten. In 2023 zal er weer een nieuwe aanvraagronde zijn.

Curator Beschouwer

De regeling Curator Beschouwer is bestemd voor curatoren, critici, theoretici en beschouwers die minimaal 2 jaar professioneel werkzaam zijn op het gebied van beeldende kunst en erfgoed in Nederland of het Caribisch deel van het Koninkrijk (Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Maarten en Sint Eustatius). Hiermee stimuleert het Mondriaan Fonds de praktijk van curatoren en beschouwers die met nieuwe visies en verhalen een sleutelrol vervullen tussen kunst en erfgoed enerzijds en het publiek anderzijds. Curatoren en beschouwers kunnen de bijdrage gebruiken voor het uitwerken van plannen en het ontwikkelen van visies en verhalen die de kwaliteit van beeldende kunst en erfgoed versterken en belichten voor het publiek. Het betreft een vaste bijdrage variërend van 1 tot maximaal 12 maanden. De looptijd van de bijdrage moet aannemelijk worden gemaakt in een werkplan.

In 2022 is het aantal ontvangen aanvragen met 82% toegenomen ten opzichte van 2021. Dit komt wellicht doordat de regeling voor het tweede jaar van kracht was en dus bekender is bij de doelgroep. Het percentage gehonoreerde aanvragen lag in 2022 lager dan in 2021: in 2021 werd 57% van de aanvragen gehonoreerd tegenover 42% in 2022. Het toegekende bedrag is nagenoeg gelijk met 2021.

Van de in 2022 toegekende aanvragen, werden 13 aanvragen gefinancierd uit de RAOCCC-middelen. Dit is het budget vanuit het ministerie van OCW voor extra ondersteuning naar aanleiding van de coronapandemie. [Klik hier](#) voor meer informatie over de RAOCCC-middelen.

Wat betreft het aard en de doel van de projecten, is de diversiteit in aanvragen groot. Dit komt omdat het gaat om curatoren en beschouwers die zowel op het gebied van erfgoed als beeldende kunst werken. Het merendeel van de aanvragen resulteert in een publicatie. Zo onderzoekt Jolanda Bos de waaiercollectie van Fransje Hovinga-van Eijdsden, wat zal resulteren in een publicatie. Waaiers zijn gebruiksvoorwerpen binnen verschillende culturen en tijden die in een breed scala van sociale functies worden ingezet. Bos wil zowel een geschiedenis van de waaier presenteren, als het persoonlijke verhaal belichten over hoe deze bijzondere collectie is ontstaan.

Curator Hilde de Bruijn onderzoekt of het mogelijk is om het werk *7000 Eichen* (1982) van kunstenaar Joseph Beuys uit te voeren in Drenthe anno 2023. Beuys plantte in de jaren '80 in Kassel (Duitsland) 7000 bomen, een *Sozial Skulptur* die herhaald kan worden. Omdat de Rijksoverheid vanuit de klimaatdoelstellingen de verplichting heeft om voor 2030 37.000 hectare bomen bij te planten, ziet De Bruijn hier een mogelijkheid. Ze wil met verschillende groeperingen en organisaties in gesprek over de haalbaarheid van dit project en de kunstzinnige implicaties van een herhaling van Beuys' werk.

Een ander voorbeeld van een gehonoreerde aanvraag binnen deze regeling is het project van onderzoeker Julie Hengeveld. Hengeveld onderzoekt de collectie- en tentoonstellingsgeschiedenis van het Curaçaosch Museum vanaf de oprichting in 1948 tot nu. Hierbij heeft Hengeveld speciale aandacht voor de culturele samenwerking tussen Curaçao en Nederland. Er was van 1947 tot 1953 sprake van een nauwe band tussen directeur Chris Engels en Willem Sandberg, directeur van het Stedelijk Museum Amsterdam, waardoor er veel Nederlandse tentoonstellingen te zien zijn geweest op Curaçao die het tentoonstellings- en aankoopbeleid hebben beïnvloed.

Inflatiecorrectie

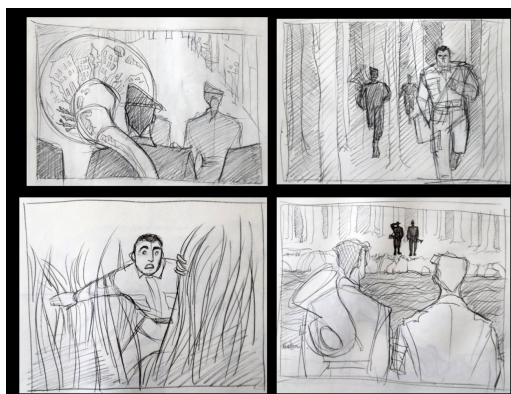
Vanaf 1 januari 2023 is binnen een aantal regelingen, waaronder Curator Beschouwer, een inflatiecorrectie doorgevoerd. Aanvragen die een (subsidie)periode hebben die start in 2023, maar in 2022 werden beschikt, kregen reeds het nieuwe standaardbedrag.

Aantal aanvragen: 51	Gehonoreerd: 21, waarvan 13 uit RAOCCC middelen
Totaal gevraagd bedrag: € 744.505	Toegekend bedrag: € 277.160, waarvan € 160.000 uit RAOCCC middelen

De Verbeelding

De Verbeelding is een samenwerkingsproject van het Mondriaan Fonds en het Filmfonds, gericht op films die zich op de grens van cinematografie en beeldende kunst begeven. Via De Verbeelding krijgen beeldend kunstenaars de mogelijkheid om samen met filmproducenten een artistieke film van speelfilmlengte te realiseren. Doel is films te ondersteunen die de grens tussen beeldende kunst en film verkennen en die de artistieke potentie hebben om op internationale filmfestivals geselecteerd te worden.

Aanvragen voor De Verbeelding kunnen 1 keer per 2 jaar worden ingediend. Er zijn 2 selectierondes. In het ene jaar selecteert een gezamenlijke adviescommissie van het Mondriaan Fonds en het Filmfonds projecten voor een ontwikkelbijdrage. Via deze tussenfase kunnen de kunstenaar en de producent samenwerken aan de ontwikkeling van het filmplan. In het andere jaar selecteert de commissie uit deze ontwikkelbijdragen projecten voor een realiseringbijdrage.

Storyboard: A Ringing in the Ears, Gabriel Lester met producent The Film Kitchen

In 2022 werden 3 projecten geselecteerd voor een realiseringsbijdrage. Het ging om *Headless Trees* van kunstenaar Sara Rajaei met als producent near/by film (SeriousFilm), *Love-22-Love* van kunstenaar Jeroen Kooijmans met als producent Submarine Docs en *A Ringing in the Ears* van kunstenaar Gabriel Lester met als producent The Film Kitchen. Deze projecten werden allen eerder geselecteerd voor een ontwikkelingsbijdrage binnen de regeling. Voor de realiseringsronde ontving elk project een realiseringsbijdrage van maximaal € 450.000 per project.

Filmprojecten die mede mogelijk gemaakt zijn via De Verbeelding zijn deels te bekijken op [de website van De Verbeelding](#).

Erfgoed Innovatie

Musea en andere erfgoedinstellingen die collecties beheren en zichtbaar maken voor publiek kunnen via de regeling Erfgoed Innovatie een bijdrage ontvangen voor vernieuwende programmeringen en duurzame thematische samenwerkingen. Ook kan worden bijgedragen aan haalbaarheidsonderzoeken naar samenwerkingen en vernieuwende programmering. Doel van de regeling Erfgoed Innovatie is om erfgoedinstellingen te stimuleren vernieuwende trajecten in te zetten die leiden tot transitie (waaronder onderzoek), nieuwe programmeringen, bijzondere thematische samenwerkingen en herinrichtingen die recht doen aan actuele visies en verhalen voor een divers publiek.

Concreet gaat het om een bijdrage voor onderzoek of programma's gericht op nieuwe presentatievormen en herinrichtingen van erfgoedinstellingen en samenwerkingen op het gebied van onderzoek, wetenschap, publieksbereik of collectiebeleid. De hoogte van de bijdrage is maximaal 40% van de flexibele kosten. Voor een haalbaarheidsonderzoek is de bijdrage maximaal 70%, met een maximum bedrag van € 15.000.

In 2022 nam het aantal ontvangen aanvragen toe met ruim 70% ten opzichte van 2021. De reden voor deze toename is niet eenduidig te verklaren. Het zou te maken kunnen hebben met het feit dat in 2021 instellingen nog gereserveerd waren met plannen vanwege de coronarestricties en zij in 2022 des te meer plannen maakten voor vernieuwingen en ontwikkelingen van de eigen organisatie en de sector.

De aanvragen in 2022 betroffen verschillende erfgoeddomeinen en werden ingediend door onder meer archieven, musea en archeologische instellingen. In veel van de plannen werd aansluiting gezocht bij actuele ontwikkelingen in de maatschappij. Bij een deel van de gehonoreerde aanvragen stond publieksparticipatie centraal om zo de collecties en verhalen van instellingen een nieuwe context of betekenis te geven. Ook werden er aanvragen ingediend voor plannen waarin vernieuwende manieren om de collectie te presenteren centraal staan en plannen voor onderzoek naar digitale ontsluiting van collecties.

De Hortus Botanicus Amsterdam ontving bijvoorbeeld een bijdrage voor de inhoudelijke vernieuwing van de Drieklimatenkas waarin de bezoeker kan zien, voelen en ruiken wat biodiversiteit is. De Hortus wil met deze ontwikkeling een actueel verhaal vertellen, dat bijdraagt aan de bewustwording rondom actuele thema's als klimaatverandering. Na de vernieuwing van de kas kan de bezoeker biodiversiteit aan de hand van een levende plantencollectie in 3 klimaten ervaren. De Hortus wil hiermee het effect van het klimaat op de biodiversiteit laten zien.

Archeologiebudget binnen Erfgoed Innovatie

Net als in de periode 2018-2021 is er in 2022 speciale aandacht voor grootschalige publieksactiviteiten voor archeologie, zodat de toegankelijkheid van archeologie voor het bredere publiek en het publieksbereik wordt vergroot. Stichting Museumpark Archeon (Alphen aan den Rijn) ontving een bijdrage uit het archeologiebudget voor fase 3 van de restauratie van de Zwammerdamschepen.

Aantal aanvragen: **68**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 5.348.963**

Gehonoreerd: **34**

Toegekend bedrag: **€ 2.650.430**

Herdenking Slavernijverleden

Jaarlijks vindt in Nederland de herdenking plaats van de juridische afschaffing van de slavernij op 1 juli 1863 in de toenmalige koloniën Suriname en de Nederlandse Antillen. Daarnaast worden in het hele land lokale herdenkingen van het slavernijverleden georganiseerd. Een bijdrage voor het organiseren van [de nationale herdenking](#) en het stimuleren en faciliteren van lokale herdenkingen kan alleen worden aangevraagd door het Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis (NiNsee). Met de bijdrage Herdenking Slavernijverleden stimuleert het Mondriaan Fonds de verbreding en verdieping van de nationale herdenking. Het gaat om een bijdrage van maximaal € 200.000 per jaar.

Gehonoreerd: **1**

Toegekend bedrag: **€ 200.000**

Herdenkingsjaar Slavernijverleden

Tijdens het Herdenkingsjaar Slavernijverleden van 1 juli 2023 tot en met 1 juli 2024 wordt extra aandacht besteed aan het slavernijverleden. Het Mondriaan Fonds en het Fonds voor Cultuurparticipatie ontvangen ieder 1 miljoen euro van de Rijksoverheid om activiteiten tijdens het Herdenkingsjaar te ondersteunen van zowel instellingen als individuen en kleine lokale initiatieven die gevestigd zijn in Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk. Centraal bij de activiteiten tijdens het Herdenkingsjaar staan de verhalen van de van oorsprong niet-Europese gemeenschappen betrokken bij het slavernijverleden. Doel is om kennis en bewustwording te vergroten over het slavernijverleden door de ontwikkeling van diverse soorten presentaties aan het publiek.

De oproep werd in 2022 opengesteld en in 2023 zijn er 2 deadlinerondes voor het indienen van een aanvraag. De oproep is tot stand gekomen met behulp van een klankbordgroep met leden afkomstig uit de verschillende betrokken gemeenschappen. [Klik hier](#) voor meer informatie over de open oproep.

Internationale Samenwerkingsprojecten Erfgoedinstellingen

De regeling Internationale Samenwerkingsprojecten Erfgoedinstellingen is bestemd voor Nederlandse erfgoedinstellingen die willen samenwerken met buitenlandse erfgoedinstellingen in onderzoeksprojecten op gezamenlijke collectiegebieden. Doel is het stimuleren van nieuwe inzichten, onderzoek en internationale samenwerkingen op het gebied van cultureel erfgoed die internationaal opvallen door hun belang en resulteren in een presentatie. Er kan ook een bijdrage worden aangevraagd voor de ontwikkelfase van een project.

In 2022 ontving het Mondriaan Fonds een verviervoudiging van het aantal aanvragen ten opzichte van 2021, dit is te verklaren door de grotendeels opgeheven coronarestricties en reisbeperkingen. De Nederlandse instellingen aan wie de bijdragen werden toegekend werken samen met internationale musea en instellingen uit onder andere Suriname, Frankrijk, België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.

Het Allard Pierson Museum (Amsterdam) ontving bijvoorbeeld een bijdrage voor het project *Oog in oog. De mensen achter mummieportretten*. Het museum startte hiervoor een collectieonderzoek naar 12 Oud Egyptische mummieportretten in samenwerking met Museum August Kestner (Hannover, Duitsland), Musée Royal de Mariemont (Morlanwelz, België), de Reiss-Engelhorn-Museen (Mannheim, Duitsland) en de Sammlung des Ägyptologischen Instituts van de Universiteit Heidelberg (Duitsland). Daarbij richt het onderzoek zich specifiek op de gebruikte materialen en de herkomstgeschiedenis.

Expert workshop Allard Pierson Museum. Foto: Yosi Pozeil

Een ander voorbeeld is de bijdrage die Museum het Valkhof (Nijmegen) via deze regeling ontving voor het project *Zichtbare geschiedenis: een Surinaams diorama in Nijmegen*. Het museum streeft ernaar om na de geplande verbouwing en heropening van het museum een meer inclusief en meerstemmig verhaal te vertellen in de vaste opstelling. Het heeft een diorama van een Surinaamse plantage in de collectie, maar over dit specifieke object nog weinig kennis. In de tijd dat het museum gesloten is tijdens de verbouwing, wil de instelling in samenwerking met Museum Bakkie (Reijnsdorp, Suriname) onderzoek doen naar dit diorama. Museum het Valkhof ontving een bijdrage voor een haalbaarheidsonderzoek voor dit project, waarmee vooronderzoek en de reis- en verblijfkosten voor een bezoek aan Suriname kunnen worden gedekt.

Aantal aanvragen: **8**

Gehonoreerd: **4**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 788.518**

Toegekend bedrag: **€ 294.500**

Kunst Erfgoed Presentatie

Beeldende kunstinstellingen, musea, kunstpodia, festivals en erfgoedinstellingen kunnen via de regeling Kunst Erfgoed Presentatie een bijdrage aanvragen voor bijzondere presentaties op het gebied van beeldende kunst en erfgoed. Het doel van deze regeling is om bijzondere kunst- en erfgoedpresentaties te stimuleren die zich onderscheiden van het vaste programma en op inspirerende wijze een brug slaan naar het publiek. Zo stimuleert het Mondriaan Fonds een veelzijdig aanbod dat recht doet aan de diversiteit in onze samenleving en de betrokkenheid versterkt tussen kunst, erfgoed en publiek. De hoogte van de bijdrage is maximaal 40% van de variabele projectkosten.

In 2022 nam het aantal ontvangen aanvragen met ruim 12% af ten opzichte van 2021. Van de in 2022 ingediende aanvragen werd 50% gehonoreerd. Dit is gelijk aan het percentage gehonoreerde aanvragen in 2021. Bij de toekenningen ging het om 67% beeldende kunst aanvragen, 30% erfgoed aanvragen en 3% erfgoedmanifestaties.

Stichting De Bastei in Nijmegen ontving een bijdrage voor een interactieve tentoonstelling waarin actuele vraagstukken over onze voedselvoorzieningen in een brede cultuurhistorische context worden geplaatst. Bezoekers komen via deze presentatie in aanraking met verschillen en parallellen tussen het huidige voedselsysteem en dat van vorige eeuwen. De introductie van het thema voedsel(productie) biedt een nieuwe kijk op de relatie tussen mens en natuur binnen het verhaal van De Bastei.

De Bastei Buurtsuper (Nijmegen). Foto: Henrik de Goffau

Stichting De Cultuur Kameleon (Amsterdam) ontving een bijdrage voor de realisatie van een semipermanente presentatie in het Jewish Cultural Historical Museum (Willemstad, Curaçao). In de presentatieruimte worden verhalen over de Joodse gemeenschap in het Caribisch gebied en de Tweede Wereldoorlog inzichtelijk gemaakt voor een groot publiek. De historische verhalen worden gepresenteerd binnen een hedendaagse context waarbij ruimte is voor thema's als uitsluiting, discriminatie, diversiteit en racisme.

Archeologiebudget binnen Kunst Erfgoed Presentatie

Net als in de periode 2018-2021 is er in 2022 speciale aandacht geweest voor grootschalige publieksactiviteiten voor archeologie, zodat de toegankelijkheid van archeologie voor het bredere publiek en het publieksbereik wordt vergroot. Het fonds droeg in 2022 bij aan het tentoonstellingsproject *Kemet* van het Rijksmuseum van Oudheden (Leiden). In dit project zal inspiratie uit het oude Egypte centraal komen te staan en worden archeologische objecten verbonden met elementen uit de muziek- en filmsector en hedendaagse kunst.

Aantal aanvragen: **162**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 7.800.404**

Gehonoreerd: **79**

Toegekend bedrag: **€ 3.069.601**

Kunst Opdracht

Particulieren, instellingen, organisaties en bedrijven kunnen via de regeling Kunst Opdracht een opdracht geven aan beeldend kunstenaars voor het maken van een nieuw, publiek toegankelijk kunstwerk in Nederland. Het doel van de regeling is het stimuleren van opdrachten aan kunstenaars en daardoor ook de markt, de zichtbaarheid van kunst en de betrokkenheid tussen opdrachtgever, kunstenaar en publiek. Concreet kan het gaan om een eenmalige opdracht aan 1 of meerdere kunstenaars of juist een langere samenwerking. Zoals de samenwerking van een museum met een kunstenaar, waarbij het intensief volgen en tonen van werk of de productie van nieuw werk voor een periode van maximaal 4 jaar centraal staat. Het Mondriaan Fonds betaalt maximaal 50% van het bedrag.

In 2022 daalde het totaal aantal aanvragen binnen de regeling Kunst Opdracht ruim 20% ten opzichte van 2021. De oorzaak hiervan hangt mogelijk samen met zaken als de nasleep van de pandemie, de oorlog in Oekraïne en de inflatie. Materialen waren moeilijker verkrijgbaar en opdrachtgevers hadden te maken met onvoorspelbare prijsstijgingen waardoor ze mogelijk terughoudender waren in het verlenen van opdrachten. Iets minder dan de helft van alle binnengekomen aanvragen is gehonoreerd.

62% van de aanvragen is gefinancierd uit de RAOCCC-middelen, dat is het budget vanuit het ministerie van OCW voor extra ondersteuning naar aanleiding van de coronapandemie. [Klik hier](#) voor meer informatie over de RAOCCC-middelen, het budget voor extra maatregelen naar aanleiding van corona.

60% van de gehonoreerde aanvragen kwam van musea, kunstpodia en culturele festivals. Dat is een daling van 15% ten opzichte van 2021. Een voorbeeld van een gesubsidieerd project uit de culturele sector met een landelijke spreiding is de samenwerking tussen Stichting Beeldmix, Nederlandse musea en de NS stations. Hedendaagse fotografen werden gevraagd om nieuw werk te maken geïnspireerd op fotocollecties van historische fotografen, welke te zien waren in alle 12 provincies op onder andere NS stations. Ruim de helft van de aanvragen afkomstig van culturele instellingen betrof het produceren van nieuw werk in semipublieke ruimtes. Bij het overige deel ging het om nieuwe kunstwerken ten behoeve van een tentoonstelling of manifestatie.

Van de gehonoreerde aanvragen kwam 40% van buiten de culturele sector, van bijvoorbeeld gemeenten, bibliotheken en universiteiten. Dit aandeel is dus met 15% gestegen ten opzichte van 2021. Zo ontving ziekenhuis Rijnstate (Arnhem) een bijdrage voor het kunstwerk *Virus Poetry* van kunstenaar Maria Barnas, dat reflecteert op persoonlijke ervaringen van de coronapandemie.

Opdrachtgevers die niet gerekend worden tot het museale bestel of circuit van kunstpodia kunnen eerst een ontwikkelbijdrage aanvragen om zo professionele expertise in te winnen voor het maken van een plan of het bekostigen van een schetsfase. In 2022 ontving 1 instelling een dergelijke bijdrage, namelijk ROC Rijn IJssel (Arnhem). Deze instelling ontving een bijdrage voor kunstenaar Gijs Assman, die door in dialoog te gaan met studenten, medewerkers en omwonenden een ontwerp zal gaan maken voor een beeld in de nieuwe ENKA-campus.

Aantal aanvragen: **94**

Totaal gevraagd bedrag: €
3.455.636

Gehonoreerd: **43, waarvan 25 uit RAOCCC middelen**

Toegekend bedrag: € **1.452.551, waarvan € 900.000 uit RAOCCC middelen**

Kunst Presentatie Internationaal

Kunstenaars uit Nederland die hun werk in het buitenland willen presenteren of internationaal erkende kunstinstellingen buiten Nederland die actueel werk van levende beeldend kunstenaars uit Nederland willen tonen, kunnen via de regeling Kunst Presentatie Internationaal een bijdrage krijgen voor de kosten van het tonen van het werk. Het doel van deze regeling is het stimuleren en vergroten van de internationale bekendheid en waardering van hedendaagse beeldende kunst uit Nederland.

Concreet is de bijdrage bestemd voor kosten die de zichtbaarheid van het werk vergroten en niet in de reguliere begroting van een presentatie zijn opgenomen. Zoals een eventuele gastconservator, reis- en verblijfkosten van betrokken kunstenaars of gastcurator, transport- en daarbij behorende verzekeringskosten, productiekosten en vertaalkosten. Ook een bijdrage in de kosten voor de productie van nieuw werk valt hieronder.

Op basis van het grote aantal aanvragen dat is binnengekomen lijkt het erop dat de internationale uitwisseling zich grotendeels heeft hersteld na een grote afname tijdens de coronapandemie. In 2022 werden ook aanvragen voor projecten en evenementen ingediend die in de voorgaande jaren waren uitgesteld.

Net als in voorgaande jaren kwamen in 2022 de meeste gehonoreerde aanvragen uit Duitsland. Opvallend is dat de activiteiten in België, Verenigde Koninkrijk, Frankrijk en Oostenrijk zijn gestegen. Het aantal activiteiten waarvoor een aanvraag werd ingediend in de Verenigde Staten is iets afgenomen in vergelijking met 2021, maar ligt nog steeds in lijn met de jaren voor de corona-uitbraak. In het geval van België lijkt de geografische ligging, gemeenschappelijke taal en kennis van elkaars culturele veld een positieve uitwerking te hebben op de algehele uitwisseling. Tevens zien we dat bepaalde organisaties een duurzame relatie hebben opgebouwd met kunstenaars uit Nederland. Een voorbeeld hiervan is Museum Dhondt-Dhaenens (Sint-Martens-Latem, België). Deze instelling werkte het afgelopen jaar met 4 kunstenaars uit Nederland samen omtrent 3 projecten: met Jochem van Laarhoven en Bas van den Hurk voor *It is part XXX of an ensemble, and this ensemble is no longer necessarily ceremonial*, met Manon de Boer voor *In conversation with Latifa Laabissi and Laszlo Umbreit* en met Magali Reus voor *On Like Scenery*.

Het Mondriaan Fonds ondersteunt via de regeling Kunst Presentatie Internationaal vanzelfsprekend ook projecten buiten Europa. Zo kreeg de in Aruba gevestigde kunstenaar Velvet Zoë Ramos in 2022 ondersteuning om in te gaan op een uitnodiging van de Asian Art Biennale in Dhaka (Bangladesh). Mede door de bijdrage van het fonds kon de kunstenaar deelnemen aan de 19^e editie van deze biënnale, genaamd *Here, There and Everywhere*.

Het valt op dat veel van de aanvragen voor deze regeling komen van organisaties die eerdere ervaring hebben met het Mondriaan Fonds of via een Nederlandse kunstenaar zijn geattendeerd op het bestaan van deze regeling. Daarnaast speelt het [Internationaal Bezoekersprogramma](#) een belangrijke rol. Door onze buitenlandse bezoekers goed te informeren over de mogelijkheden bij het Mondriaan Fonds vergroten we de kans dat de bezoekers ervoor kiezen om samen te werken met kunstenaars uit Nederland.

Aantal aanvragen: **157**

Gehonoreerd: **83**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 2.604.454**

Toegekend bedrag: **€ 1.193.133**

Kunst Verbinding

Kunst Verbinding is bestemd voor festivals, manifestaties en andere publieke initiatieven die niet primair op beeldende kunst zijn gericht maar wél ruimte bieden aan beeldende kunst. Het doel van deze regeling is het stimuleren van de verbinding van nieuwe doelgroepen met beeldende kunst. De bijdrage kan gebruikt worden voor een eenmalig evenement op het gebied van hedendaagse beeldende kunst (een projectbijdrage). Daarnaast is er ook een tweejarige bijdrage voor instellingen die beeldende kunsevenementen organiseren en zich dankzij deze bijdrage inhoudelijk en organisatorisch verder kunnen ontwikkelen (een ontwikkelbijdrage). Voor een projectbijdrage is maximaal 40% van de variabele projectkosten verbonden aan het beeldende kunstdeel van het project. Voor een ontwikkelbijdrage is de bijdrage maximaal 70% van de kosten, met een maximum bedrag van € 15.000.

Het aantal aanvragen voor deze regeling groeide, net als in eerdere jaren, ook in 2022 gestaag verder met in het verlengde hiervan een stijgend aantal toekenningen. De aanvragers variëren van sociaal maatschappelijke organisaties tot festivals. In 2022 ontving bijvoorbeeld Stichting Possibilize een bijdrage voor het Sencity Festival. Dit festival is gericht op mensen die niet of minder horen van muziek en biedt een programma dat bestaat uit onder andere beeldende kunst, zintuigprikkelende muziek, scenografie, (un)spoken word, comedy en wetenschap. Het festival vond in 2022 plaats in Tivoli Vredenburg (Utrecht). Binnen de context van het festival wordt beeldende kunst op een inclusieve wijze aangeboden. Ook stichting 24Classics heeft een bijdrage Kunst Verbinding ontvangen. Zij realiseerden een audiovisuele uitvoering van *Gay Guerrilla*, een stuk van componist Julius Eastman. De installatie biedt de mogelijkheid om een andere beleving van klassieke muziek mogelijk te maken, alsook een nieuw publiek bij de beeldende kunst te betrekken.

Aantal aanvragen: **31**

Gehonoreerd: **11**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 814.726**

Toegekend bedrag: **€ 280.375**

Kunstenaar Basis

De regeling Kunstenaar Basis is er voor beeldend kunstenaars die 4 jaar of langer werkzaam zijn, om nieuw werk te maken en de beroepspraktijk verder te ontwikkelen. Met Kunstenaar Basis wil het Mondriaan Fonds ervaren beeldend kunstenaars de mogelijkheid bieden hun oeuvre uit te breiden en een betekenisvolle en zichtbare bijdrage te leveren aan de hedendaagse beeldende kunst in Nederland of het Caribisch deel van het Koninkrijk.

De bijdrage kan gebruikt worden voor het maken van werk, zoals voor onderzoek, experiment, de aanschaf van materiaal en apparatuur. Of voor het uitwerken van een opdracht en voor deelname aan tentoonstellingen en manifestaties in het binnen- en buitenland. Het subsidiebedrag wordt gespreid uitbetaald in minimaal 2 en maximaal 4 jaar. De bijdrage bedroeg in 2022 per toekenning € 40.000.

In 2022 nam het aantal ontvangen aanvragen met 67% toe ten opzichte van 2021. Het aantal aanvragen in 2021 week echter sterk af van het gemiddelde van de 4 jaren daarvoor. Mogelijk heeft de onzekerheid die veroorzaakt werd door de coronapandemie en de beschikbaarheid van tijdelijke steunmiddelen daarin een rol gespeeld. Uitgaande van het gemiddeld aantal aanvragen in de voorgaande 4 jaar lag het aantal aanvragen in 2022 11% boven het gemiddelde. Een verklaring voor deze toename zou kunnen zijn dat het Mondriaan Fonds toegankelijker wordt ervaren door aanvragers. De introductie van een nieuwe huisstijl en website in de eerste helft van 2022 zou daaraan kunnen hebben bijgedragen. Dit is niet met zekerheid vast te stellen.

Circa 50% van de in 2022 behandelde aanvragen is gehonoreerd. Dat is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Van de in 2022 toegekende aanvragen, werden 13 aanvragen gefinancierd uit de RAOCCC-middelen. Dit is het budget vanuit het ministerie van OCW voor extra ondersteuning naar aanleiding van de coronapandemie. [Klik hier](#) voor meer informatie over de RAOCCC-middelen.

Kunstenaar Basis stelt kunstenaars in staat om nieuw werk te maken. Zo wilde kunstenaar Marenne Welten de bijdrage onder meer gebruiken voor een werkperiode om een aantal grote schilderijen te maken. De resultaten daarvan zullen in 2023 te zien zijn bij galerie Harkawik (New York, Verenigde Staten) en galerie Clint Roenisch (Toronto, Canada). Kunstenaar Sheng-Wen Lo onderzoekt in diens praktijk de relatie tussen mensen en andere dieren, vaak vanuit een technologisch perspectief. De komende 4 jaar wil hij verder werken aan een aantal doorlopende research projecten, zoals *Watch out* en *Matter of Scale*.

Willem de Haan, Twisted-Roads, 2022.

Kunstenaars kunnen ook van de regeling gebruik maken om hun beroepspraktijk te ontwikkelen en te bestendigen. Willem de Haan studeerde in 2017 af aan de kunstacademie en is sindsdien professioneel werkzaam als kunstenaar. In zijn werk voegt hij vervreemdende elementen toe aan herkenbare situaties. Hij vroeg een bijdrage Kunstenaar Basis aan om zich de komende 4 jaar te verdiepen in thema's die belangrijk zijn voor de inhoudelijke ontwikkeling van zijn kunstenaarspraktijk. Ook wil hij aandacht besteden aan het documenteren van zijn projecten, zijn internationale mobiliteit verhogen en investeren in duurzame materialen.

Inflatiecorrectie

Vanaf 1 januari 2023 is binnen een aantal regelingen, waaronder Kunstenaar Basis, een inflatiecorrectie doorgevoerd. Aanvragen die een (subsidie)periode hebben die start in 2023, maar in 2022 werden beschikt kregen reeds het nieuwe standaardbedrag van € 44.000.

Aantal aanvragen: 280	Gehonoreerd: 137, waarvan 13 uit RAOCCC middelen
Totaal gevraagd bedrag: € 11.328.000	Toegekend bedrag: € 5.564.000, waarvan € 520.000 uit RAOCCC middelen

Kunstenaar Project

Beeldend kunstenaars die minimaal 1 jaar professioneel werkzaam zijn en een specifiek plan willen uitvoeren, gebonden aan een duidelijke werkperiode kunnen een bijdrage Kunstenaar Project aanvragen. Het doel van deze regeling is kunstenaars de mogelijkheid bieden specifieke plannen uit te voeren om zo een betekenisvolle en zichtbare bijdrage te leveren aan de hedendaagse beeldende kunst in Nederland of het Caribisch deel van het Koninkrijk. De bijdrage kan gebruikt worden als tegemoetkoming in de projectkosten. Het kan gaan om een vaste bijdrage voor een werkperiode van 1 tot maximaal 6 maanden of een flexibele bijdrage voor een periode van maximaal 12 maanden.

In 2022 werden de meeste beperkingen die waren opgelegd in verband met de coronapandemie weer opgeheven. Parallel hieraan groeide het aantal aanvragen dat werd ingediend. Een voorbeeld is het project *There is No Better Me* bij kunstpodium Beautiful Distress (Amsterdam). Hiervoor transformeerden kunstenaars Sachi Miyachi en Nina Glockner het gebouw in een kunstwerk. De inspiratie voor het werk kwam voort uit een residentie periode bij het Fukuroda Psychiatrisch Ziekenhuis (Japan), waar de kunstenaars onderzoek hebben gedaan naar de maatschappelijke vooroordelen en ideeën rondom het menselijk gedrag. Dit onderzoek heeft zich in het kunstwerk vertaald naar een ervaring voor alle zintuigen.

In 2022 ontstond er ook weer meer ruimte om projecten in het buitenland uit te voeren. Zo ook het project *Once upon a time, the water once followed the disappeared trace left by the cave* van kunstenaar Suat Ögüt. Deze video-installatie gaat over de regio rondom de 12.000 jaar oude stad Hasankeyf (Turkije), die na het aanleggen van een dam volledig onder water is komen te staan. Hierdoor zijn grote delen onbewoonbaar verklaard. Voor diens project dook Ögüt in de geschiedenis van de stad en hoe de grotten zijn gebruikt als woningen en verzetsplekken door de lokale bevolking. Ögüt legt ook een link met de hedendaagse politieke omstandigheden die dit verloren stadsbeeld vormen en hervormen.

Een derde voorbeeld van een project dat ondersteund is via Kunstenaar Project is *Permafrost vs. Permaweb*. Met het creëren van de allereerste biologische NFT wil kunstenaar Christine Bax het dilemma van de blockchain aantonen. Blockchain wordt vaak gezien als een belangrijke technologie voor de toekomst van het internet, maar heeft ook een hoge CO2-uitstoot. *Permafrost vs. Permaweb* is een reis in de wereld van digitale kunst, klimaat, en klimaat-neutrale alternatieven op vervuilende technologie. Het project is geselecteerd voor de Parsec Residency in Bologna (Italië).

Inflatiecorrectie

Vanaf 1 januari 2023 is binnen een aantal regelingen, waaronder Kunstenaar Project, een inflatiecorrectie doorgevoerd. Aanvragen die een (subsidie)periode hebben die start in 2023, maar in 2022 werden beschikt kregen reeds het nieuwe standaardbedrag.

Aantal aanvragen: **343**

Totaal gevraagd bedrag: €
4.760.056

Gehonoreerd: **164, waarvan 46 uit RAOCCC middelen**

Toegekend bedrag: € **2.524.576, waarvan € 727.500 uit RAOCCC middelen**

Kunstenaar Start

Kunstenaar Start is bestemd voor beeldend kunstenaars die minimaal 1 tot maximaal 4 jaar professioneel werkzaam zijn. Het Mondriaan Fonds wil startende kunstenaars de mogelijkheid bieden een betekenisvolle en zichtbare bijdrage te leveren aan de hedendaagse beeldende kunst in Nederland of het Caribisch deel van het Koninkrijk. Door de verbreding van de opleidingseisen voor de regeling sinds 2020 vinden kunstenaars met verschillende opleidingsachtergronden al in een beginnend stadium van hun kunstenaarspraktijk een weg naar deze regeling. Kunstenaars kunnen de werkbijdrage gebruiken voor het ontwikkelen van hun kunstpraktijk. De bijdrage bedroeg in 2022 per toekenning € 20.000. In 2022 is er een toename van 16% in het aantal aanvragen ten opzichte van 2021. Het aantal toekenningen nam licht toe.

Net als het jaar ervoor werd in 2022 extra budget beschikbaar gesteld voor de regeling Kunstenaar Start vanuit de ROACCC-middelen. Dit is het budget vanuit het ministerie van OCW voor extra ondersteuning naar aanleiding van de coronapandemie. [Klik hier](#) voor meer informatie over de ROACCC-middelen. In beide jaren zijn het aantal toekenningen vanuit deze middelen ongeveer gelijk.

De coronamaatregelen werden in 2022 opgeheven waardoor startende kunstenaars, in tegenstelling tot 2020 en 2021, weer beter in staat waren om podia te vinden en activiteiten en netwerken te ontplooiën om hun werkpraktijk verder te brengen.

Uit de aanvragen voor de regeling Kunstenaar Start blijkt de grote reikwijdte van media en thema's waarmee startende kunstenaars werken. Ook in 2022 legden veel kunstenaars zich niet toe op één medium, maar werken met verschillende media. Zo werkt kunstenaar en onderzoeker Negiste Yesside Johnson met tekst, sculptuur en installaties. Met de toekenning dook Johnson in het leven van ongedocumenteerde mensen en illegale migratie met de focus op Nigeria en België.

Er bleef in 2022 ten opzichte van de voorafgaande jaren ook een duidelijke trend zichtbaar van kunstenaars die het schilderen herwaarderen in hun praktijk. Kunstenaar Kenneth Aidoo volgde de filmacademie, maar legt zich sinds enkele jaren toe op een autonome schilder praktijk. Hierbij legt hij de focus op het hiaat van zwarte portretten in de schilderkunst en haalt hij inspiratie uit zijn Ghanese achtergrond.

De kunstenaars die in 2022 gebruik maakten van de regeling Kunstenaar Start zijn geïnteresseerd in ambachtelijkheid en het verdiepen van het technische gebruik van het materiaal waarmee ze werken. Sociale en maatschappelijk urgente thema's worden met regelmaat benaderd vanuit een persoonlijke beleving of geschiedenis. Identiteit en gender zijn hierbij belangrijke onderwerpen. Zo transformeerde kunstenaar Sarah Naqvi een op traditionele textiel en ambacht gerichte praktijk, ontwikkeld in India, naar een activistische praktijk. Hierin zet hen ambacht in als middel om structuren van macht en onderdrukking, met name van vrouwen en queer lichamen, bloot te leggen.

De kunstenaars die de bijdrage in 2022 ontvingen krijgen in 2024 de mogelijkheid hun werk te tonen op *Prospects* tijdens Art Rotterdam.

Inflatiecorrectie

Vanaf 1 januari 2023 is binnen een aantal regelingen, waaronder Kunstenaar Start, een inflatiecorrectie doorgevoerd. Aanvragen die een (subsidie)periode hebben die start in 2023, maar in 2022 werden beschikt, kregen reeds het nieuwe standaardbedrag van € 22.000 toegekend.

Aantal aanvragen: **243**

Gehonoreerd: **91, waarvan 25 uit RAOCCC middelen**

Totaal gevraagd bedrag: €
4.886.000

Toegekend bedrag: € **1.832.000, waarvan € 500.000 uit RAOCCC middelen**

Mentoring Kunstenaar Start

Mentoring Kunstenaar Start is een samenwerking tussen Cultuur + Ondernemen en het Mondriaan Fonds. Het is een programma op maat dat kunstenaars met een Kunstenaar Start beurs ondersteunt bij hun ondernemerschap en ontwikkeling op artistiek-inhoudelijk vlak. Doel van het project is de inhoudelijke expertise van [succesvolle en ervaren beeldend kunstenaars en curatoren](#) te koppelen aan gemotiveerde startende kunstenaars. De kennis en ervaring wordt ingezet voor een nieuwe generatie. De kunstenaars worden begeleid bij het realiseren van hun ambities en plannen, bij hun artistieke ontwikkeling, professionalisering en positionering.

De kunstenaars die tot nu toe een bijdrage ontvingen, geven aan dat zij door het traject beter inzicht hebben gekregen in hun positie en zichtbaarheid in het veld, zowel artistiek-inhoudelijk als zakelijk. In 2022 zijn 10 kunstenaars een mentoring-traject gestart.

KunstKoopregeling

Particulieren kunnen met de KunstKoopregeling hedendaagse kunst en vormgeving op afbetaling kopen bij galleries in Nederland. Het aankoopbedrag kan worden uitgespreid over een periode van maximaal 36 maanden, zonder rente of extra kosten. Het Mondriaan Fonds neemt deze voor zijn rekening. Het doel van deze regeling is het kopen van kunst toegankelijk maken voor een grotere groep mensen. Santander Consumer Finance is sinds 2020 samenwerkingspartner voor de regeling. Kopers die gebruik willen maken van de KunstKoop kunnen bij Santander hun leningaanvraag online indienen. In 2022 werd de KunstKoopregeling door 120 galleries verspreid over Nederland aangeboden.

Galleries dienen een aanvraag in om deel te kunnen nemen aan de KunstKoop. In 2021 werd in verband met de corona-omstandigheden de deelnametermijn van de galleries die zijn aangesloten bij de KunstKoop verlengd met 2 jaar. Hun deelname loopt nog tot en met 2023. Voor galleries die niet deelnamen aan de regeling werd in 2022 een extra aanvraagronde opengesteld. Als resultaat hebben 5 nieuwe galleries in Amsterdam zich aangesloten bij KunstKoop: Hama Gallery, Stevenson, Bildhalle, Galerie van Gelder, Homecoming Gallery. Dit is een mix van startende ondernemingen alsook meer gevestigde namen.

Galleries Bildhalle en Stevenson openen na eerdere vestigingen in het buitenland, respectievelijk in Zwitserland en Zuid-Afrika, ook dependances in Nederland waar ze de KunstKoop kunnen gaan aanbieden. Opvallend is dat de startende galleries uit de aanvraagronde een focus hebben op het toegankelijker maken van kunst. Zo zet Homecoming Gallery in op online zichtbaarheid in samenwerking met externe curatoren en richt Hama Gallery op een drempelverlagende manier de galerie in als ontmoetingsplek voor kunstenaars en publiek.

Het aantal afgesloten contracten en het totale aankoopbedrag van kunst met de KunstKoop vertoont een lichte daling ten opzichte van 2021. Zo is het aankoopbedrag gedaald met een percentage van ongeveer 12%. Een beweging die mogelijk samenvalt met de inflatie en daling van de koopkracht.

Om de zichtbaarheid van de KunstKoop verder te bevorderen werd door het Mondriaan Fonds in 2022 onder meer een [podcast](#) gelanceerd over het kopen van kunst, met bijdragen van kunstenaar Jochem Rotteveel, verzamelaar Ger van Dam, Galerie Bart (Nijmegen/Amsterdam) en Young Collectors Circle.

Totaal aankoopbedrag kunstwerken: €
1.031.909

Totaal leenbedrag: € **928.718**

Aantal afgesloten contracten: **276**

Programma's Kunstpodia 2022

De regeling Programma's Kunstpodia 2022 is bestemd voor kunstpodia met publiekstoegankelijke jaarprogramma's van 1 tot 4 jaar. Het doel van deze regeling is om kunstpodia te stimuleren publiekstoegankelijke programma's te maken die bijdragen aan een kwalitatief hoogwaardig en pluriform aanbod van hedendaagse beeldende kunst in Nederland. Een gevarieerd aanbod zorgt in samenhang voor een volwaardig beeldende kunstveld in Nederland en een gevarieerd publiek. Voor de instellingen die in aanmerking willen komen, geldt dat ze geen collectie hebben en dat het presenteren van beeldende kunst een kernactiviteit is.

De regeling kent 4 categorieën – Start, Basis, Pro en Breed – en geeft instellingen de mogelijkheid tot groei en ontwikkeling. Elke categorie heeft eigen criteria, waarbij budget, periode en vereisten toenemen. Ondanks de onzekerheid die de coronacrisis met zich heeft meegebracht, wisten de meeste kunstpodia in 2022 hierop adequaat te reageren met een aangepast (online) programma. De commissie zag een aantal thema's terugkomen in de programmaplannen: zoals zorg en ecologie. Het viel op dat de programma's veelal inspelen op actuele maatschappelijke ontwikkelingen.

In vergelijking tot het voorgaande jaar is de landelijke spreiding van de toekenningen in de ronde 2022 toegenomen met 57%. De toekenningen in de ronde 2022 zijn verspreid over alle provincies van Nederland, namelijk 2 toekenningen in Noord-Brabant, 2 in Limburg, 2 in Gelderland, 1 in Drenthe, 5 in Noord-Holland, 6 in Zuid-Holland, 1 in Zeeland, 1 in Utrecht, 2 in Groningen, 1 in Overijssel en 2 in Friesland. Uit de provincie Flevoland zijn geen aanvragen ingediend. Verder is er 1 toekenning gedaan aan een organisatie op Aruba.

VierVaart, Habitat Multiform, tentoonstelling van Tanja Smeets, Mette Sterre, Maartje Korstanje, 2022

Voor de categorie **Start** geldt bijdrage van € 25.000 voor 1 kalenderjaar. Het Mondriaan Fonds ontving hiervoor in 2022 50 aanvragen, waarvan 12 initiatieven een toekenning ontvingen: Blind Walls Gallery (Breda), Dat Bolwerck (Zutphen), Destination Unknown (Weert), Into Nature (Assen), Ja Ja Ja Nee Nee (Amsterdam), Manifold Books (Amsterdam), Plaatsmaken (Arnhem), RADIUS (Delft), SEA Foundation (Tilburg), Shimmer (Rotterdam), VierVaart (Groede) en WET (Rotterdam). Daarnaast hebben 5 aanvragen een positieve beoordeling gekregen, maar konden deze niet gehonoreerd worden door een tekort aan budget. Dat zijn: Bureau Postjesweg (Amsterdam), Derde Wal (Nijmegen), Greylight Projects (Heerlen), Playbill (Amsterdam) en The Balcony (Den Haag).

Voor de categorie **Basis** geldt de bijdrage € 110.000 per jaar, voor 2 kalenderjaren. Het Mondriaan Fonds ontving hiervoor in 2022 27 aanvragen, waarvan 12 organisaties een toekenning ontvingen: A Tale of a Tub (Rotterdam), Ateliers '89 (Aruba), Fotodok (Utrecht), het resort (Groningen), Hotel Maria Kapel (Hoorn), Institute for Human Activities (Amsterdam), Kunstenlab (Deventer), Kunsthuis SYB (Beetsterzwaag), Reverb/Klankvorm (Rotterdam), Sign (Groningen), Video Power (Maastricht) en W139 (Amsterdam). Door een tekort aan budget, konden 3 positief beoordeelde organisaties niet worden gehonoreerd. Dat zijn Casco Art Institute (Utrecht), De Fabriek (Eindhoven) en Page Not Found (Den Haag).

Project Space 1646, Chiral Gate, solotentoonstelling Paul DD Smith's 2022. Foto: Maarten Nauw

Voor de categorie **Pro** geldt een bijdrage van € 175.000 per jaar, voor 3 kalenderjaren. Het Mondriaan Fonds ontving hiervoor in 2022 3 aanvragen, waarvan 2 aanvragen een toekenning kregen: Project Space 1646 (Den Haag) en VHDG (Leeuwarden). Voor de categorie **Breed** geldt een bijdrage van € 275.000 per jaar, voor 4 kalenderjaren. Het Mondriaan Fonds ontving hiervoor in 2022 1 aanvraag. Binnen deze categorie is geen toekenning gedaan. Het budget voor deze categorie blijft behouden voor de volgende aanvraagronde voor Programma's Kunstpodia. In totaal hebben 26 kunstpodia een bijdrage via de regeling Programma's Kunstpodia 2022 ontvangen. Klik [hier](#) voor meer informatie over de toekenningen.

Aantal aanvragen: **81**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 9.865.000**

Gehonoreerd: **26**

Toegekend bedrag: **€ 3.990.000**

Publicatie

De regeling Publicatie is bestemd voor beeldend kunstenaars en uitgevers die bijzondere en vernieuwende publicaties over het werk van levende kunstenaars uit Nederland of uit het Caribisch deel van het Koninkrijk willen produceren. Dit kan voor oeuvre publicaties als reflectie op het werk zelf, een eerste publicatie voor startend talent waarbij (inter)nationale zichtbaarheid belangrijk is of een eenmalige niet-monografische opinie-uitgave waarbij reflectie wordt gegeven op de kunstpraktijk en daarmee bijdraagt aan de gedachtevorming over hedendaagse beeldende kunst. Het doel is verdiepend inzicht over, en zichtbaarheid van hedendaagse beeldende kunst via publicaties stimuleren.

De maximale bijdrage is 35% van de productiekosten. Als er sprake is van een technisch innovatieve toepassing dan bedraagt de maximale bijdrage 50%. Technische innovatie moet opgevat worden als technische toepassingen in combinatie met uitzonderlijke toepassingen van tekst, beeld en techniek.

Het aantal ingediende aanvragen in 2022 laat een stijging zien van 20% ten opzichte van 2021. De regeling lijkt aan een breed gedragen behoefte te voldoen en aanvragers geven aan dat er weinig mogelijkheden zijn bij andere fondsen en geldschieters om kunstpublicaties ondersteund te krijgen. Het budget werd meerdere keren overvraagd en de commissie moest streng oordelen over de binnengekomen aanvragen. Het honoreringspercentage is daarmee relatief laag, namelijk 43%.

Aanvragen kunnen ingediend worden door uitgevers, door kunstenaars in samenwerking met een uitgever en door kunstenaars in eigen beheer. De aanvragen waren in 2022 redelijk gelijk verdeeld over deze 3 categorieën, met een lichte meerderheid van aanvragen van kunstenaars in samenwerking met een uitgeverij. Het Mondriaan Fonds droeg in 2022 bij aan 39 bijzondere kunstenaarsboeken, overzichtspublicaties en beschouwingen op het kunstenveld. Opvallend was de significante stijging van fotografische publicaties, een verdubbeling ten opzichte van 2021. De gehonoreerde publicaties laten een mix zien van fotografieboeken en kunstenaarsboeken. 2 jonge talenten hebben een toekenning gekregen voor een eerste publicatie die kan bijdragen aan hun (inter)nationale zichtbaarheid, namelijk de kunstenaars Zindzi Zwietering en Sjoerd Martens. Van de 9 aanvragen die zijn ingediend voor een technisch innovatieve toepassing zijn er 3 gehonoreerd.

Thema's die veelvuldig terugkomen in de gehonoreerde publicaties zijn het belang van diversiteit en inclusie, het klimaat en reflecties op sociale structuren. Zo ontving Uitgeverij Valiz (Amsterdam) een bijdrage voor een beschouwende publicatie over de rol van de kunstwereld in het licht van de uitdagingen van de toekomst, zoals oorlog, pandemieën en klimaatcrisis. Yasmine Ostendorf, auteur en curator, ontwikkelde hiervoor een platform met informatie over de gevolgen van voornoemde uitdagingen en de rol van kunstenaars om hierop proactief te reageren en deel te worden van mogelijke oplossingen. Deze publicatie, getiteld *Mycelium as Methodology*, legt alle beschikbare informatie en bruikbare methoden vast en maakt het inzichtelijk voor een breder publiek.

patricia kaersenhout, tentoonstelling *Guess Who's Coming to Dinner Too?*, 2019. Foto: Charlott Markus

Naast deze actuele thema's is er ook een tendens te zien in aanvragen van kunstenaars die de kunstgeschiedenis en maatschappelijke onderwerpen als gender en inclusie in hun eigen werk samenbrachten. Zo ontving Uitgeverij Jap Sam Books (Prinsenbeek) een bijdrage voor *patricia kaersenhout*, een monografie van het werk van kunstenaar patricia kaersenhout waarin zij zwarte feministische perspectieven en 'vergeten' geschiedenissen uitlicht. De publicatie komt voort uit het project *Guess Who's Coming to Dinner Too?*, waarin de eeuwenoude structuur van de kunstgeschiedenis wordt verbreed met verhalen van mythologische, historische en hedendaagse vrouwen van kleur. Deze publicatie kreeg ook een honorering op grond van technische innovatie. De publicatie bevat een interactieve laag waarin verhalen van zwarte vrouwen gekoppeld worden aan de inhoud van de publicatie. Daarnaast wordt er een website ontwikkeld in samenwerking met het Van Abbemuseum en het Stedelijk Museum Amsterdam die zal fungeren als een database met aanvullende verhalen over vrouwen van kleur.

Aantal aanvragen: **92**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 1.019.825**

Gehonoreerd: **39**

Toegekend bedrag: **€ 432.188**

Residency

Beeldend kunstenaars, curatoren en kunstbeschouwers die hun praktijk willen verdiepen en hun netwerk willen uitbreiden, kunnen een aanvraag doen voor een werkperiode in binnen- of buitenland in een door het Mondriaan Fonds aangeboden atelier. Met de regeling Residency wil het fonds kunstenaars, curatoren en kunstbeschouwers stimuleren hun eigen werk te ontwikkelen en daarmee de hedendaagse beeldende kunst in Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk in het algemeen. De bijdrage is bedoeld voor reis-, verblijf- en materiaalkosten. De eigen bijdrage is minimaal 10% van het bedrag dat het Mondriaan Fonds voor een werkperiode vaststelt.

Net als 2021 bood het Mondriaan Fonds in 2022 de volgende residencies in Nederland aan: Drawing Centre Diepenheim, Het Lage Noorden (Marrum), Het Luceberthuis in samenwerking met Museum Kranenburgh (Bergen), het Pompgemaal (Den Helder) en Make Eindhoven. Daarnaast is er een nieuwe atelier toegevoegd: Borderland residency. Deze residency bestaat uit 2 verschillende instellingen, namelijk Greylight projects (Heerlen) en Odapark (Venray). Hoewel er in 2022 meer binnenlandse locaties werden aangeboden, waren er voor de binnenlandse ateliers minder aanvragen. Dit is mogelijk te verklaren doordat er in 2021 nog veel beperkende coronamaatregelen van kracht waren, waardoor er minder behoefte was aan buitenlandse reizen. Door het wegvallen van coronamaatregelen in 2022 zijn buitenlandse residencies weer meer in trek gekomen.

Sigrid Calon tijdens Creative Residency Arita in Japan, 2022

In 2022 bood het Mondriaan Fonds voor het eerst sinds het uitbreken van de coronapandemie weer buitenlandse residencies aan. Dit ging om 11 ateliers verspreid over 9 landen. Voor deze 11 plekken ontving het fonds 264 aanvragen. Dit is een duidelijke indicatie dat er veel enthousiasme is voor de buitenlandse ateliers. Kunstenaar Sigrid Calon volgde via de residency regeling in 2022 een werkperiode in Arita, Japan. Hierover zegt Calon:

“De residency bij Arita was een droom die uitkwam. Enerzijds om een tijd te verblijven in een totaal andere cultuur en anderzijds om te leren van - en te kunnen samenwerken met - bijzondere vakmensen.”

De 11 buitenlandse residencies zijn:

Cemeti Institute for Art and Society (Yogyakarta, Indonesië) voor beeldend kunstenaars.

Creative Residency Arita (Japan) voor beeldend kunstenaars.

MMCA Residency Changdong (Seoul, Zuid-Korea) voor beeldend kunstenaars.

WIELS (Brussel, België) voor beeldend kunstenaars.

ZERO Foundation (Düsseldorf, Duitsland) voor curatoren en kunstbeschouwers. *Voor de residency ZERO is in de aanvraagronde in 2022 niet aangevraagd.*

Delfina Foundation (Londen, Verenigd Koninkrijk) voor beeldend kunstenaars, curatoren en kunstbeschouwers.

ISCP (New York, Verenigde Staten) voor beeldend kunstenaars.

Instituto Buena Bista (Willemstad, Curaçao) voor beeldend kunstenaars, curatoren en kunstbeschouwers.

Atelier Holsboer (Parijs, Frankrijk) voor beeldend kunstenaars, curatoren en kunstbeschouwers.

AIR Berlin Alexanderplatz (Duitsland) voor beeldend kunstenaars, curatoren en kunstbeschouwers.

Arts Initiative Tokyo (Japan) voor beeldend kunstenaars, curatoren en kunstbeschouwers.

Aantal aanvragen: **401**

Gehonoreerd: **40**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 4.123.690**

Toegekend bedrag: **€ 331.907**

Restauratie Mobiel Erfgoed

Organisaties op het gebied van mobiel erfgoed kunnen alleen of met een andere instelling een bijdrage Restauratie Mobiel Erfgoed aanvragen. Het gaat om alle sectoren van het mobiel erfgoed: rail, weg, water en lucht. Doel van deze regeling is de kwaliteit van bijzonder mobiel erfgoed te versterken en op een duurzame wijze operationeel te houden, waarbij aandacht is voor milieu-, energie- en klimaataspecten. De bijdrage kan worden gebruikt voor restauratie en herstel van erfgoed dat is opgenomen in het [Nationaal Register Mobiel Erfgoed](#) en dat een duidelijke positie inneemt in de verhaallijn van de [Toonbeelden](#), waarmee uitdrukking wordt gegeven aan een bijzonder nationaal of regionaal belang. De maximale bijdrage is 50% van de projectkosten.

Koninklijke DC-3 Dakota 'Prinses Amalia'. Foto: Dutch Dakota Association Classic Airlines

In 2022 werden er minder aanvragen ingediend en gehonoreerd dan in 2021. Wel is er een grote verscheidenheid te zien binnen de objecten waarvoor aangevraagd is en die zijn gehonoreerd. Waaronder verschillende zeilboten, een rondvaartboot, een vliegtuig en een treinwagon. Medio november 2022 was het volledige budget voor dit kalenderjaar besteed, waarna de regeling gesloten werd in afwachting van mogelijk nieuw budget vanuit het ministerie van OCW voor 2023.

Een voorbeeld van een gehonoreerde aanvraag is het project van Museum BroekerVeiling (Dijk en Waard). Het museum ontving een bijdrage voor het verduurzamen en restaureren van de rondvaartboot [de Grobol](#). Het museum laat de Grobol ombouwen tot een dichte en elektrisch aangedreven boot zodat museumbezoekers door het Rijk der duizend eilanden in Noord-Holland kunnen varen. Verwacht wordt dat er vanaf 1 april 2023 door het gebied gevaren kan worden met de stille en schone rondvaartboot.

Ook stichting DDA Classic Airlines ontving in 2022 een bijdrage, specifiek voor de digitalisering van de DC-3 Dakota *Prinses Amalia*. Met de bijdrage is [het toestel](#) geüpdatet met een communicatie- en waarschuwingssysteem en is er GPS navigatie geïnstalleerd waarmee de luchtwaardigheid van dit toestel is gewaarborgd.

Aantal aanvragen: **11**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 675.842**

Gehonoreerd: **6**

Toegekend bedrag: **€ 476.260**

Voucher Internationaal

De Voucher Internationaal is bestemd voor beeldend kunstenaars, curatoren en beschouwers uit Nederland. Met de Voucher Internationaal wil het Mondriaan Fonds de zichtbaarheid en internationale waardering voor hedendaagse beeldende kunst uit Nederland vergroten. Deze bijdrage biedt een verkorte aanvraagprocedure in vergelijking met andere regelingen om snel in te kunnen gaan op een uitnodiging van een internationaal erkende hedendaagse beeldende kunstinstelling, -platform, -festival of -symposium in het buitenland voor bijvoorbeeld het geven van een lezing, performance, workshop of deelname aan een panel. Aanvragers kunnen een bijdrage krijgen voor reis- en verblijfskosten tot een maximum van € 2.500.

Deelname Jeanette Bisschops aan Artist Talk van MMCA (Zuid-Korea)

In 2022 is bijna de helft van de aanvragen toegekend. Aanvragers reisden hoofzakelijk binnen Europa, maar er waren ook meerdere toekenningen voor activiteiten in de Verenigde Staten, Mexico en Zuid-Korea. Kunstenaar Ana Bravo Perez ontving bijvoorbeeld een bijdrage voor het geven van een lezing-performance bij Haus der Kulturen der Welt (Berlijn, Duitsland). Curator Jeanette Bisschops ontving een bijdrage voor het geven van een workshop en Q&A bij MMCA (Seoul, Zuid-Korea).

De bijdrage Voucher Internationaal heeft in 2022 voor het eerst een volledig kalenderjaar opengestaan. De regeling is geïntroduceerd in 2020, maar werd in het voorjaar van dat jaar gesloten in verband met de coronapandemie tot begin 2022.

Aantal aanvragen: **52**

Gehonoreerd: **24**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 84.330**

Toegekend bedrag: **€ 29.248**

Vouchers Manifestaties

De bijdrage Voucher Manifestaties kan worden aangevraagd door beeldend kunstenaars met een beroepspraktijk van ten minste één jaar. De voucher is bedoeld om de internationale positie van beeldend kunstenaars uit Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk een impuls te geven door hun aanwezigheid op belangrijke internationale events te stimuleren. Ieder jaar wordt er voor een aantal events een Voucher Manifestatie uitgezet. In 2022 was er een Voucher Manifestatie voor de Biënnale van Venetië en een Voucher Manifestatie voor documenta fifteen.

Voucher Biënnale Venetië

Er zijn in 2022 40 vouchers toegekend voor de Biënnale van Venetië. Een toekenning omvat toegangskaarten voor de professional preview en opening van de Biënnale van Venetië. Daarnaast droeg het Mondriaan Fonds maximaal € 750 per persoon bij aan de reiskosten en de kosten van een onderkomen in Venetië. De voucher voor beeldende kunstenaars gevestigd in het Caribisch deel van het Koninkrijk was maximaal € 2.000. Dit omdat de reiskosten vanuit de Cariben hoger zijn.

Het Mondriaan Fonds organiseerde voorafgaand aan de biënnale ook een bijeenkomst waar de 40 ontvangers van de voucher elkaar ontmoet hebben en tips kregen over netwerken tijdens de Biënnale van Venetië. Hierover zegt kunstenaar Kathrin Schlegel het volgende:

“Dankzij de door het Mondriaan Fonds georganiseerde voorafgaande meet-up ontstond het gevoel samen als groep te reizen en werd veel collegiale uitwisseling gestimuleerd. Het was prettig om tijdens het bezoek informatie uit te wisselen, gezamenlijk te reflecteren op het bezoek en wat we hebben gezien. De groep van 40 kunstenaars was een hele brede, waarin zeer verschillende werkpraktijken, urgenties en media waren vertegenwoordigd, met een goede mix van leeftijd, gender et cetera. Na de corona-lockdowns was het directe contact met collega-kunstenaars bijzonder fijn. Er zijn leuke contacten ontstaan - die zeker zullen worden voortgezet - en er staan al een aantal wederzijdse studiobezoeken in de planning.”

Over het algemeen zijn de ontvangers van de voucher zeer positief over de regeling. Uit de ontvangen evaluatierapporten blijkt dat de gekozen kunstenaars succesvol waren in het netwerken tijdens de biënnale. Het openingsfeest van het Nederlandse Paviljoen, dat werd georganiseerd door het Mondriaan Fonds, was een goede netwerkgelegenheid. Door de hoge concentratie van aanwezige kunstprofessionals tijdens de previewdagen was er veel ruimte voor spontane ontmoetingen.

Voucher Documenta 15

Er zijn 20 vouchers toegekend voor de kunstmanifestatie documenta fifteen. Een toekenning Voucher Documenta 15 bestond uit een toegangskaart voor de professional preview en opening van documenta fifteen. Daarnaast droeg het Mondriaan Fonds maximaal € 600 per persoon bij aan de reiskosten naar en van Kassel (Duitsland) en de kosten van een onderkomen. De reiskostenvergoeding voor beeldend kunstenaars gevestigd in het Caribisch deel van het Koninkrijk was maximaal € 2.000. Dit omdat de reiskosten vanuit de Cariben hoger zijn.

Het Mondriaan Fonds organiseerde voorafgaand aan documenta fifteen een bijeenkomst waar de 20 ontvangers van de voucher elkaar hebben ontmoet en tips kregen over netwerken. Tijdens documenta fifteen werd samen met de Nederlandse Ambassade in Duitsland een meet-up georganiseerd. Het doel van de meet-up was het samen brengen van de ontvangers van de voucher en het internationale netwerk van het Mondriaan Fonds en de Nederlandse Ambassade in Duitsland.

Meet-up georganiseerd door het Mondriaan Fonds samen met de Nederlandse Ambassade in Duitsland.

Tijdens het bezoek aan Kassel zijn de voucher ontvangers veelal geslaagd in het uitbreiden van hun netwerk. Zowel gepland als spontaan zijn nieuwe relaties ontstaan, en veel ontvangers geven aan dat ze de mensen die ze beoogden te ontmoeten, daadwerkelijk hebben kunnen spreken. Deze ontmoetingen hebben ook al geleid tot enkele (potentiële) spin off activiteiten. Opvallend is ook dat aanvragers de relaties met de mede ontvangers van de voucher zeer op prijs stellen en het gezamenlijk navigeren van het event het netwerken heeft vergemakkelijkt. Kunstenaars en ontvangers van de voucher Bas van den Hurk en Jochem Laarhoven gaven het volgende aan:

“De voucher is een heel goed initiatief van het Mondriaan Fonds. Niet alleen naar documenta, maar ook naar Venetië en in lijn daarmee de studiereizen die georganiseerd worden. Het zorgt voor verdieping binnen de eigen praktijk, het opdoen van contacten, het creëren van een breder blikveld. Het bezoek aan documenta 15 was voor onze eigen praktijk daarin ook enorm belangrijk.”

v.l.n.r. Jochem Laarhoven en Bas van den Hurk.

Aantal aanvragen: **216**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 157.450**

Gehonoreerd: **60**

Toegekend bedrag: **€ 43.250**

Open Oproepen

Kunstbeurzen voor Starters

Het Mondriaan Fonds heeft in 2021 in samenwerking met het Prins Bernhard Cultuurfonds een gerichte oproep onder nationale kunstbeurzen uitgezet. De oproep was specifiek gericht op projectvoorstellen die kunstenaars bedienen die in 2019, 2020 en 2021 zijn afgestudeerd van een kunstacademie of postacademische opleiding. Deze beginnende kunstenaars hebben als gevolg van coronamaatregelen weinig mogelijkheden gehad hun werk te tonen en een cv op te bouwen. De aangeschreven beurzen konden projectvoorstellen indienen die hun reguliere activiteiten overstijgen, en waarmee aan net afgestudeerde kunstenaars een passend podium, gedegen begeleiding én duurzame (online) zichtbaarheid wordt geboden.

De projectvoorstellen van Stichting This Art Foundation en Stichting Unfair Amsterdam zijn in 2022 gehonoreerd. Het project van Stichting This Art Foundation heeft als werktitel *Springboard* en vindt medio juni 2023 plaats in de Werkspoorkathedraal (Utrecht). De activiteiten van Stichting Unfair Amsterdam staan gepland voor november 2023 en vinden plaats in de Gashouder op het Westergasterrein (Amsterdam).

Stichting Unfair Amsterdam over hun projectvoorstel:

“In verschillende stands worden kunstenaars uitgenodigd nieuw of niet eerder getoond werk tentoon te stellen en deze werken zelf te representeren, zonder tussenkomst van derden. Unfair is een *grassroots* initiatief dat vanuit het oogpunt van de kunstenaar een innovatieve en constructieve bijdrage wil leveren aan de culturele infrastructuur, en zo een gezicht te geven aan actuele ontwikkelingen in de cultuursector en bij te dragen aan een eerlijke kunstmarkt.”

Unfair 2022. Foto: Matthijs Immink

“This Art Fair ontwikkelt onder de werktitel *Springboard* een manifestatie in de Werkspookkathedraal in Utrecht en een online platform waar jonge makers snel en effectief in contact kunnen komen met professionals uit het veld. In aanloop naar deze beurs zal een groep experts uit verschillende segmenten van de kunstwereld – van galeriehouders tot curatoren en bestuurders van een non-profit – de kunstenaar begeleiden naar een succesvolle beurspresentatie. Zo hoopt de stichting een breed publiek kennis te laten maken met praktijken die door ongunstige omstandigheden nog sterk onderbelicht zijn.”

Aantal aanvragen: **4**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 1.132.000**

Gehonoreerd: **2**

Toegekend bedrag: **€ 644.000**

Kunst Media

De Open Oproep Kunst Media is bestemd voor tijdschriften en andere publieke media of online platformen. Met de oproep wil het Mondriaan Fonds de betrokkenheid bij, en het gesprek over de hedendaagse beeldende kunst in Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk bevorderen. Er kan worden aangevraagd voor te publiceren uitingen in het geschreven en het gesproken woord. Dit kan gaan om (een reeks) artikelen of longreads voor (online) tijdschriften, kranten, sociale mediakanalen en andere online platforms, zoals bijvoorbeeld een podcast. Leidend is dat de maatschappelijke waarde van hedendaagse beeldende kunst wordt besproken en gedeeld wordt vanuit een onafhankelijke positie en een breed perspectief.

De Open Oproep Kunst Media staat open voor individuen en organisaties en beide categorieën zijn voor deze eerste oproep evenredig vertegenwoordigd. Er is aangevraagd voor podcasts, een reeks artikelen, essays, nieuwe magazines, internetpublicaties en live programma's. Veel aanvragen hebben de kunst(kritiek) als onderwerp van onderzoek en reflectie waarin veelal wordt ingegaan op de waarde van kunst en de veranderende maatschappij en de rol of positie van de kunstenaar hierin. Maar ook podcasts over het moederschap, internet artikelen over fair pay of een serie bijeenkomsten over NFT's behoren tot de onderwerpen waarbinnen aanvragers het gesprek over de hedendaagse beeldende kunst willen verbreden of bevorderen. Een belangrijk criterium bij deze regeling is de impact en zichtbaarheid van het project. Veel aanvragers zijn dan ook samenwerkingen aangegaan om de zichtbaarheid te vergroten. Een kunstpodium werkt bijvoorbeeld samen met een tijdschrift, een ander met een regionale krant en individuele aanvragers met een uitgever of platform.

Een voorbeeld van een gehonoreerde aanvraag is die van Pleasant Place, een platform voor kunst en tuinieren. Pleasant Place heeft ondersteuning ontvangen voor het uitbrengen van een publicatiereeks. Door tuinieren te benaderen als kunstvorm (en de tuin als kunstwerk) streven zij ernaar tuinieren een plek te geven binnen het hedendaags discours over beeldende kunst. Tuinieren is een manier om op een laagdrempelige manier met kunst bezig te zijn en met de publicatiereeks hopen zij de kruisbestuiving tussen beeldende kunst en tuinieren voor een groter publiek onder de aandacht te brengen.

Jue Yang, kunstenaar en beschouwer, heeft via Kunst Media een bijdrage ontvangen voor het schrijven van 3 langere artikelen over de huidige stand van zaken omtrent fair pay in het hedendaagse beeldende kunst veld. Door middel van interviews en onderzoek naar fair pay zullen de teksten ingaan op de werkomstandigheden van kunstenaars en beschouwers, transparantie over hun inkomsten en de manier waarop kunstenaarshonorarium zijn gefinancierd in de afgelopen 10 jaar. Voor dit project wordt samengewerkt met Platform BK en de longreads worden gepubliceerd op [de website](#) van dit platform.

Aantal aanvragen: **31**

Gehonoreerd: **16**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 1.151.500**

Toegekend bedrag: **€ 485.808**

75 jaar vrijheid

In 2019 en 2020 vierden we dat Nederland 75 jaar geleden werd bevrijd. De toenmalige staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport Paul Blokhuis heeft destijds 15 miljoen ter beschikking gesteld om te investeren in de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog. Bij het Mondriaan Fonds kon een bijdrage worden aangevraagd via 6 open oproepen: verbouwingen, herinrichtingen, digitalisering, onderzoek, vernieuwende presentatievormen en grassroots. De open oproepen werden uitgezet door middel van 2 indienrondes met deadlines op 13 januari en 7 september 2020. Over de gehele linie was het budget niet toereikend om alle positief beoordeelde aanvragen toe te kennen. In 2022 zijn als laatste 2 aanvragen uit de aanvraagronde 2020 [alsnog toegekend](#).

Pilots

Boijmans Hillevliet

Museum Boijmans Van Beuningen (Rotterdam) ontving een pilotbijdrage van het Mondriaan Fonds voor het project *Boijmans Hillevliet*. Het museum kan hiermee van 2022 tot en met 2024 elk jaar één kunstenaar de opdracht te geven om in co-creatie met bewoners van Rotterdam Zuid te komen tot nieuw werk. Het uitgangspunt is dat hierbij hedendaagse kunst en vormgeving, de museumcollectie en nieuwe verhalen met elkaar worden verbonden.

In het bijzonder wil het museum met de locatie op Hillevliet 90 inclusiever te werk te gaan en makers en kunstenaars uit Rotterdam Zuid aansluiting laten vinden bij het Nederlandse kunstenaarscircuit. In de zomer van 2022 is er een open call geweest voor de eerste opdracht. Uit meer dan 50 inzendingen werd gekozen voor maker Latisha Sparks. Latisha heeft in Boijmans Hillevliet, samen met Rax van Isac en Zuzanna Klimkiewicz, het project *Many and The Same* gepresenteerd.

Het Verhaal van Nederland

De tv-serie *Het verhaal van Nederland* vertelt het verhaal van Nederland, vanaf het moment dat de eerste bewoners zich er vestigden. Er is in de totstandkoming nauw samengewerkt met deskundigen en 11 grote nationale musea, waaronder het Rijksmuseum in Amsterdam, het Maritiem Museum in Rotterdam en het Zeeuws Museum in Middelburg. Historische gebeurtenissen komen in [10 televisie afleveringen](#) tot leven door middel van spectaculaire dramascènes en locatiebezoeken. Vanuit de pilots is er een cross-mediale programmering mogelijk gemaakt. Deze interactieve randprogrammering in de vorm van een reeks *podwalks*, een podcast en een online kinderserie, had als doel om het historisch besef en museumbezoek bij een breed publiek te stimuleren. Klik [hier](#) voor *Het verhaal van Nederland*.

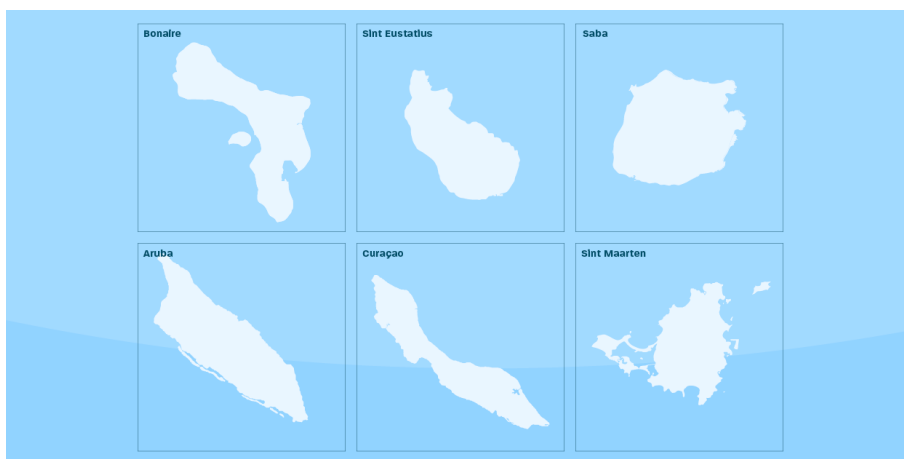

Video still van 'Het verhaal van Nederland' met presentator Daan Schuurmans.

Kunst Erfgoed Cariben

Het Mondriaan Fonds is in 2020 een pilot gestart gericht op musea, erfgoed- en beeldende kunstinstellingen op Aruba, Bonaire, Curaçao, Sint Eustatius, Saba en Sint Maarten. Doel van de pilot is om meer inzicht te krijgen in de Caribische beeldende kunst- en erfgoedpraktijk om zo het fondsbeleid met betrekking tot het Caribische deel van het Koninkrijk zo inclusief mogelijk te maken. In 2022 is de open oproep Kunst Erfgoed Cariben opengesteld. Doel is om een bijdrage te leveren aan erfgoed- en beeldende kunstorganisaties waarmee zij zich duurzaam kunnen ontwikkelen.

Een voorbeeld van een gehonoreerde aanvraag is bijvoorbeeld die van het National Archief van Aruba (Oranjestad, Aruba). Deze instelling ontving een bijdrage voor het ontsluiten van het eigen archief en het aan elkaar koppelen van verschillende erfgoedcollecties op een online platform. Een ander voorbeeld is de Sea & Learn Foundation (Windwardside, Saba) en het door hen georganiseerde project *Create & Learn*. Dit project verbindt het cultureel erfgoed van Saba met traditionele en nieuwe kunstvormen. [Klik hier](#) voor meer informatie.

Banner van pilot Kunst Erfgoed Cariben

Aantal aanvragen: **26**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 455.000**

Gehonoreerd: **17**

Toegekend bedrag: **€ 250.000**

Mentoring Kunstpodia

Het Mondriaan Fonds heeft reeds in 2021 bij wijze van pilot samen met [De Zaak Nu](#) en [Cultuur+Ondernemen](#) een mentoringtraject ontwikkeld voor leidinggevenden van kunstpodia. Het doel van het traject was om organisaties een impuls te geven op het gebied van zakelijke ontwikkeling. Naast versterking van de organisatie werd er in het traject ook aandacht besteed aan effectief leiderschap. In 2022 heeft het pilottraject een vervolg gekregen. Leidinggevenden van kunstpodia die voor de regeling Programma's Kunstpodia (aanvraagronde 2022) een toekenning hebben gekregen van het Mondriaan Fonds, konden zich hiervoor aanmelden. Ook leidinggevenden van positief beoordeelde organisaties die wegens tekort aan budget niet door het Mondriaan Fonds konden worden gehonoreerd, werden uitgenodigd voor dit traject.

Aan de pilot Mentoring voor Kunstpodia 2022-2023 hebben 16 leidinggevendenden van 16 verschillende kunstpodia deelgenomen. Deelnemers zijn gekoppeld aan mentoren afkomstig uit directies van musea en culturele instellingen. Na de matching gingen de deelnemers samen met de mentor aan de slag met persoonlijke doelen zoals: effectief en situationeel leiderschap, werken in een tandem van artistiek- en zakelijk leidinggeven, personeelsmanagement, omgaan met bestuur en rvt, positionering als organisatie, strategieontwikkeling, risicomangement en het toepassen van de culturele codes. Daarnaast was er de mogelijkheid om deel te nemen aan bredere kennissessies georganiseerd door Cultuur+Ondernemen en uitwisseling met de andere deelnemers.

Janke Brands is algemeen directeur van Human Activities (Amsterdam en Kinshasa, DR Congo), dat de komende jaren samen met CATPC (Lusanga, DR Congo) een *White Cube* programma uitvoert op Unilevers allereerste palmolie plantage in de Democratische Republiek Congo. Daarmee trachten Human Activities en CATCP een volgende stap te maken in "het streven van de Nederlandse kunstwereld om zich te ontworstelen aan een geschiedenis van kolonialisme en imperialisme", aldus Brands. Vanuit de functie van leidinggevende startte Brands in 2022 een mentoringtraject bij Björn Stevens, directeur van de Eye Care Foundation (Amsterdam) en vertelt hierover het volgende:

"Met het mentoringtraject investeert het fonds in leidinggevendenden in de kunstsector. Een besef van noodzaak van leren, en een daad van vertrouwen. Zonder dat het ten koste gaat van de projectbegroting, kan ik werken aan de versterking van onze organisatie. Het mentorschap met Björn is een aangename mix van abstracte en strategische onderwerpen enerzijds en praktische zaken anderzijds. Zijn expertise van musea tot internationale NGO sluit prachtig aan bij onze ontwikkeling."

De pilot mentoring kunstpodia loopt van september 2022 tot maart 2023.

Residency voor kunstenaars / Stichting Atelier WG

Op het Amsterdamse WG-terrein zijn ateliers voor meer dan 100 beeldend kunstenaars gevestigd en wordt ook de kunstenaars residency AirWG gerund. De organisatie van AirWG heeft in 2022 een pilotbijdrage van het Mondriaan Fonds ontvangen om vanaf het najaar 2022 een half jaar lang een residency beschikbaar stellen voor kunstenaars die uit Oekraïne zijn gevlucht. Er werd hierbij samengewerkt met de organisatie Artist at Risk en andere culturele instellingen die zich inzetten voor Oekraïense kunstenaars in Nederland.

Een werkgroep van kunstenaars binnen atelierWG werkt daarnaast aan het realiseren van een gastplek voor hun Oekraïense collega's. Eind 2022 verblijven 2 kunstenaars, samen met familieleden, elk voor een periode van 3 maanden in AirWG. Hoewel het geen voorwaarde was voor de uitnodiging, zijn beide kunstenaars van plan in hun werkperiode te reflecteren op de gebeurtenissen in Oekraïne.

Deze pilot heeft gediend als inbreng voor het later ontwikkelde Steunfonds Oekraïense Makers. Dit loket is in 2022 geopend door het Nederlands Letterenfonds namens de 6 rijkscultuurfondsen. Klik [hier](#) voor meer informatie over dit initiatief.

Shattered Ghost Stories

Kunsthistoricus en conservator Miriam Windhausen heeft in 2022 samen met kunstenaar Lydia Schouten een pilotbijdrage ontvangen voor de proefopstelling van de installatie *Shattered Ghost Stories*. Met deze bijdrage konden zij de mogelijkheden verkennen om het werk voor de toekomst presentabel te maken. Van het proces is een videoregistratie gemaakt voor het professionele kunst- en erfgoedveld en voor het publiek. Het project vestigt de aandacht op de urgentie van samenwerking tussen collectie-instellingen op het gebied van dynamische en complexe installaties. De bijdrage is toegekend bij wijze van pilotproject voor het stimuleren van de bewustwording bij kunstenaars, curatoren en instellingen om zorg te dragen voor een goede documentatie (met betrekking tot materiaal en context) van kunstwerken.

Vouch III / Stichting Vouch

Stichting Vouch (Amsterdam) biedt een platform voor kunstenaars en kunstkopers. Het [platform](#) geeft (mid-career) kunstenaars de mogelijkheid om zichzelf op een nieuwe manier te vertegenwoordigen. Bij Vouch verkoopt de kunstenaar niet alleen diens eigen werk, maar ook het werk van mede-exposanten. De kunstenaars staan voor elkaar in en delen hun netwerk. Zo komen bestaande en nieuwe kunstliefhebbers tijdens Vouch direct in contact met de kunstenaars en hun werk.

De stichting heeft in 2022 een pilotbijdrage ontvangen voor de derde editie van Vouch met als doel om het platform duurzaam te bestendigen. Met deze bijdrage werkt de organisatie aan de verwezenlijking van een aantal ambities, waaronder het vinden van duurzame (financiële) partners, het opzetten van een jaarlijks trainingsprogramma voor kunstenaars, het vormgeven van het *Vouch Circles* support programma en een interactieve website.

Plastic Crush Climate Positive

Het Nationaal Museum van Wereldculturen (Berg en Dal, Leiden en Amsterdam) heeft in 2022 ondersteuning ontvangen van het Mondriaan Fonds bij het onderzoek naar een klimaatpositieve aanpak van de tentoonstelling *Plastic Crush*. Onderdeel van dit onderzoek was een reeks workshops - van het designbureau Kode21 - voor alle betrokkenen van de tentoonstelling. De workshops vonden plaats eind 2021 en begin 2022. De 3 bijeenkomsten hebben naast concrete plannen voor de verduurzaming van een tentoonstelling, ook geleid tot ideeën die breder in de organisatie toegepast kunnen worden. Belangrijke resultaten waren er onder andere met betrekking tot het verlengen van de levensduur van objecten en materialen, het terugdringen van emissies in de productiefase, het verbeteren van de opslag van koolstof en het reduceren van energieverbruik. De uitkomsten zijn verwerkt in de tentoonstelling *Plastic Crush* en zijn door Kode21 gebundeld in het document over *low carbon* scenario's.

Watersnoodmuseum

Het Watersnoodmuseum (Ouwkerk) ontving in 2022 als pilotproject ondersteuning voor de ontwikkeling van een residency bij een erfgoedinstelling. De residerende kunstenaars zullen in 2023 in een openbaar maakproces in dialoog gaan met wetenschappers en museumbezoekers. De combinatie van kunst, erfgoed en wetenschap en de uitwisseling met het Caribisch deel van het Koninkrijk bevat een interessante nieuwe insteek. Doel van deze pilot is huidige beeldende kunst verrijken. 70 jaar na de Watersnoodramp zijn de onderwerpen klimaatverandering en zeespiegelstijging nog steeds urgent en voor de gehele samenleving van belang.

Andere financieringsvormen

Het Mondriaan Fonds speelt in op andere vormen van financiering en ondersteuning van beeldende kunst. In 2022 werd vanuit de pilotprojecten bijgedragen aan financiering via Fonds Kwadraat en voordekunst.

Fonds Kwadraat

Al 50 jaar verstrekt Fonds Kwadraat rentevrije leningen aan beeldend kunstenaars en ontwerpers. De leningen, van maximaal € 8.000, zijn bedoeld voor het ontwikkelen, maken en presenteren van nieuw werk en voor benodigde apparatuur. Doel is het versterken en stimuleren van de economische en financiële onafhankelijkheid van kunstenaars. Door bij Fonds Kwadraat aan te vragen kunnen kunstenaars snel over een bedrag beschikken waarmee zij een volgende stap kunnen zetten. Op deze manier kan hun artistieke praktijk groeien.

Het Mondriaan Fonds heeft een 'fonds op naam' ingericht binnen Fonds Kwadraat. Kunstenaars die de afgelopen 12 maanden een bijdrage hebben ontvangen van het Mondriaan Fonds kunnen een rentevrije lening afsluiten zonder dat hun aanvraag hoeft te worden beoordeeld door de commissie van Fonds Kwadraat. Daar waar banken zelden een lening verstrekken aan kunstenaars, kan via Fonds Kwadraat een voorfinanciering worden gedaan of word de gevraagde eigen bijdrage voor projectaanvragen bij het Mondriaan Fonds gefinancierd. Ook kunnen kunstenaars direct na hun afstuderen een lening aanvragen bij Fonds Kwadraat.

In 2022 hebben het Mondriaan Fonds en Fonds Kwadraat aanvullend een pilot uitgevoerd waarbij kunstenaars de mogelijkheid werd geboden om financiering aan te vragen voor een investering in een goede website. Beeldend kunstenaars die een nieuwe website willen laten maken of een bestaande website willen laten aanpassen konden de helft van het begrote totaalbedrag rentevrij lenen bij Fonds Kwadraat. De andere helft werd door het Mondriaan Fonds beschikbaar gesteld als bijdrage. [Klik hier](#) voor meer informatie.

Het aantal leningen was in 2022 hoger dan in 2021. Dit is mede te verklaren dankzij de extra regeling voor nieuwe websites. Verder werden er leningen verstrekt voor de investering in publicaties, collecties, exposities, installaties en eindpresentaties op kunst- en designacademies, performances en apparatuur.

Voordekunst

Het Mondriaan Fonds levert sinds 2017 een bijdrage aan culturele projecten die gebruikmaken van crowdfunding via [voordekunst.nl](https://www.voordekunst.nl). Met de bijdrage aan crowdfunding wil het Mondriaan Fonds kunstenaars en culturele instellingen stimuleren om gebruik te maken van deze manier van fondsenwerving. Binnen de samenwerking met voordekunst wordt kunstenaars een aanvullende mogelijkheid geboden om het doelbedrag van hun crowdfundingcampagne te realiseren en publiek draagvlak te organiseren. Dit geeft crowdfundingacties een vliegende start en levert aansprekende en geslaagde campagnes op.

Corona-ondersteuning

In 2022 heeft het Mondriaan Fonds extra maatregelen genomen om de beeldende kunst- en erfgoedsector te ondersteunen in de nasleep van de coronacrisis. Het kabinet stelde wederom steunpakketten voor de culturele sector beschikbaar. Dit heeft geleid tot de uitwerking van verschillende steunmaatregelen voor kunstenaars, curatoren, musea en kunstinstellingen. Klik in het linker menu voor een toelichting per specifieke steunmaatregel.

Compensatieregeling Coronacrisis Kunstpodia vijfde steunmaatregel

Het Mondriaan Fonds heeft met de Compensatieregeling Coronacrisis Kunstpodia vijfde steunmaatregel in 2022 ondersteuning geboden aan instellingen die tot doel hebben hedendaagse beeldende kunst te presenteren en als gevolg van coronamaatregelen werden geconfronteerd met verminderde inkomsten. De ondersteuning was bedoeld voor instellingen die een bijdrage Programma's Kunstpodia of een bijdrage Meerjarenprogramma's Presentatie-instellingen van het Mondriaan Fonds hebben ontvangen tussen 2019 en 2022, voor ten minste 2 aaneengesloten jaren waaronder 2021. Voorwaarde voor de extra ondersteuning was dat de instellingen moesten voldoen aan een minimaal eigen inkomstenpercentage.

De 17 kunstpodia waarop deze compensatieregeling betrekking had, zijn door het Mondriaan Fonds op de hoogte gesteld. De bijdrage werd door het fonds berekend en overgemaakt naar de betreffende instellingen.

Aantal aanvragen: **17**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 2.337.700**

Gehonoreerd: **17**

Toegekend bedrag: **€ 2.337.700**

Compensatieregeling Coronacrisis Musea vijfde steunmaatregel

De Compensatieregeling Coronacrisis Musea vijfde steunmaatregel maakt deel uit van het vijfde steunpakket voor de cultuursector. Doel van de regeling was het zoveel mogelijk in stand houden van musea die van vitaal belang zijn voor de lokale infrastructuur en die liquiditeitsproblemen kregen of verwachten. Een bijdrage kon worden verstrekt aan musea die in 2020 en 2021 subsidie hebben ontvangen op grond van de 'Compensatieregeling Coronacrisis Musea meer dan 100.000 bezoekers', de 'Compensatieregeling Coronacrisis Musea 40.000–100.000 bezoekers' of de 'Compensatieregeling Coronacrisis Musea 7.500 en meer bezoekers'. Bij de bepaling van de hoogte van de bijdrage werd een staffel gehanteerd. De musea waarop deze compensatieregeling betrekking had, zijn door het Mondriaan Fonds op de hoogte gesteld. Het gaat om een eenmalige subsidie.

Aantal aanvragen: **173**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 7.668.295**

Gehonoreerd: **173**

Toegekend bedrag: **€ 7.668.295**

Coronaondersteuning Kunstenaarshonorarium

Met de regeling Coronaondersteuning Kunstenaarshonorarium kunnen beeldende kunstinstellingen compensatie aanvragen voor betaling van redelijke vergoedingen aan kunstenaars.

De richtlijn kunstenaarshonoraria werd in 2017 geïntroduceerd om te komen tot *fair practice* in de professionele contract- en onderhandelingspraktijk tussen instellingen en kunstenaars. De richtlijn was een gezamenlijk initiatief van de beeldende kunstsector en werd ontwikkeld door BKNL (Beeldende Kunst Nederland). De richtlijn is onderdeel van de [Fair Practice Code](#). Sinds 2021 is het onderschrijven van deze code een vaste voorwaarde voor het deel van de cultuursector dat met publieke middelen wordt ondersteund. Deze code draagt bij aan de verbetering van de ontwikkelingsperspectieven en het verdienvermogen voor werkenden in de culturele en creatieve sector.

Het ministerie van OCW stelde vanaf de introductie van de richtlijn een aantal maal budget beschikbaar om instellingen te stimuleren en ondersteunen in de betaling van kunstenaarshonoraria. Dit budget zou aanvankelijk na 2021 tot een einde komen. In 2021 heeft onderzoeksbureau Berenschot echter vastgesteld dat het volgen van de richtlijn moeilijk zal worden als de financiële compensatie van de regeling kunstenaarshonoraria wegvalt. De regeling kon in 2021 en 2022 worden gecontinueerd vanuit de coronasteunpakketten. Het budget voor de regeling was eind 2022 volledig uitgeput.

In 2022 zijn er aanvragen ingediend door musea, kunstpodia, festivals, manifestaties en andere beeldende kunstinstellingen. De aanvragen kwamen vanuit het hele land, van Bierum tot Heerlen en van Gorinchem tot Bronkhorst. In de grootte van de instellingen zit een grote verscheidenheid: van kleinere kunstenaarsinitiatieven zoals The Balcony (Den Haag) en middelgrote instellingen zoals PARK (Tilburg) tot aan grote musea als het Amsterdam Museum. Rob Moonen, coördinator van PARK vertelt wat de regeling kunstenaarshonorarium voor diens instelling heeft betekend:

"PARK hanteert vanaf de oprichting in 2013 een eerlijke en gepaste honorering van kunstenaars. De regeling kunstenaarshonorarium stelde ons in 2022 in staat om de honoraria van zowel de solo, de duo als ook van groepsprojecten te maximaliseren conform [de calculator](#). Van veel kunstenaars krijgen we te horen dat ze nooit eerder zulke honoraria kregen. Dat is voor ons een mooie opsteker maar tegelijk een uitdaging voor het culturele veld."

In 2022 was er minder budget beschikbaar voor de regeling Coronaondersteuning Kunstenaarshonorarium dan in het jaar daarvoor. Ten gevolge daarvan zijn er minder aanvragen toegekend. De aanvragen voor de regeling kwamen in 2022 relatief langzaam op gang. Zo werden in de tweede helft van het jaar meer aanvragen toegekend dan in de eerste helft. Met name tegen het einde van het jaar kwamen meer aanvragen binnen. Helaas was het budget ontoereikend om alle aanvragen te kunnen honoreren en zijn deze op volgorde van binnenkomst behandeld. Midden december was het beschikbare budget voor de Coronaondersteuning Kunstenaarshonorarium 2022 besteed.

Aantal aanvragen: **152**

Gehonoreerd: **137**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 1.056.247**

Toegekend bedrag: **€ 832.171**

Extra ondersteuning specifieke regelingen

Door de uitbraak van de coronacrisis en de daaropvolgende coronamaatregelen nam de druk op het beschikbare budget voor de regelingen voor kunstenaars toe. Ook in 2022 was dit nog merkbaar en aanvragers voor deze regelingen voelden nog steeds de crisis. Door de coronasteunpakketten konden de budgetten voor deze regelingen worden verhoogd.

Extra ondersteuning Kunstenaar Basis

Voor meer informatie over de regeling Kunstenaar Basis [klik hier](#).

Gehonoreerd: **13**

Toegekend bedrag: **€ 520.000**

Extra ondersteuning Kunstenaar Start

Voor meer informatie over de regeling Kunstenaar Start [klik hier](#).

Gehonoreerd: **25**

Toegekend bedrag: **€ 500.000**

Extra ondersteuning Kunstenaar Project

Voor meer informatie over de regeling Kunstenaar Project [klik hier](#).

Gehonoreerd: **46**

Toegekend bedrag: **€ 727.500**

Extra ondersteuning Curator Beschouwer

Voor meer informatie over de regeling Curator Beschouwer [klik hier](#).

Gehonoreerd: **13**

Toegekend bedrag: **€ 160.000**

Extra ondersteuning Kunst Opdracht

Voor meer informatie over de regeling Kunst Opdracht [klik hier](#).

Gehonoreerd: **25**

Toegekend bedrag: **€ 900.000**

Activiteiten

Beeldbepalers

Om een breed publiek kennis te laten maken met het werkproces van beeldend kunstenaars organiseert het Mondriaan Fonds in samenwerking met debatcentrum De Balie in Amsterdam de serie *Beeldbepalers*. Vooraanstaande kunstenaars krijgen de gelegenheid om De Balie als laboratorium te gebruiken en in aanwezigheid van publiek hun gedachten te delen over hun werk en deze tijd. In 2022 vond er geen editie plaats van *Beeldbepalers*.

Essayreeks

Het Mondriaan Fonds publiceert met regelmaat essays van schrijvers, denkers en bemiddelaars over actuele thema's die raken aan de werkerreinen van het fonds. In 2022 is er geen nieuw essay geproduceerd, wel is de opzet voor de essayreeks vernieuwd en zijn er de eerste voorbereidingen getroffen voor een nieuwe essaybundel. In de toekomstige essays zal, naast het stimuleren van discussie in het veld, meer aandacht komen voor de meerstemmigheid en toegankelijkheid van de publicaties. Zo zal de aankomende publicatie niet meer door een individuele auteur worden geschreven maar bestaan uit een bundel van kortere essays aan de hand van verschillende auteurs. 8 verschillende specialisten zullen hun visie geven op de positie van fotografie binnen het beeldende kunstveld. De groep auteurs bestaat uit conservatoren, curatoren, onderzoekers, journalisten en fotografen afkomstig uit de volle breedte van het veld. De publicatie zal verschijnen in het voorjaar van 2023.

De essayreeks

Hollandse Meesters

De serie *Hollandse Meesters in de 21e eeuw* is ruim 10 jaar geleden begonnen als een samenwerkingsproject van regionale omroepen en beeldende kunstinstellingen. Sinds de eerste reeks van 20 films is het uitgegroeid tot een omvangrijk project waarin verschillende generaties kunstenaars worden vastgelegd. De korte filmportretten van hedendaagse beeldende kunstenaars in hun atelier of op hun werkplek zijn gemaakt door gerenommeerde filmmakers en bieden inzicht in de werkwijze en ideeënwereld van de kunstenaar. De reeks wordt geproduceerd door filmproductiebedrijf Interakt en filmmaker Michiel van Nieuwkerk. Het Mondriaan Fonds ondersteunde de serie van aanvang tot 2016 samen met het Mediafonds. Na het wegvallen van het Mediafonds draagt het Mondriaan Fonds samen met andere financiële partners bij aan nieuwe films en de programma's daaromheen.

In 2022 is gewerkt aan filmportretten over kunstenaars Dick Verdult en Claudy Jongstra. In 2023 zullen 3 nieuwe portretten worden gemaakt. Alle films uit de reeks zijn te bekijken via hollandsemeesters.info.

Internationaal bezoekersprogramma

De Nederlandse kunstsector acteert in een snel veranderende wereld waardoor aansluiting met het buitenland belangrijk is. Met het internationaal bezoekersprogramma wil het Mondriaan Fonds internationale belangstelling wekken voor hedendaagse beeldende kunst in Nederland en de positie daarvan in het buitenland versterken. Doel is buitenlandse curatoren en deskundigen kennis laten maken met het Nederlandse culturele leven, zodat zij Nederlandse kunstenaars en curatoren programmeren, uitnodigen voor gerenommeerde buitenlandse festivals en instituten, publiceren in internationale tijdschriften, samenwerking en coproducties opzetten en het internationale netwerk van Nederland verruimen. Het Mondriaan Fonds biedt buitenlandse curatoren en deskundigen een programma op maat aan dat aansluit bij hun werkpraktijk en interesses.

In 2022 zijn er 55 kunstprofessionals uit 15 verschillende landen te gast geweest in het bezoekersprogramma. De bezoeken werden georganiseerd in samenwerking met de Nederlandse ambassades in België, China, Duitsland, Engeland, Frankrijk, Hongarije, Italië, Korea, Polen, de Verenigde Arabische Emiraten en Zwitserland. De nadruk van deze bezoeken lag op grote events zoals Amsterdam Art Week, Art Rotterdam, Unseen (Amsterdam) en de open studio's van de Rijksakademie (Amsterdam), Jan van Eyck (Maastricht), de Ateliers (Amsterdam) en enkele belangrijke individuele presentaties van Nederlandse kunstenaars.

Als vervolg van de online Peer-to-Peer gesprekken tussen kunstenaars uit Nederland met curatoren uit België werd in 2021 een groep kunstprofessionals uit België uitgenodigd voor een tweedaags bezoek aan Nederland. Begin 2022 bezocht een groep Nederlandse professionals op hun beurt Belgische kunstenaars en instellingen. Ondanks de beperkingen als gevolg van de coronapandemie zijn er concrete resultaten van deze uitwisseling. Zo heeft curator Yann Chevallier naar aanleiding van zijn bezoek de kunstenaar Sand Murray-Wassink uitgenodigd voor een solo tentoonstelling bij Le Confort Moderne (Poitiers, Frankrijk), heeft directeur Pascal Neveux werk aangekocht voor de collectie van het Frac Picardie (Frankrijk) van kunstenaars Koen Taselaar en Iris Kensmil, heeft directeur Bryony Bond de kunstenaar Afra Eisma uitgenodigd voor een soloshow in The Tetley (Leeds, Verenigd Koninkrijk) en zijn de volgende kunstenaars uitgenodigd voor een bijdrage aan de Triennale Art & Industrie de Dunkerque (Frankrijk): Aimée Zito Lema, Lisette de Greeuw, Mercedes Azpilicueta, Vibeke Mascini, Jennifer Tee, Marjet Zwaans en Eline Benjaminsen.

[Henriette Gillerot](#), assistent curator van de Triennale Art & Industrie de Dunkerque, over diens bezoek:

“Ter gelegenheid van de organisatie van de 2de editie van de *Triennale Art & Industrie de Dunkerque* (10 juni 2023 - 4 januari 2024) bracht ik als jonge curator een bezoek aan Nederland. Er stond een intensief programma vol ontmoetingen op de agenda. Rondtrekkend door het land met Haco de Ridder heb ik erg veel geleerd van de rijke gesprekken die ik voerde met zowel jonge, opkomende Nederlandse kunstenaars als met gevestigde namen. Uit mijn vierdaagse bezoek kwamen samenwerkingen en doorlopende dialogen met deze kunstenaars voort.”

Daarnaast heeft Kate Siersputowski, directeur van de EXPO Chicago, in samenwerking met het Nederlands consulaat in New York een groep Nederlandse kunstprofessionals uitgenodigd voor deelname aan het Curatorial Exchange Program in april 2023 van de EXPO Chicago beurs. In 2022 waren er ook 5 kunstprofessionals te gast als follow-up van de oriëntatiereis in 2019 naar Pakistan en de Verenigde Arabische Emiraten.

Nederlandse paviljoen Biënnale van Venetië

Het Mondriaan Fonds is als opdrachtgever verantwoordelijk voor de Nederlandse inzending van de internationale beeldende kunstmanifestatie de Biënnale van Venetië (Italië). In 2022 vertegenwoordigde kunstenaar melanie bonajo Nederland tijdens de 59ste editie van de biënnale. bonajo presenteerde in het Nederlands paviljoen een nieuwe video-installatie getiteld *When the body says Yes*. Het curatorenteam bestond uit Orlando Maaiké Gouwenberg, Geir Haraldseth en Soraya Pol. In samenwerking met scenograaf Théo Demans creëerde bonajo een installatie die bezoekers uitdaagt aanraking en intimiteit vanuit een ander perspectief te benaderen. Het doet een beroep op de zintuigen en helpt de bezoeker na te denken over de betekenis van deze thema's in relatie tot het eigen lichaam.

melanie bonajo, Nederlandse inzending voor de Biënnale van Venetië 2022. Foto: Peter Tijhuis.

Op donderdag 21 april werd het Nederlands paviljoen officieel geopend door directeur-generaal Cultuur & Media Barbera Wolfensberger van het ministerie van OCW. Dit paviljoen bevond zich voor één keer op een andere locatie bevond dan normaal. In plaats van in het Rietveld paviljoen in de Giardini, streek het Nederlandse paviljoen neer in de Chiesetta della Misericordia. Dit is een ontheiligde 13e-eeuwse kerk in de Venetiaanse wijk Cannaregio. In overleg met stichting Rietveldpaviljoen, het ministerie van OCW en de Biënnale van Venetië nam het Center for Contemporary Arts (CCA) uit Estland dit keer het Rietveldpaviljoen in gebruik.

De tentoonstelling *When the body says Yes* is tot en met 27 november 2022 te zien geweest en heeft tussen april en november 65.745 bezoekers ontvangen. De tentoonstelling werd lovend ontvangen door de pers. Zo schreef kunstjournalist Anna van Leeuwen in de [Volkskrant](#):

"Nederland heeft een gewaagde, spectaculaire, vooruitstrevende en ontroerende tentoonstelling afgeleverd, die in het hoekige, witte Rietveldpaviljoen totaal niet had gepast."

Kunstjournalist Sandra Smalenburg schreef in [NRC](#):

"Buiten de gebaande paden heeft de kunstenaar een kunstwerk neergezet dat serieus vrolijk stemmend is en uitermate bevrijdend."

Verschillende kunstpodia hebben interesse getoond om de tentoonstelling *When the body says Yes* in de toekomst te presenteren. Zo staat de tentoonstelling gepland om in 2023 onder andere af te reizen naar het FOMU (Antwerpen, België) en KUMU (Tallinn, Estland).

Oriëntatiereis

Het Mondriaan Fonds organiseert jaarlijks een oriëntatiereis voor beeldend kunstenaars en bemiddelaars naar buitenlandse regio's die interessante ontdekkingskansen bieden. Het doel is kennisvermeerdering, visieverbreding en netwerkvorming binnen de culturele sector. De reis geeft een overzicht van de hedendaagse beeldende kunst van de bezochte regio's, introduceert de belangrijkste spelers en laat de deelnemers kennis maken met de mogelijkheden van uitwisseling van verschillende partijen. Deelname is op basis van open inschrijving. Een adviescommissie adviseert het fonds over de selectie van deelnemers op basis van motivatie en hun onderzoeksvraag.

In 2022 bezochten 15 Nederlandse, Belgische, Deense en Zwitserse bemiddelaars en kunstenaars Porto en Lissabon (Portugal) en Madrid, Barcelona en Valencia (Spanje). De Nederlandse deelnemers waren Alex de Vries (kunstbeschuwer, curator), Carlijn Diesfeldt (curator), David Maroto (kunstenaar), Esther van Rosmalen (curator), Musoke Nalwoga (kunsthistoricus, onderzoeker, curator) en Sarah Rose Guitian Nederlof (kunstenaar). Esther van Rosmalen vertelt het volgende over haar deelname aan de reis:

"Twee weken van inspiratie, geweldige mensen ontmoeten, interessante plaatsen zien en veel leren over de kunstwereld in deze twee landen [...]. Heel interessant om meer te leren over de manieren van werken, de strategieën, de connecties, de onderwerpen en focussen die zo relevant zijn om vanuit een ander perspectief te ervaren. We kregen de kans om een kijkje te nemen achter de schermen in kantoren en depots en om van directeuren en curatoren te leren hoe zij niet alleen nadenken over hun plaats en rol in hun instituut, maar ook in de maatschappij [...]. Ook bezochten we veel galeries en tentoonstellingsruimten die zeer specifiek zijn in hun locatie, manier van werken, filosofie of positie."

Het programma bestond uit bezoeken aan musea, presentatie instellingen, galeries, *artist-in-residence* plekken, kunstenaars, verzamelaars en lokale sleutelfiguren in de verschillende steden. De reis werd vastgelegd via een dagelijkse blog op de [website](#), waarmee de deelnemers kennis en visie overdragen aan vakgenoten en publiek. Daar zijn ook de verslagen van de eerdere reizen terug te vinden.

Deelnemers Oriëntatiereis 2022

Aantal aanvragen: **21**

Totaal gevraagd bedrag: **€ 115.000**

Gehonoreerd: **6**

Toegekend bedrag: **€ 34.500**

Peer-to-Peer sessions

In reactie op de coronacrisis heeft het Mondriaan Fonds in 2020 samen met 5 Europese fondsen een online pilot ontwikkeld waarbij een groep van internationale experts online feedback gaf aan kunstenaars. Dit *Peer-to-Peer*-programma is een gezamenlijk initiatief dat kunstenaars en kunstwerkers in heel Europa met elkaar verbindt voor professionele discussies en netwerkopbouw. In 2021 is de samenwerking uitgebreid met 3 nieuwe partners waardoor de totale groep partners in 2022 bestond uit: Danish Art Foundation, Estonian Centre for Contemporary Art, Flanders Arts Institute (België), Frame Contemporary Art Finland, International Artists Studio Program in Stockholm (Zweden), Latvian Centre for Contemporary Art, Office for Contemporary Art Norway en Pro Helvetia (Zwitserland).

Deelnemende kunstenaars aan het Peer-to-Peer-programma hebben online ontmoetingen met kunstpartners naar keuze. Deze sessies zijn bedoeld om interculturele en transdisciplinaire relaties te ondersteunen, een professionele kritische dialoog over het werk aan te gaan, intellectuele en dynamische discussies te bevorderen en nieuwe betekenisvolle connecties te cultiveren voor toekomstige samenwerkingen. Het programma heeft tot doel de ruimte en tijd te organiseren die nodig zijn voor open en *mindful* peer-to-peer verrijking.

Het programma beantwoordt aan de behoefte van kunstenaars om in dialoog te gaan met kunstprofessionals uit verschillende disciplines en regio's. Deze personen worden zorgvuldig met elkaar in verbinding gebracht door elke partner-organisatie, die een shortlist aanbiedt die specifiek is afgestemd op de kunstenaar in gedachten. De kunstenaar bepaalt zelf de uiteindelijke match-up voor elk van hun ontmoetingen.

In 2022 organiseerde het CCA Estland en het Mondriaan Fonds een speciale editie om Estse en Nederlandse kunstenaars en kunstprofessionals met elkaar in contact te brengen, als onderdeel van een groter samenwerkingskader, voortkomend uit het feit dat Estland in 2022 werd uitgenodigd in het Nederlandse paviljoen op de 59e Biënnale van Venetië.

Prijs voor de Jonge Kunstkritiek

De Prijs voor Jonge Kunstkritiek is een stimuleringsprijs voor critici en essayisten tot 35 jaar en wordt uitgereikt in de categorieën Essay, Recensie en Innovatieve kunstkritische praktijken. Deze laatste categorie is nieuw sinds 2022. De prijs is een initiatief van verschillende kunstinstellingen en het Mondriaan Fonds zelf. Naast een geldprijs per categorie, krijgen de winnaars een persoonlijke mentor aangeboden die hen een jaar lang intensief begeleidt bij het maken van keuzes en het realiseren van nieuwe kritieken. Daarnaast worden praktische beloningen beschikbaar gesteld door de partners van de prijs – in de vorm van een residentie, masterclass, werkplek of een gerichte schrijfpdracht. De winnende teksten worden gepubliceerd in samenwerking met de mediapartners.

Op 15 december werden de winnaars van de editie 2022 bekendgemaakt in museum M Leuven in België. Lena van Tijen mocht de hoofdprijs in de categorie Essay in ontvangst nemen voor haar essay *Mag het weg?*. Ze schrijft hierin over het kunstenaarsarchief: wanneer zijn de spullen van een kunstenaar van waarde en wanneer vinden wij iets kunsthistorisch relevant? Het essay werd nadien gepubliceerd in De Groene Amsterdammer en in HART. De basisprijzen in de categorie Essay gingen naar Loren Snel en Lara den Hartog Jager.

De publicatie van de Prijs van de Jonge Kunstkritiek 2022 verscheen o.a. online

De hoofdprijs in de categorie Recensie ging naar Laura Herman voor haar recensie van de tentoonstelling *Wet Job* van Camille Henrot in Middelhemmuseum in Antwerpen. Herman reflecteert in het artikel vanuit het moederschap op de tentoonstelling. Ze be vraagt de positie van vrouwen en de verwachtingen door maatschappelijke normen en waarden. Het tijdschrift Tubelight stelde een speciaal katern beschikbaar waarin de recensie werd gepubliceerd. De basisprijzen in de categorie Recensie gingen naar Zoë Dankert en Emma van Meyeren.

Binnen de nieuwe categorie Innovatieve kunstkritische praktijken is de hoofdprijs naar Zoë Dankert en Alix de Massiac gegaan voor hun podcastserie *Werktitel*. In deze podcastserie kijken de makers naar de werkcultuur en normen en waarden die het leven van een kunstwerker definiëren. Ze spraken hiervoor met kunstenaars, docenten en andere vertegenwoordigers van de sector. De podcast bestaat uit een reeks van 11 afleveringen.

Prix de Rome

De Prix de Rome wordt in opdracht van het ministerie van OCW georganiseerd en gefinancierd door het Mondriaan Fonds. Het is de oudste prijs in Nederland met een geschiedenis die teruggaat tot 1666. Het doel van de Prix de Rome is getalenteerde kunstenaars en architecten te traceren, te stimuleren en hun zichtbaarheid te vergroten. Bij de prijs hoort een geldbedrag van € 40.000 en een werkperiode bij een *artist in residency* naar keuze.

Prix de Rome architectuur

In 2022 vond de Prix de Rome Architectuur plaats. Hiervoor werkt het Mondriaan Fonds samen met het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Nieuwe Instituut (Rotterdam). De Prix de Rome Architectuur wordt om de 4 jaar uitgereikt en staat open voor architecten, landschapsarchitecten en stedenbouwkundigen.

In de Open Call *Healing Sites* is voor de eerste ronde aan de kandidaten gevraagd om een ruimtelijk statement in te leveren, hun ontwerpbenadering toe te lichten en de opgave van de juiste context te voorzien. Een internationale vakjury bestaande uit Carson Chan (directeur Emilio Ambasz Institute bij MoMA), Alessandra Covini (co-oprichter en co-directeur Studio Ossidiana, winnaar van de Prix de Rome 2018), Afaina de Jong (oprichter en directeur AFARAI), Jan Jongert (oprichtend partner Superuse Studios), Dirk Sijmons (oprichter H+N+S Landschapsarchitecten) en Syb Groeneveld (directeur Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, technisch voorzitter) selecteerde de voorstellen van de 4 genomineerden uit een lijst van 53 anonieme inzendingen.

De genomineerden voor de *Prix de Rome Architectuur 2022* waren de architecten Arna Mačkić, Dividual (Andrea Bit en Maciej Wiczorkowski), Lesia Topolnyk en Studio KIWI (Kim Kool en Willemijn van Manen). Zij ontvingen allen een werkbudget om gedurende een periode van 4 maanden onderzoek te doen naar de beladen geschiedenis van de door hun gekozen plekken en naar het helende potentieel van ruimtelijk ontwerp en de rol die zij als architecten, landschapsarchitecten en stedenbouwkundigen vervullen in de samenleving.

Van 18 november 2022 tot en met 9 april 2023 was in Het Nieuwe Instituut in Rotterdam de tentoonstelling *Prix de Rome Architectuur 2022* te zien met daarin het werk van de 4 genomineerden. Op 1 december werd de winnaar bekendgemaakt en ontving Lesia Topolnyk de prijs ter waarde van € 40.000 en een residency naar keuze uit handen van Gunay Uslu, staatssecretaris Cultuur en Media. Er verscheen daarbij ook een begeleidende publicatie van Jap Sam Books. Zico Lopes van het Rotterdamse bureau Spatial Codes was ruimtelijk ontwerper van de tentoonstelling. Ontwerpers Alex Clay en Karin van den Brandt van het bureau Lesley Moore hebben het grafisch ontwerp verzorgd. Mals Media maakte een video over het ontwerpproces van alle genomineerden.

Lesia Topolnyk en staatssecretaris Cultuur en Media Gunay Uslu. Prijsuitreiking Prix de Rome Architectuur 2022. Foto: Aad Hoogendoorn.

Prix de Rome beeldende kunst

In 2022 liep de *Prix de Rome Beeldende Kunst* tentoonstelling van 2022 nog door. Het werk van de 4 genomineerde kunstenaars - Mercedes Azpilicueta, Alexis Blake, Silvia Martes en Coralie Vogelaar – was tot en met 24 april 2022 te zien in het Stedelijk Museum Amsterdam. In de hele looptijd van de tentoonstelling waren er 83.458 bezoekers in het museum. Winnaar Alexis Blake nam eind november 2021 de prijs reeds in ontvangst.

Introductiezaal Prix de Rome Stedelijk Museum. Foto: Bas Ozerwinski.

Prospects

Jaarlijks organiseert het Mondriaan Fonds gelijktijdig met Art Rotterdam de tentoonstelling *Prospects* in de Van Nellefabriek (Rotterdam). Dan wordt het werk getoond van kunstenaars die een bijdrage Kunstenaar Start hebben ontvangen. Het fonds doet dit om de zichtbaarheid van startende kunstenaars een extra impuls te geven. Door de nabijheid van Art Rotterdam kunnen kunstprofessionals, verzamelaars en een breed publiek kennismaken met het werk van deze veelbelovende kunstenaars.

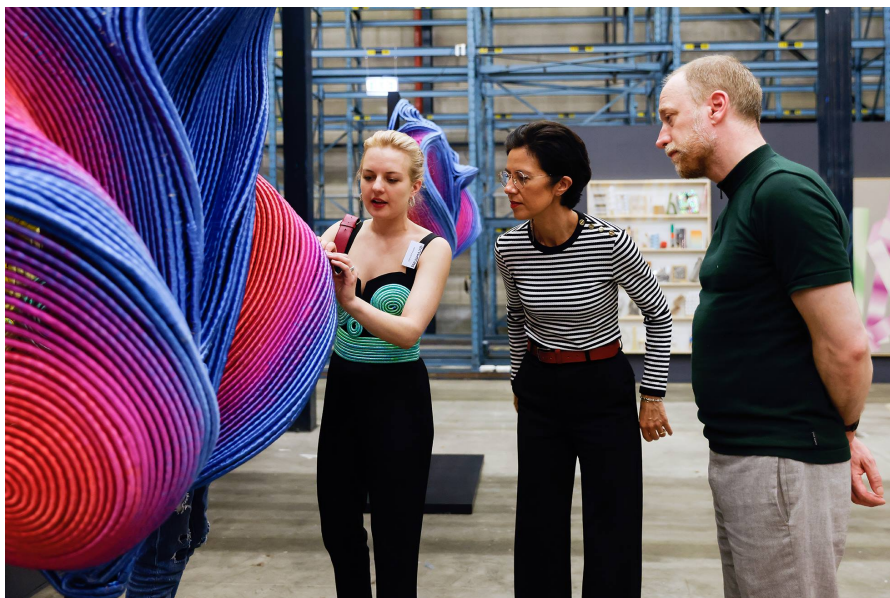

Prospects 2022. Foto: Aad Hoogendoorn.

In 2022 vond de tiende editie van *Prospects* plaats. Hoewel de tentoonstelling normaliter begin februari plaatsvindt, werd deze editie uitgesteld tot mei vanwege corona. Naast het Distributiecentrum bood dit keer ook het tegenoverliggende Expeditiegebouw een podium aan het werk van in totaal 88 beginnende kunstenaars, variërend van fotografie tot film, van schilderijen tot installaties en van wandtapijten tot performances. De tentoonstelling is gemaakt door de ervaren gastcurator Johan Gustavsson in samenwerking met assistent curator Gabija Seiliute. Directeur van het Mondriaan Fonds, Eelco van der Lingen, zei over *Prospects*:

"Dit is de tiende *Prospects*, maar het beleid om jonge kunstenaars te ondersteunen bij hun eerste stappen in het professionele veld is natuurlijk al heel veel ouder. Dat is niet voor niets. Het kunstenaarschap is geen gemakkelijk carriërepad. Zeker in het huidige tijdperk bieden we jonge kunstenaars graag de ruimte om tot nieuwe inzichten te komen en een prachtig podium waarop ze deze kunnen tonen. *Prospects*, tijdens Art Rotterdam, is dat podium."

Bij de tentoonstelling verscheen een publicatie met kunstenaarsteksten geschreven door Esther Darley, Sarah van Binsbergen en Mirjam Beerman. *Prospects* werd officieel bezocht door staatssecretaris Gunay Uslu.

Kunstenaar Joana Schneider, staatssecretaris Gunay Uslu en directeur Mondriaan Fonds Eelco van der Lingen tijdens Prospects 2022. Foto: Aad Hoogendoorn.

Kunsttijdschrift Metropolis M schreef over *Prospects*:

“Zoals altijd is *Prospects* ook dit jaar één van Art Rotterdams meest eclectische en opwindende onderdelen.”

[Klik hier](#) voor een compleet overzicht van alle deelnemende kunstenaars aan *Prospects 2022*.

Symposium kunstpodia

In opdracht van het Mondriaan Fonds publiceerden Jorgen Karskens en Yannick Bouillis eind juni 2022 het onderzoeksrapport *Kunstpodia: Een Internationaal Perspectief*. De focus van dit onderzoek lag op de vraag over hoe in het buitenland wordt omgegaan met structurele financiering van beeldende kunst. In het onderzoeksrapport worden de *best practices* van kunstpodia in onder andere Frankrijk, België, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk in kaart gebracht. In het verlengde hiervan organiseerde het Mondriaan Fonds op 8 juli in de Jaarbeurs in Utrecht een symposium voor cultuurmakers en beleidsmakers. Daarin werden verschillende vormen van organisatie, financiering en maatschappelijke positionering in Nederland verder besproken. Onder de sprekers bevonden zich onder andere: politicus Jordy Clemens, museumdirecteur Ann Demeester, museumdirecteur Chris Dercon, curator Marian Duff, wethouder Touria Meliani, directeur Eva Postema, staatssecretaris Gunay Uslu en curator Joep Vosseveld. Schrijver en presentator Maurice Seleky trad op als moderator. Het symposium werd georganiseerd met bijdragen van [Eastside Projects](#) (Birmingham, Verenigd Koninkrijk), [Frac Picardie](#) (Frankrijk) en [Palais de Tokyo](#) (Parijs, Frankrijk). Ruim 380 cultuur- en beleidsmakers hadden zich aangemeld voor dit evenement.

Lees [hier](#) de introductie van Eelco van der Lingen, [hier](#) de aanbevelingen van het panel en [hier](#) het onderzoek.

Symposium 'Beeldende kunst in het hart van de samenleving'. Foto: Aad Hoogendoorn

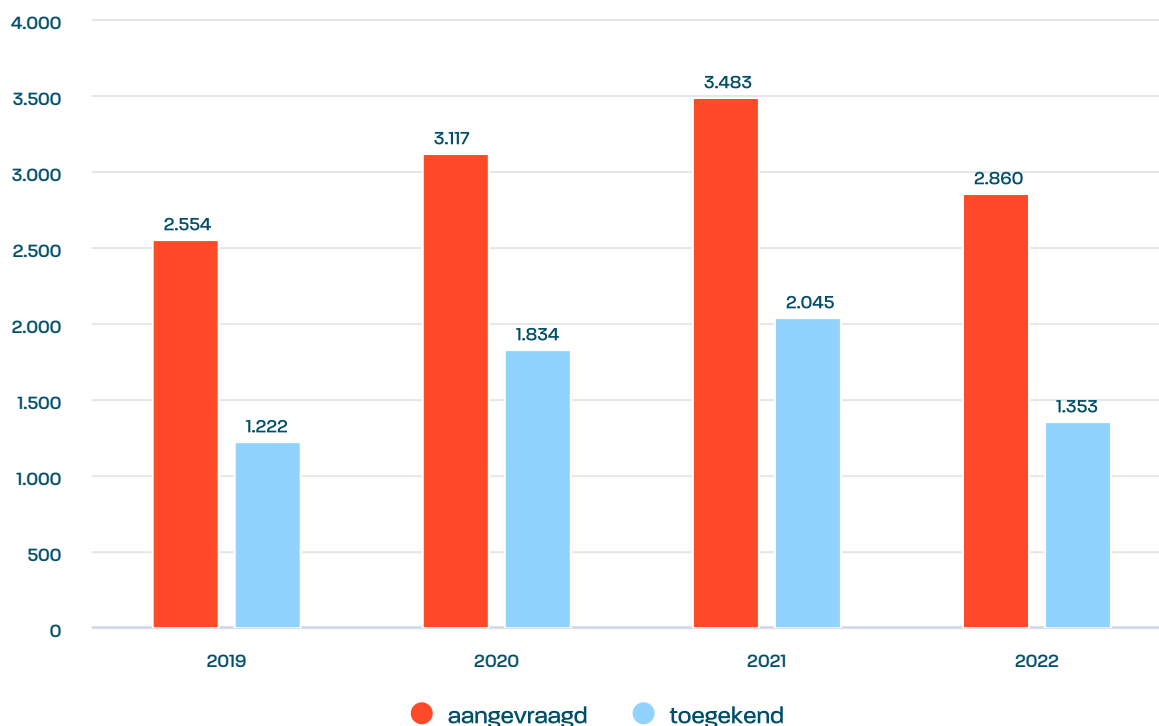
Organisatie & Financiën

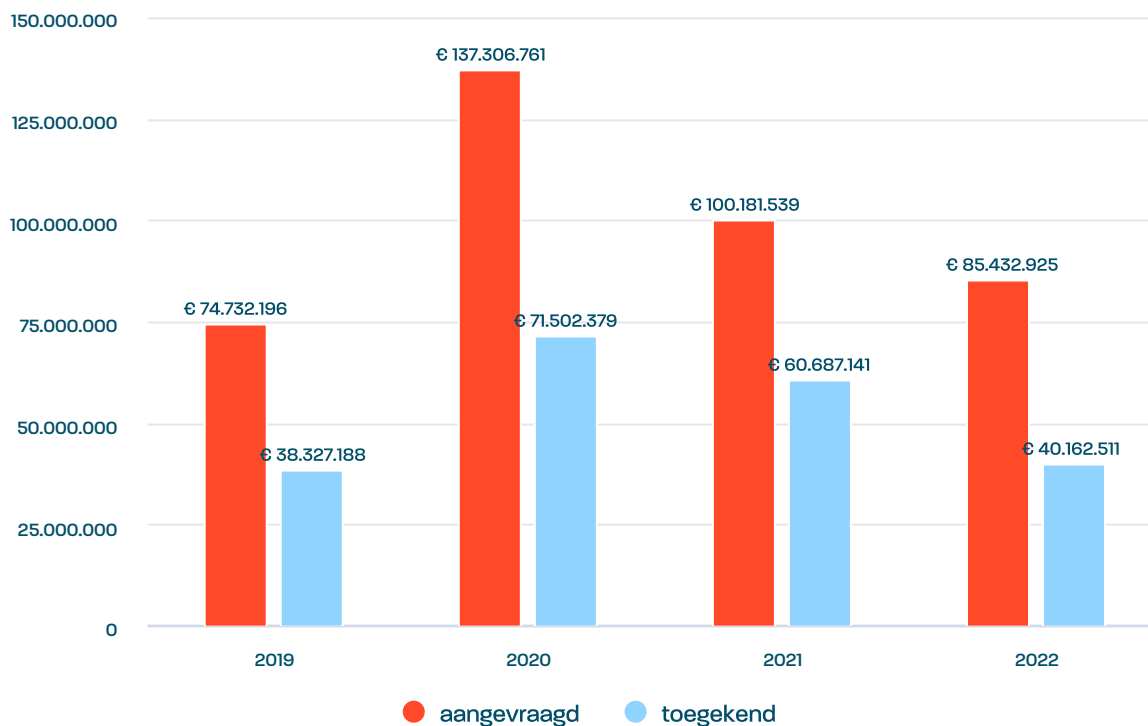
Behandeling aanvragen

Aanvragers kunnen via een digitaal aanvraagformulier gedurende het hele jaar een aanvraag indienen, met uitzondering van enkele bijdragen die in rondes worden behandeld. Het Mondriaan Fonds kondigt de deadlines voor aanvraagrondes aan op de website, via de nieuwsbrief en op sociale media. Als een aanvraag binnen is, toetsen medewerkers deze allereerst op formele voorwaarden die op de website vermeld staan. Aanvragen die daaraan voldoen, worden voorgelegd aan deskundige adviseurs voor een inhoudelijke beoordeling. Kwaliteit is daarbij het belangrijkste criterium. Bij een kunstenaar gaat het om de artistieke uitgangspunten en de wijze waarop deze tot uitdrukking komen in het werk. Bij een instelling gaat het om de kwaliteit van de plannen in cultuurhistorisch, of artistiek opzicht. Verder speelt de context waarbinnen een aanvraag is ingediend een rol, of het nu de artistieke context of de maatschappelijke inbedding van een project is. Ook kijken adviseurs naar het cultureel ondernemerschap, waarmee onder meer de onderzoekende en/of vernieuwende houding van de aanvrager wordt bedoeld en de activiteiten van de aanvrager op publicitair, organisatorisch en educatief gebied.

Speerpunten in deze cultuurplanperiode zijn ontwikkeling en verbinding. De adviseurs hebben expertise op de verschillende terreinen van het Mondriaan Fonds. Hun beoordeling van aanvragen vindt plaats tijdens commissievergaderingen. Op basis van het advies van de commissie besluit het bestuur of een aanvraag wordt toegekend. De totale aanvraagprocedure duurt maximaal 3 maanden. In 2022 bedroeg deze termijn gemiddeld 68 dagen.

Aanvragen en toekenningen

Bezwaar- en beroepsprocedures

Als een aanvraag voor een bijdrage niet wordt gehonoreerd, kan een aanvrager een bezwaarschrift indienen bij het bestuur van het Mondriaan Fonds. Ook is bezwaar mogelijk als het Mondriaan Fonds een ander bedrag toekent dan was aangevraagd of als bij het vaststellen van de definitieve bijdrage wordt afgeweken van de oorspronkelijke toezegging. De aanvrager kan het bezwaarschrift mondeling toelichten tijdens een (telefonische) hoorzitting. Als het bezwaarschrift niet wordt gehonoreerd of als de commissie na herbeoordeling nogmaals negatief over de aanvraag adviseert, kan de aanvrager in beroep gaan bij de Arrondissementsrechtbank. Als dit beroep door de rechtbank wordt verworpen staat hoger beroep open bij de Raad van State. Ook het Mondriaan Fonds kan bij de Raad van State in hoger beroep gaan als de rechtbank een beroepschrift gegrond heeft verklaard.

In 2022 zijn er 105 bezwaren ingediend, waarvan een aantal in 2023 zal worden behandeld. Het aantal in 2022 afgehandelde bezwaren was 100. Deels waren dit bezwaren die eind 2021 waren ingediend. 5 bezwaren waren op financiële grond. Deze zijn gehonoreerd. Bij deze beschikkingen ging het om een lagere vaststelling omdat niet aan de verplichting om een verslag in te dienen was voldaan of het ingediende financiële verslag niet voldeed. Aangezien de verslagen alsnog werden ingediend of zijn aangevuld zijn deze bezwaarschriften gehonoreerd. 5 aanvragen die oorspronkelijk niet in behandeling waren genomen omdat deze niet aan de formele voorwaarden voldeden, zijn alsnog aan de commissie voorgelegd. 2 bezwaarschriften waren niet ontvankelijk en 76 bezwaarschriften zijn ongegrond verklaard. Tot slot zijn 12 bezwaarschriften gehonoreerd.

In 2022 hebben 4 aanvragers beroep ingesteld bij de Rechtbank. Hiervan heeft 1 aanvrager diens beroepschrift ingetrokken. 2 beroepschriften zijn nog niet behandeld. 1 aanvrager heeft diens beroep uit 2021 ingetrokken. Het percentage bezwaarschriften is stabiel.

Financiën

Exploitatieresultaat

Activiteitenlasten

Het bedrag aan verleende bijdragen in het verslagjaar is € 35.628.498. Dit is lager dan in 2021. Dat komt door de afgenomen coronamaatregelen in 2022. De overige activiteiten zoals de Prix de Rome, Biënnale van Venetië, de Johannes Vermeer Prijs en Prospects bedragen € 3.073.376. Aan programma's en projecten, waarvoor aparte projectsubsidies zijn ontvangen, is € 4.163.443 besteed. De totale activiteitenlasten komen hiermee op € 42.865.318. Hiervan wordt € 209.502 verrekend met de bestemmingsreserves.

Apparaatskosten

Onder apparaatskosten wordt verstaan alle uitgaven voor personeel en materieel die nodig zijn om de organisatie te doen functioneren.

In 2022 is € 6.468.387 aan apparaatskosten uitgegeven. Hiervan is € 261.134 aan de programma's en projecten doorberekend en is € 195.378 besteed aan Werk aan Uitvoering (WaU) plannen. Voor meer informatie over de WaU klik [hier](#).

Het jaar 2022 is afgesloten met een positief resultaat van € 3.565.468. Dit komt overeen met de mutaties in de bestemmingsreserves en het bestemmingsfonds OCW.

Financiële positie

Het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2022 € 13.857.861 bestaande uit:

Algemene reserve: € 2.973.304

Bestemmingsreserve: € 6.561.286

Bestemmingsfonds OCW: € 4.323.271

Met de vaststelling vierjaarlijkse instellingssubsidie 2017-2020 (ref. 1124409/30921105) heeft het ministerie van OCW de versterking van de algemene reservering tot € 2.973.304 goedgekeurd.

Eind 2022 is voor kosten die doorlopen na 2022 een aanvullende bestemmingsreserve van de RAOCCC-subsidie gevormd.

Met de vaststelling vierjaarlijkse instellingssubsidie 2017-2020 (ref. 1124409/30921105) heeft het ministerie van OCW toestemming gegeven € 314.092 van het bestemmingsfonds OCW in te zetten voor de verbouwing van het pand aan de Brouwersgracht. Daarvan is in 2022 € 111.049 ingezet. Daarnaast is het bestemmingsfonds toegenomen door lagere vaststellingen, het restant van RAOCCC-middelen uit de steunpakketten II-V en de niet bestede WaU-middelen voor 2022. De niet bestede WaU-middelen kunnen vrijelijk en zonder voorafgaande toestemming van het ministerie in latere jaren gebruikt worden.

Meer weten over de jaarcijfers? [Bekijk hier onze jaarrekening](#).

Kwaliteitszorg

Het Mondriaan Fonds vindt het belangrijk dat de beschikbare middelen op een zorgvuldige en doelmatige manier worden uitgegeven. Het zijn immers publieke gelden. Bij de beoordeling van aanvragen speelt het advies van de onafhankelijke adviseurs een doorslaggevende rol. Het advies van deze experts komt tot stand op basis van inbreng en overleg. Om de integriteit en het vermijden van (de schijn van) belangenverstremgeling binnen de hele organisatie te waarborgen zijn raad van toezicht, bestuur, medewerkers en adviseurs gehouden aan de statuten, het huishoudelijk reglement en de protocollen van het Mondriaan Fonds.

Nevenfuncties van medewerkers en RvT-leden worden gemeld en met de leidinggevenden besproken op mogelijke belangenverstremgeling. Zoals elders is beschreven, kent het Mondriaan Fonds een klachtenprocedure voor de medewerkers. Daarnaast is er een klachtenprocedure voor externen. Hier is in 2022 geen gebruik van gemaakt.

Toegekende bijdragen worden, behalve rechtstreeks aan de aanvragers, bekend gemaakt middels de website, het jaarverslag en nieuwsbrieven. Besluiten zijn op grond van de Algemene Wet Bestuursrecht voor bezwaar vatbaar en kunnen desgewenst aan de bestuursrechter ter toetsing worden voorgelegd.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

In het kader van de Europese privacywetgeving Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) benoemden de 6 publieke fondsen in 2016 gezamenlijk een onafhankelijke functionaris gegevensbescherming (FG) die toezicht houdt op, en adviseert over de naleving van de verordening. Net als eerdere jaren heeft deze functionaris in 2022 een controle uitgevoerd om vast te stellen of het fonds daadwerkelijk in staat is om aan de aantoonplicht te voldoen. De FG concludeerde onder meer dat het fonds in staat is de AVG na te leven en adviseert de huidige praktijk van aantonen en uitvoeren voort te zetten.

Cultuurcodes

Het Mondriaan Fonds hecht aan zo groot mogelijke openheid en transparantie en volgt de [Governance Code Cultuur 2019](#). De code bevat 9 principes voor goed bestuur en goed toezicht. Op het gebied van transparantie en verantwoording volgt het Mondriaan Fonds de aanbevelingen uit de code. Ook de statuten van het Mondriaan Fonds zijn conform deze Governance Code Cultuur opgesteld.

Het Mondriaan Fonds hanteert tevens de Gedragscode Cultuurfondsen. Deze code bevat een reeks waarborgen voor de onafhankelijkheid van handelingen van fondsen, beoogt meer transparantie te creëren over de manier waarop de cultuurfondsen hun publieke taak uitoefenen en draagt zo bij aan het vertrouwen van aanvragers en burgers in de cultuurfondsen. Bij het opstellen van de gedragscode is in het bijzonder aandacht besteed aan de positie van de aanvrager. De code wordt door de fondsen gehanteerd onder het motto 'pas toe of leg uit'. Dit waarborgt transparantie van beleid, zorgvuldige samenstelling van commissies en vermijding van belangenverstremgeling.

Bij afweging van belangen tussen volledige openheid over de behandeling van bij het fonds ingediende aanvragen enerzijds en privacy van aanvragers anderzijds, wordt in afwijking van de Code Cultuurfondsen geen publieke informatie verstrekt over afgewezen aanvragen. Individuen die een afwijzende beslissing hebben ontvangen kunnen om een nadere motivering daarvan vragen. De reden dat het fonds deze besluiten meestal niet direct volledig motiveert, zoals in de Code Cultuurfondsen is vastgelegd, is dat veel aanvragers die afgewezen zijn daar geen prijs op stellen. Instellingen ontvangen deze informatie wel rechtstreeks.

Diversiteit & Inclusie

Aandacht voor diversiteit en inclusie is niet nieuw voor het fonds. Maar de afgelopen 2 jaar zijn nadrukkelijker stappen gezet in het verlengde van het beleidsplan en in relatie tot de [Code Diversiteit en Inclusie](#). Net als voor de rest van het culturele veld, biedt deze code het fonds handvatten om gericht beleid te kunnen formuleren, uit te voeren en te evalueren. In plaats van een vierjaren beleidsplan D&I, heeft het fonds ervoor gekozen deze beleidsperiode te werken met jaarplannen die met de raad van toezicht worden besproken.

Een concrete stap in 2022 was de ontwikkeling van een nieuw adviesplatform waardoor het fonds opnieuw kon kijken naar de formulering van de regelingen, en heeft gewerkt aan een meer transparante beoordeling van aanvragen.

Een ander concreet aandachtspunt in 2022 was een traject dat tot 2031 zal lopen en waarbinnen veel aandacht is voor een verdere intensivering van het beleid D&I in relatie tot zowel publiek als personeel. De zogeheten Werk in Uitvoering (WaU)-budgetten zijn door de regering bestemd voor een verbetering van de toegankelijkheid en dienstverlening van de rijksoverheid. De rijkscultuurfondsen mochten plannen indienen in het verlengde van deze ambitie. 9 trajecten zijn ontworpen en bieden het fonds de mogelijkheid om de komende 10 jaar significante stappen te gaan zetten op het gebied van diversiteit en inclusie, betere dienstverlening, opleidingen voor personeel en meer vertegenwoordigingen in de verschillende regio's in Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk.

Door bijvoorbeeld het nieuwe adviesplatform en de WaU-trajecten wordt het fonds continu gedwongen de eigen praktijk en die van de aanvragers kritisch te beschouwen. Steeds meer fondsmedewerkers bewaken en stimuleren bewust en onbewust de diversiteit en streven naar inclusie in procedures, commissiesamenstellingen, thematische programma's, in gesprekken en gedachtenvorming. Bij het ontwikkelen van nieuwe, of het aanpassen van bestaande regelingen, wordt telkens in het oog gehouden wie het fonds wil bereiken en welke aanpassingen nodig zijn om het bereik te verbreden of te diversifiëren. Ook de communicatie op de website wordt voortdurend onder de loep genomen.

Er is bij het fonds kortom een groter bewustzijn ontstaan met betrekking tot de eigen blinde vlekken en er is gewerkt aan een grotere toegankelijkheid van het fonds, een lagere drempel voor aanvragers en een meer diverse organisatie. Ook zijn de regelingen beter gericht op onder gerepresenteerde groepen. Dat dit ook zo wordt ervaren door het veld blijkt uit één op één gesprekken, maar hopelijk ook uit het waarderingsonderzoek onder aanvragers dat in het kader van de visitatie van de rijkscultuurfondsen in 2023 wordt uitgevoerd.

Effectmeting

Het fonds zorgt voor monitoring, reflectie en effectmeting van zijn regelingen en activiteiten. Belangrijkste doel is te bekijken of de gestelde doelen van het fonds zelf en van de bijdragen worden behaald. In dit jaarverslag staan per regeling de resultaten van die effectmeting vermeld.

Het Mondriaan Fonds maakt gebruik van een op zijn praktijk toegespitst instrumentarium om de effecten van het beleid te meten. Zoals de Visitatiecommissie 2018 de rijkscultuurfondsen adviseerde, gaat het daarbij vooral om de directe resultaten en effecten van bijdragen, en niet zozeer om de impact die door het fonds is veroorzaakt. Uitgangspunt is bovendien dat het fondsbeleid voornamelijk gebaat is bij langer lopend extern uitgevoerd onderzoek. Voor regelingen is kortlopend en zelf uitgevoerd onderzoek, bijvoorbeeld een beperkte enquête, passender.

De pandemie heeft het onderzoek naar de uitvoering van de regelingen flink beïnvloed. Effectmeting via digitale verantwoording heeft sinds de pandemie slechts beperkt plaats gevonden. Daarnaast is er de werkgroep onderzoek fondsen die zich buigt over evaluaties en onderzoek, die samen met het ministerie van OCW optrekt. Deze werkgroep boog zich in 2022 over de plannen voor een gezamenlijke evaluatie van de coronamaatregelen.

Het fonds vraagt jaarlijks een zogeheten Kunstenaar Start-effectmetingscommissie wel de bijdragen die aan startende kunstenaars werden verstrekt te onderzoeken. Dit gebeurt bij de presentatie *Prospects*, de jaarlijkse startersexpositie tijdens Art Rotterdam. De Kunstenaar Start-effectmetingscommissie kreeg in 2022 sterk de indruk dat door de pandemie de tegenstelling scherper werd van kunstenaars die in hun schulp kropen en diegenen die echt nieuwe wegen vonden. Opvallend vond de commissie verder dat de afstudeerlocaties allemaal vertegenwoordigd waren en de kwaliteit gebalanceerd was. Andere jaren zaten er vaak veel Rietveld-alumni tussen. Nu toonden relatief veel sterke makers van andere academies hun werk.

Interne evaluaties

Alle bijdragen worden continu en structureel intern geëvalueerd en waar nodig aangepast. Aan het eind van iedere vergadering kijken de adviseurs terug op de manier waarop de beoordeling is verlopen. Dit verslag gaat naar het bestuur dat zo nodig actie onderneemt. Aan het einde van het jaar voert het Mondriaan Fonds jaarlijks een interne evaluatie van alle bijdragemogelijkheden uit.

Externe evaluaties

In 2022 voerden onderzoeksbureaus Dialogic en Pleiade een tussenevaluatie uit van bijdragen voor de Open Oproep Digitaal Erfgoed. Het Mondriaan Fonds had voor 2019 en 2020 extra middelen beschikbaar om de digitale toegankelijkheid van erfgoed te bevorderen. Erfgoedorganisaties die met minimaal één kleine erfgoedinstelling samenwerkten konden een aanvraag indienen om collecties op een creatieve manier gebruikersvriendelijk digitaal beschikbaar te stellen. Publieksvriendelijkheid, duurzaamheid en kennisoverdracht waren belangrijke aandachtspunten bij de beoordeling. Doel van deze tussenevaluatie was daarom niet alleen de ondersteunde projecten te evalueren, als vooral inzicht krijgen in de noden en wensen van het erfgoedveld ten aanzien van digitalisering.

Uit de bevindingen blijkt dat de doelstellingen van de Open Oproep voor een belangrijk deel behaald zijn. Zo is de beschikbaarheid en toegankelijkheid van digitaal erfgoed vergroot. Ook is er aandacht voor duurzaamheid en kennisoverdracht: de resultaten van projecten zijn bruikbaar voor andere erfgoedinstellingen en voor de publieke doelgroep. Daarnaast zijn resultaten in de vorm van gedigitaliseerd en verrijkt materiaal bruikbaar voor andere digitale infrastructuren, zoals de Collectie Nederland.

Als vervolgstappen onderscheidde de onderzoekers 3 stadia. Ten eerste moet er verder doorgewerkt worden aan wat zij 'de basis' noemen: het implementeren van een collectiebeheersysteem en digitalisering van erfgoedobjecten. Ten tweede moeten collecties verder worden verbonden en geïntegreerd met andere, gelijksoortige, collecties. Ten derde moet worden gezocht naar nieuwe vormen van online presentaties en online publieksparticipatie. Wat betreft 'de basis' zien de onderzoekers een flinke behoefte aan meer (structurele) financiering van digitaliseringsinspanningen en databasebeheer. Deze inspanningen vereisen geld, capaciteit en expertise die onvoldoende beschikbaar zijn en waarvoor instellingen onvoldoende ondersteuning kunnen vinden. Daarnaast heeft het veld behoefte aan financiering voor doorontwikkeling van projecten. Dit kan bijvoorbeeld gaan om het uitbreiden van functionaliteiten of het aansluiten van andere collecties of organisaties op een ontwikkeld platform, maar ook om het in de lucht houden van een project. Tot slot blijft er een behoefte bestaan aan meer en betere kennisdeling.

In 2022 heeft het Mondriaan Fonds onderzoeksbureau Kwink een grote opdracht gegund om alle bijdragen die in het kader van de corona-steunpakketten zijn verdeeld te onderzoeken. De rijkscultuurfondsen en OCW hebben maakten in 2021 al een reeks principeafspraken over de evaluatie van de coronamaatregelen. Uitgangspunt is dat alle fondsen hun eigen regelingen (laten) onderzoeken, en daar een aantal overkoepelende, gezamenlijke vragen aan toevoegen. De fondsen spraken met het ministerie af waar mogelijk dezelfde onderzoeksvragen aan de orde te laten komen, afgeleid van de hoofddoelstelling van de coronasteun. Daarbij is met name aandacht voor de vraag in hoeverre de bijdragen ervoor zorgden dat instellingen kon blijven voortbestaan, en in hoeverre makers opdrachten bleven krijgen. Kwink startte januari 2023 met de uitvraag onder de respondenten. Naar verwachting zijn de onderzoeksresultaten in de eerste helft van 2023 beschikbaar.

Communicatie

Het Mondriaan Fonds wil vindbaar en benaderbaar zijn voor een brede groep mensen: divers in opleiding, leeftijd, achtergrond, voorkeuren, disciplines, ambities en gender. Ook richt het fonds zich op aanvragers en publiek uit alle delen van Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk.

Toegankelijkheid

Het doel van alle communicatie is, in lijn met het beleidsplan 2021-2024, het Mondriaan Fonds toegankelijk te maken voor een brede groep aanvragers en het fonds meer bekend te maken bij het publiek. In 2021 werd een nieuwe communicatiestrategie gelanceerd, in 2022 kreeg deze meer en meer vorm, onder andere door een gerichte contentstrategie. Toegankelijkheid bleef de focus in alle facetten.

A-status toegankelijkheid

Status toegankelijkheid
<https://www.mondriaanfonds.nl/>

Mondriaan Fonds is wettelijk verplicht om deze website te laten voldoen aan het Besluit digitale toegankelijkheid overheid.

De status van deze website is:
Voldoet volledig

Deze status is toegekend op basis van een eigen verklaring. Deze is voor het laatst bijgewerkt op 12-12-2022.

Ga naar de [toegankelijkheidsverklaring](#):

- Om de volledige, officiële verklaring in te zien;
- Om een toegankelijkheidsprobleem te melden.

✓ **Onderbouwing toereikend** - Logius heeft vastgesteld dat de onderbouwing voldoet aan alle controlekenmerken.

‘DigiToegankelijk’ is de Nederlandse naam voor de standaard waarmee overheidsorganisaties hun websites en apps toegankelijk moeten maken voor alle burgers. Toegankelijk betekent hier: bruikbaar voor iedereen. Het Mondriaan Fonds heeft in 2022 maatregelen genomen om te voldoen aan het *Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid*, zoals door het aanbieden van de volledige site in sterk contrast middels een contrastbutton, de implementatie van een tekst-naar-spraakoplossingentool (ReadSpeaker), ondertiteling van video’s en beschrijvingen van beeld (image description).

In 2022 heeft het Mondriaan Fonds een tweede toegankelijkheidsonderzoek (WCAG 2.1AA) laten uitvoeren door het bedrijf Digitaal Toegankelijk. Alle onderdelen waar de website niet voldeed aan de norm zijn succesvol aangepakt. Het Mondriaan Fonds heeft sinds eind 2022 de A-status voor toegankelijkheid gekregen, wat betekent dat de website www.mondriaanfonds.nl volledig voldoet aan het *Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid*. Zie [hier](#) de toegankelijkheidsverklaring Mondriaan Fonds.

Diverse gebruikers, een gerichte contentstrategie

Met zijn communicatie wil het Mondriaan Fonds vooral beeldend kunstenaars, curatoren en beschouwers, musea en erfgoedinstellingen, kunstpodia, galeries, private en publieke opdrachtgevers en kunstkopers informeren over de mogelijkheden die het fonds biedt. De communicatie zet actief in op het vergroten van het bereik door de uiteenlopende doelgroepen op maat te bedienen. Deze contentstrategie is in 2022 verder uitgewerkt en toegepast.

Het Mondriaan Fonds is actief op de kanalen Facebook, Twitter, Instagram en LinkedIn, met in totaal 65.830 volgers. Er worden doelgerichte keuzes gemaakt, zo is de content afgestemd op het soort mediakanaal én type gebruiker. De website met 111.600 unieke bezoekers per jaar, de tweewekelijkse nieuwsbrief met ruim 8.400 abonnees en de sociale mediakanalen bedienen ieder een uiteenlopende groep en hebben ten opzichte van elkaar een versterkend effect. Uit gebruikersonderzoek blijkt dat de homepage van de website een belangrijk vertrekpunt is voor mensen die op zoek zijn naar de mogelijkheden bij het fonds. Ook vormt de website het knooppunt waar verschillende andere websites samenkomen: kunstkoop.nl (13.870 bezoekers) en prixderome.nl (26.300 bezoekers).

Populaire berichten op social media waren onder meer de toekenning van 4 miljoen euro aan 26 kunstpodia voor hun publiekstoegankelijke programma's, de bekendmaking van de nieuwe adviseurs, de presentatie van melanie bonajo op de Biënnale van Venetië, grote nationale aankopen waaronder een schilderij van de Spaanse kunstenaar Joan Miró en de aankondiging van de aanvraagronde voor diverse residencies in het binnen- en buitenland.

In 2022 zijn een aantal terugkerende rubrieken ontwikkeld. Zo is op de website de rubriek [Mogelijk Gemaakt](#) toegevoegd, waarin een afwisselend overzicht te zien is van uiteenlopende projecten die mogelijk gemaakt zijn met financiering van het Mondriaan Fonds. Deze rubriek dient als voorbeeld voor aanvragers en is op jaartal en regeling te filteren.

[Zien en Doen](#) is een rubriek op Instagram om het grote publiek te enthousiasmeren voor de sector en tegelijk te laten zien wat het Mondriaan Fonds mogelijk maakt. In deze rubriek geeft het fonds actuele tips over bijzondere projecten die te bezoeken zijn. In het kader van toegankelijkheid is ook gestart met de rubriek [Q&A](#). Via Instagram *stories* kunnen aanvragers vragen insturen, waar het fonds elke derde dinsdag van de maand publiekelijk op antwoordt. Sociale media wordt zo laagdrempelig ingezet als contactmogelijkheid voor aanvragers.

Daarnaast is afgelopen jaar de Mondriaan Fonds Podcast ontwikkeld. Deze is vindbaar via alle audio streamingsdiensten. In deze podcastreeks worden de verschillende financieringsmogelijkheden van het fonds uitgelicht. [Aflevering 1](#) staat in het teken van de startende kunstenaar. [Aflevering 2](#) gaat over het kopen van kunst. De eerste aflevering werd sinds publicatie eind juni tot eind 2022 ruim 500 keer beluisterd, wat qua publieksbereik overeenkomt met ongeveer 10 informatiebijeenkomsten voor individuen.

Online spreekuren en informatiebijeenkomsten

Om aanvragers op weg te helpen in het aanbod van mogelijkheden organiseert het Mondriaan Fonds maandelijks een plenair online spreekuur, afwisselend voor makers en instellingen. Medewerkers vertellen over de subsidiemogelijkheden bij het Mondriaan Fonds en geven antwoord op vragen. In totaal zijn de maandelijkse spreekuren van het Mondriaan Fonds in 2022 door 600 deelnemers bijgewoond. In aanvulling hierop werden speciale informatiebijeenkomsten georganiseerd voor bijvoorbeeld instellingen uit het Caribisch deel van het Koninkrijk over de open oproep Kunst Erfgoed Cariben, voor kunstpodia om hen te informeren over de bijdrage Programma's Kunstpodia en in het kader van het Herdenkingsjaar Slavernijverleden voor een brede groep aanvragers. Voor deze laatste groep zijn naast de informatiebijeenkomst bezoekers ook digitale inloopsprekuren aangeboden. In totaal werden de inloopsprekuren door ruim 30 deelnemers bijgewoond die door medewerkers individueel in *break-out rooms* te woord werden gestaan. Deze methode droeg bij aan het toegankelijker maken van de contactvoorzieningen van het Mondriaan Fonds. Vooral voor aanvragers die niet eerder bij het Mondriaan Fonds hebben aangevraagd bleek dit een prettige handreiking. Dit jaar hebben medewerkers bij 9 onderwijsinstellingen voorlichting gegeven aan kunstacademie studenten. Bij elkaar was dat een publiek van meer dan 330 studenten.

Get a Grant voor startende kunstenaars

Wanneer kun je als kunstenaar een bijdrage aanvragen, hoe gaat dit in zijn werk en waar moet je op letten? In 2022 werd samen met het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie 2 keer een online *Get a Grant*-bijeenkomst georganiseerd voor 334 (bijna afgestudeerde) kunstenaars en ontwerpers. Kunstenaars en ontwerpers vertelden over hun ervaringen bij het aanvragen van financiering en waar je als beginnend kunstenaar of ontwerper op moet letten. Fondsmedewerkers waren aanwezig om vragen te beantwoorden.

Mondriaan Fonds presenteert

Het Mondriaan Fonds organiseert activiteiten om kunst en erfgoed, maar ook de resultaten van de bijdragen zichtbaar te maken bij een breed publiek. Deze activiteiten staan apart vermeld in dit jaarverslag, zie [hier](#).

Partners

Het Mondriaan Fonds vervult een netwerkpositie met verschillende (vaste) partners op het gebied van erfgoed en beeldende kunst, brengt partijen bij elkaar, geeft kennis door en wordt gevoed door de ervaring en kunde van anderen. Daarom trekt het fonds op met talloze partners.

Regiomakelaars

Sinds 2017 zetten 4 regiomakelaars zich in voor het Mondriaan Fonds. Zij werken aan het bereik van nieuwe potentiële aanvragers, opdrachtgevers en adviseurs in de regio en zijn aanspreekpunt voor vragen over subsidies van het Mondriaan Fonds. Ook signaleren zij nieuwe initiatieven, doelgroepen en actuele ontwikkelingen op het gebied van beeldende kunst en cultureel erfgoed in hun regio. De afgelopen jaren heeft het fonds zo de verbinding met uiteenlopende plekken in Nederland verder versterkt in de hoop een brede groep aanvragers te bereiken. Voor potentiële aanvragers die een afstand tot het fonds ervaren, hebben de regiomakelaars een drempelverlagende werking. Bijvoorbeeld worden potentiële opdrachtgevers door de regiomakelaars geattendeerd op de mogelijkheden die het Mondriaan Fonds biedt.

Het team regiomakelaars bestond in 2022 uit Guus van Engelshoven tot 1 juni 2022 (provincie Limburg), Rebecca Nelemans (provincies Zeeland en Noord-Brabant), Erna aan de Stegge (regio Oost en Midden) en Andrea Möller (regio Noord). Elk op andere wijze, inspeland op de kansen en behoeftes per regio, hebben deze makelaars hun werkzaamheden verdiept en hun netwerk uitgebreid. Medewerkers van het Mondriaan Fonds raadplegen regelmatig de regiomakelaars over de specifieke context van sommige aanvragen die voorliggen in de vergaderingen. Er is bovendien een maandelijks overleg om de gesignaleerde geluiden en behoeftes uit de verschillende regio's door te geven. Los van informerende gesprekken en het actief contact zoeken met sleutelfiguren, potentiële aanvragers en opdrachtgevers, organiseerden de regiomakelaars spreekuren, netwerkbijeenkomsten en werksessies. In 2022 gebeurde dat tot ieders opluchting grotendeels weer live.

Samenwerking cultuurfondsen 2022

De 6 rijkscultuurfondsen, het Filmfonds, Fonds voor Cultuurparticipatie, Fonds Podiumkunsten, Mondriaan Fonds, Nederlands Letterenfonds en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, dragen zorg voor een belangrijk deel van de rijksgesubsidieerde kunst en cultuur. Zij bedienen gezamenlijk een breed scala aan makers, andere zelfstandigen en instellingen in de culturele sector.

In deze rolverdeling zijn de fondsen, vanuit hun inhoudelijke kennis van de cultuurpraktijk en hun relatieve afstand tot de politiek en het rijksbeleid, niet alleen deskundig uitvoerder, maar ook beleidsvoorbereider op hun disciplines. Het is hun opdracht de kennis over hun werkerreinen intensief te delen met onder meer het ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur en een bijdrage te leveren aan de integrale rijksvisie en beleidsontwikkeling.

De strategische en beleidsmatige samenwerking tussen de fondsen is inmiddels structureel ingebed. Ze houden elkaar goed op de hoogte van relevante ontwikkelingen en vinden elkaar op die terreinen en onderwerpen waar gezamenlijk optrekken zinvol en effectief is. Deze paragraaf geeft uitdrukking aan die samenwerking en is terug te vinden in de jaarverslagen van de 6 fondsen.

Codes

In de jaren 2021-2024 wordt voor het eerst van de meerjarig gesubsidieerde culturele instellingen gevraagd de verschillende codes, te weten de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit & Inclusie te onderschrijven en toe te lichten in hun aanvragen. Fondsen en Raad voor Cultuur hanteren daarbij het principe 'pas toe en leg uit'. De toepassing van de codes maakt in deze beleidsperiode deel uit van de jaarlijkse monitoring van de culturele instellingen.

Ruimte voor nieuwe verhalen en inclusie maakt een belangrijk onderdeel uit van de gezamenlijke strategische agenda en het instrumentarium van de fondsen. Zij dragen al jaren gezamenlijk de urgentie van inclusie in de sector uit met 3 gezamenlijke beloftes: op zoek te gaan naar verhalen die nu niet gehoord worden, talent en vernieuwing ruimte te geven - niet alleen bijvoorbeeld bij de doorontwikkeling van gevestigd talent, maar juist ook van beginnende makers - en het versterken van inclusie en diversiteit in de eigen organisaties en adviseursnetwerken. De behaalde resultaten op deze doelen worden door de afzonderlijke fondsen benoemd in de jaarverslagen.

In de periode 2021-2024 werken de fondsen samen met de uitvoerders van de Code D&I in de zogeheten &Awards. Tijdens het Event Code D&I op 3, 4, 5 november 2022 ontvingen zowel een project als een persoon die zich bijzonder hebben ingezet voor een meer inclusieve cultuursector een prijs. De projectprijs (€ 20.000) ging naar Kleur, een aanjager van inclusiviteit en diversiteit in de film- en televisiewereld, zowel voor als achter de camera. De &Award Persoonsprijs (€ 5.000) werd verleend aan artistiek directeur, theatermaker en choreograaf Alida Dors.

Collegiale samenwerking en overleg

Net als eerdere jaren, vond intensief en effectief structureel overleg plaats van de directeuren over strategie en (beleids)ontwikkeling. Ook werd op uitvoerend niveau samengewerkt. Zo werkten in 2022 3 van de 6 fondsen met dezelfde HR-consulent op zzp-basis. Deze HR-consulent houdt zich onder meer bezig met de opstelling van een ontwikkel- en opleidingsplan voor de fondsmedewerkers.

In het kader van de Europese privacywetgeving Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), die in mei 2018 in werking trad, maken de fondsen gezamenlijk gebruik van een onafhankelijke functionaris gegevensbescherming (FG) die toezicht houdt op en adviseert over de naleving van de verordening.

Ook nemen medewerkers van de fondsen deel aan het Fondsenoverleg Diversiteit waarin ook de private fondsen en het ministerie van OCW vertegenwoordigd zijn. De beleidsadviseurs en juristen van de fondsen hebben geregeld overleg, alsmede de hoofden communicatie. Controllers bespreken zaken die de financiën aangaan en stemmen begrotingsbeheer en verantwoording af. IT-medewerkers vervangen elkaar bij afwezigheid en wisselen informatie uit. Er was regelmatig overleg tussen de communicatiemedewerkers, zowel op het vlak van kennisdeling, als in breder extern verband met onder meer de communicatieafdeling van het ministerie van OCW en het Centrum voor Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel (CAOP). De 5 personeelsvertegenwoordigingen en de ondernemingsraad wisselen onderling kennis uit. De beleidsmedewerkers overlegden regelmatig over de visitatie van de rijkscultuurfondsen in 2023. Tot slot is er de werkgroep Onderzoek Fondsen die zich buigt over evaluaties en onderzoek, en daarover regelmatig overleg met het ministerie van OCW voert. De werkgroep boog zich in 2022 over de plannen voor een gezamenlijke evaluatie van de coronamaatregelen.

Herstelpakketten en impuls makers in verband met corona

De gevolgen van de coronapandemie voor de culturele en creatieve sector bepaalden voor een belangrijk deel de agenda in 2022. Tijdens de pandemie werd de uitvoering van de steunmaatregelen voor de culturele sector deels bij de rijkscultuurfondsen belegd. In 2022 werden de laatste middelen van deze zogeheten steunpakketten verdeeld. Daarnaast heeft staatssecretaris Uslu in haar hoofdlijnenbrief *Herstel, vernieuwing en groei* middelen vrij gemaakt voor startende makers. Deze groep heeft door de pandemie onvoldoende kans gekregen zich te ontwikkelen op een essentieel moment in hun carrière. De tijdelijke impulsmiddelen helpen hen om een werkpraktijk op te bouwen. De uitvoering van de middelen gaat grotendeels begin 2023 van start.

Samen met het ministerie van OCW hebben de fondsen afgestemd hoe de effecten van de steunmaatregelen in kaart worden gebracht. De fondsen voeren evaluaties van hun eigen regelingen uit, en daarnaast vindt een gezamenlijk onderzoek naar van de corona-steunmaatpakketten plaats, uitgevoerd door onderzoeksbureaus SEO, AEF en het Kohnstamm instituut.

HR-voucherregeling

Net als in 2021 boden de fondsen aan meerjarig gesubsidieerde instellingen ruimte om de HR-expertise te vergroten en de Codes beter te doen landen. Het Letterenfonds is penvoerder voor de trajecten in het kader van de arbeidsmarktagenda (naast de HR-vouchers ook met de Stage Cultuur Inclusief – zie de lijst onderaan de pagina). Aanvragers konden via uitvoeringsorganisatie CAOP een voucher ontvangen om tot € 20.000 (inclusief btw) advies in te winnen bij een erkend HR-adviseur. Op deze manier konden instellingen op een laagdrempelige manier aan de slag gaan met het personeelsbeleid. In 2022 ontving CAOP 131 aanvragen waar 141 instellingen mee gemoeid waren.

Het merendeel van de ingediende projectplannen betrof verzoeken tot ondersteuning bij implementatie van de Fair Practice Code, met name op het gebied van eerlijke beloning van makers en zzp'ers. In andere gehonoreerde aanvragen stond de transitie van een project- en freelance-georiënteerde organisatie naar een organisatie met vaste medewerkers centraal. Ook werden verschillende aanvragen gehonoreerd die tot doel hadden afspraken uit de Code Diversiteit & Inclusie in de organisatie in te bedden. Tot slot werden de vouchers ingezet voor het versterken van de HR-functie door opleidingsplannen te maken of de HR-cyclus goed te organiseren. Omdat het maximaal aan te vragen budget was opgehoogd van € 6.000,- naar € 20.000,- ontstond ruimte om meer aandacht te besteden aan het formuleren van uitgangspunten van goed werkgever- en opdrachtgeverschap. Daarmee heeft een verdieping plaatsgevonden van de implementatie van instrumenten naar meer fundamentele gesprekken over het waarom en het hoe van die instrumenten. Daarop volgend konden passende instrumenten worden geïmplementeerd. Ten opzichte van 2021 is er door organisaties meer ingezet op het versterken van de sociale veiligheid. De HR vouchers worden ook in 2023 en 2024 voortgezet.

Innovatielabs

Namens de 6 rijkscultuurfondsen voerde het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie samen met kennis- en innovatienetwerk CLICKNL een tweede open call Innovatielabs uit. Makers en instellingen uit alle artistieke en creatieve disciplines waren welkom een bijdrage aan te vragen voor plannen die een impuls geven aan veerkracht in de culturele en creatieve sector. Doel was aanvragers uit te nodigen toepasbare kennis en werkvormen te ontwikkelen die ten goede komen aan de wendbaarheid en weerbaarheid van de sector. Met de Innovatielabs werd uitvoering gegeven aan de aanbevelingen uit het advies van de Raad voor Cultuur *Onderweg naar overmorgen* (november 2020).

In 2021 was de respons op de eerste open call veel groter dan verwacht, maar liefst 189 aanvragers reageerden met uiteenlopende plannen. In 2022 hebben nog eens 131 initiatieven een aanvraag ingediend binnen de tweede open call.

Aanspreekpunt namens de 6 rijkscultuurfondsen

Sinds 2017 bieden de 6 fondsen gezamenlijk één aanspreekpunt aan voor cross-sectorale vragen. Zowel projecten die meerdere cultuurgebieden combineren als projecten die een duidelijk maatschappelijke component hebben, kunnen bij het aanspreekpunt terecht voor advies. In nauwe samenwerking met een vertegenwoordiging vanuit elk fonds onderzoekt het aanspreekpunt voor (potentiële) aanvragers binnen de bestaande regelingen van de fondsen of er mogelijkheden zijn. Gezien de drempelverlagende werking en de efficiëntie van dit gezamenlijke aanvraagloket voor cross-sectorale projecten spraken de fondsen de intentie uit tot een voortzetting voor de komende jaren. In 2022 is daarnaast een onderzoek ingezet naar een uitbreiding of herijking van het aanspreekpunt. Dit wordt in 2023 uitgevoerd.

Johannes Vermeer Prijs

De Johannes Vermeer Prijs, staatsprijs voor de kunsten, wil uitzonderlijk artistiek talent eren en verder stimuleren. De prijs bestaat uit een geldbedrag van € 100.000 bestemd voor de realisatie van een speciaal project. De jurybegeleiding en algehele coördinatie van de Johannes Vermeer Prijs is sinds 2021 in handen van de 6 rijkscultuurfondsen, met het Mondriaan Fonds als penvoerder. Laureaat was in 2022 schrijver Arnon Grunberg. Hij ontving de prijs op 16 november uit handen van staatssecretaris Gunay Uslu. De juryleden Andrée van Es (voorzitter), Pierre Audi, Romana Vrede, Hicham Khalidi en Sjeng Scheijen kozen unaniem voor Grunberg. In het juryrapport typeerde zij Grunberg als volgt:

“Een auteur die op geheel eigen wijze urgenties en thema’s in het maatschappelijk debat bevraagt en zich daarbij onbevooroordeeld geïnteresseerd toont in de intenties van een ander. Iemand die zich langs zogeheten hokjes of politieke trends beweegt en een inspirerende rol van betekenis speelt voor jonge kunstenaars. Als schrijver heeft hij een eigen, onnavolgbare stem: na drie zinnen weet je dat hij aan het woord is, en dat is een zeldzame kwaliteit.”

Arnon Grunberg met de Johannes Vermeer Prijs. Foto: Anne Reitsma

In 2022 is een nieuw logo en een nieuwe huisstijl voor de Johannes Vermeer Prijs ontwikkeld en is er een [nieuwe website](#) gerealiseerd.

Mores.online

Bij het meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag [Mores.online](#) kunnen mensen uit de culturele en creatieve sector contact opnemen met een vertrouwenspersoon. Het meldpunt is oorspronkelijk ontstaan vanuit de podiumkunsten, waarna meer deelsectoren zich aansloten. In 2022 hebben de fondsen zich hard gemaakt voor continuering van Mores.online met financiële ondersteuning. Op verzoek van de fondsen werd in 2022 het bestuur van Mores.online uitgebreid met een zetel specifiek op cultuureducatie om ook dat deel van de sector bij te staan op dit dossier

Samenwerkingspilot verbindingsloket Caribisch gebied

De minister van OCW heeft in het beleidskader voor 2021-2024 de rijkscultuurfondsen gevraagd de subsidieregelingen, voor zover dat past binnen de doelstelling van de regelingen, open te stellen voor aanvragers van de 3 Caribische landen Curaçao, Aruba en Sint Maarten en de 3 bijzondere gemeenten Bonaire, Saba en Sint Eustatius en de toegankelijkheid voor hen te vergroten.

De 6 rijkscultuurfondsen onderzoeken gezamenlijk hoe zij de communicatie met de eilanden kunnen versterken. De samenwerking met het Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied (PBCCG) vormt daar een onderdeel van. Verder is het Fonds voor Cultuurparticipatie. Doel van de pilot was de toegankelijkheid en bereikbaarheid voor aanvragers in het Caribisch deel van het Koninkrijk te vergroten. Het PBCCG was in 2022 het aanspreekpunt voor het Caribisch deel van het Koninkrijk en trad verbindend op tussen de rijkscultuurfondsen en (potentiële) aanvragers. Eind 2022 is de pilot geëvalueerd. In 2023 wordt besloten hoe de samenwerking kan worden voortgezet.

Steunfonds Oekraïense makers

In 2022 opende het Nederlands Letterenfonds namens de 6 rijkscultuurfondsen een loket dat professionele kunstenaars, die recent uit Oekraïne en Rusland naar Nederland zijn gevlucht, tijdelijke ondersteuning biedt in de uitoefening van hun werkpraktijk. Het Steunfonds is zowel gericht op individuele makers als op gezelschappen. Aanvragen konden worden ingediend door Nederlandse culturele organisaties namens, en in samenwerking met een individuele kunstenaar of een gezelschap. Alle disciplines komen in aanmerking: film, podiumkunsten, beeldende kunst, creatieve industrie (waaronder architectuur en vormgeving), cultuureducatie, cultuurparticipatie, cultureel erfgoed, en letteren. In 2022 zijn 69 aanvragen ontvangen van 49 culturele organisaties in Nederland, daarvan zijn er 67 gehonoreerd. In totaal is € 941.157 toegekend. Hiermee worden 156 gevluchte kunstenaars ondersteund. Het Steunfonds krijgt in 2023 een vervolg.

Werk aan Uitvoering (WaU)

De rijkscultuurfondsen omarmen de beleidsdoelstellingen van het programma Werken aan Uitvoering (WaU), gericht op de verbetering van dienstverlening. Ieder fonds diende in 2022 voor de uitvoering van de ambities eigen plannen in. Binnen een aantal trajecten, zoals op het gebied van scholing van medewerkers of kennisvergroting van interdisciplinariteit, wordt samengewerkt.

Samenwerking fondsen

Samenwerkende fondsen	samenwerking / regeling	beschrijving
Alle zes cultuurfondsen	Aanspreekpunt interdisciplinaire aanvragen	Gezamenlijk aanspreekpunt voor (potentiële) aanvragers van projecten die meerdere cultuurgebieden combineren en projecten die een duidelijke maatschappelijke component hebben.
Alle zes cultuurfondsen	Johannes Vermeer Prijs	De staatsprijs is bestemd voor een opmerkelijk getalenteerde, actief werkende kunstenaar die in Nederland geboren en/of werkzaam is, en heeft als doel een verdiepende impuls te geven aan de artistieke praktijk van de laureaat. Het Mondriaan Fonds is penvoerder.
Alle zes cultuurfondsen en het Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch Gebied	Verbindingsloket voor vergroting bereik Caribisch deel Koninkrijk	Samen met het PBCCG stelden de fondsen een extra aanspreekpunt open voor het Nederlands Caribisch gebied. Penvoerder namens de fondsen is het Fonds voor Cultuurparticipatie.
Fonds Podiumkunsten en Nederlands Letterenfonds	Kwartiermaker Zeeland	Pilot per 2021 gericht op het versterken van de culturele infrastructuur in Zeeland. De kwartiermaker richt zich op het creëren van samenwerkingen waarin cultureel veld, gemeenten en provincie zich gezamenlijk mede-eigenaar voelen van de culturele infrastructuur, inclusief nieuwe initiatieven.
Fonds Podiumkunsten en Nederlands Letterenfonds	Werkbijdrage theatertekst	Gezamenlijke werkbijdrage voor theatertekst met het doel de kwaliteit, diversiteit en ontwikkeling van het Nederlands theaterrepertoire te stimuleren.
Fonds Podiumkunsten en Nederlands Letterenfonds (i.s.m. Literatuur Vlaanderen, Lira en Sabam)	Toneelschrijfprijs	Heeft als doel de Nederlandstalige toneelschrijfkunst en de opvoering van Nederlandstalig toneelwerk onder de aandacht te brengen en te stimuleren. De prijs wordt uitgereikt aan de auteur van het beste oorspronkelijk Nederlandstalig toneelwerk.
Fonds Podiumkunsten t.b.v. alle sectoren	Slecht Weer Fonds	Revolverend fonds waaruit festivalorganisaties die een tekort hebben opgelopen als gevolg van onvoorziene omstandigheden een bijdrage kunnen krijgen. Het staat open voor festivals uit alle sectoren.
Fonds Podiumkunsten t.b.v. alle sectoren	Handelingskader inreisverklaring cultuur	Bedoeld om inreizende professionals uit de culturele en creatieve sector, die door de covid-19 uitbraak problemen ondervinden aan de grens, te ondersteunen. Het loket werd per 17 september 2022 gesloten.
Nederlands Filmfonds en Fonds Podiumkunsten	Tekstmarkt	Kruisbestuivingsprogramma tussen schrijvers van Podiumkunsten en filmscenario's met Zuid-Afrika
Nederlands Filmfonds en Mondriaan Fonds	De Verbeelding	Films (speelfilm lengte) op het snijvlak van beeldende kunst en cinematografie, gemaakt in een samenwerking tussen kunstenaars en producenten.
Nederlands Filmfonds en Nederlands Letterenfonds	Books on Screen	Organisatie internationale netwerkbijeenkomsten voor filmproducenten en rechtenmanagers van literaire uitgeverijen.

Nederlands Filmfonds en Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	Immerse\Interact / Immerse\Interact XL	Met samenwerkingsproject Immerse\Interact stimuleren het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Nederlands Filmfonds projecten binnen het interdisciplinaire medialandschap, waarbij projecten op het vlak van digital storytelling en de inzet van interactieve of immersieve media centraal staan. Voor de aanvraagronde van 30 augustus 2022 gold de mogelijkheid voor een (aanvullende) realiseringbijdrage: Immerse\Interact XL.
Nederlands Letterenfonds en Fonds Podiumkunsten	#NieuweStukken	Subsidieregeling sinds november 2018 voor tien talentvolle beginnende schrijvers (ook dichters en woordkunstenaars) waarvan de verhalen nog te weinig te horen zijn op de Nederlandse podia. Er wordt samengewerkt met vijf partners die ervaring hebben met het produceren van teksten voor het podium, en een netwerk hebben dat aanvullend is op het netwerk van de fondsen. Jaarlijks is er ruimte voor tien beginnende schrijvers. In 2022 is het programma geëvalueerd en is de editie van 2023 voorbereid.
Nederlands Letterenfonds t.b.v. alle sectoren	HR-voucherregeling voor de culturele en creatieve sector	Subsidieregeling per februari 2021 gericht op het bevorderen van de kwaliteit van het HRM bij meerjarig gesubsidieerde instellingen bij de fondsen. Een HR-voucher kan worden aangevraagd voor o.m. het ontwikkelen van opleidingsbeleid voor medewerkers, advies over de optimale inzet van vrijwilligers, algemene scan van het personeelsbeleid en mogelijke verbeteringen, begeleiding bij de verdere verankering van het diversiteitsbeleid in de organisatie, etc.
Nederlands Letterenfonds t.b.v. alle sectoren	Stage Cultuur Inclusief	Culturele organisaties kunnen gebruikmaken van platform Stage Cultuur Inclusief voor het plaatsen van vacatures voor stage- en startersplekken. Het platform is bedoeld om de instroom van divers talent te bevorderen. Stage Cultuur Inclusief is een initiatief van de zes rijkscultuurfondsen, en is verlengd tot 1 november 2023.
Nederlands Letterenfonds t.b.v. alle sectoren	Steunfonds Oekraïense makers	Kunstenaars die voor de Russische agressie in Oekraïne gevlucht zijn en in Nederland verblijven, kunnen een bijdrage ontvangen voor de uitoefening van hun werkpraktijk.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Fonds Podiumkunsten	Upstream	Met Upstream ondersteunen zowel het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie als het Fonds Podiumkunsten (de laatste in samenwerking met Sena) vernieuwende artistieke formats en samenwerkingen binnen de Nederlandse pop-/urban muziek. De fondsen en Sena willen met behulp van Upstream de muziekindustrie in Nederland verbreden en versterken, internationaal sterker voor de laten dag komen en crossovers naar andere disciplines stimuleren.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Nederlands Letterenfonds	Literatuur op het Scherm	Dichters/schrijvers maken met vormgevers nieuw werk in het digitale domein. Er is eens in de twee jaar een open oproep. In 2022 hebben de deelnemers het resultaat van hun samenwerking gepresenteerd.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Voorlichting talent binnen en buiten het kunstvakonderwijs (Get a Grant)	De fondsen geven gezamenlijk voorlichting over o.a. talentontwikkeling en regelingen bij de fondsen. Dit gebeurt binnen en buiten het kunstvakonderwijs.

Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds	Residency Arita/Japan	Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en het Mondriaan Fonds bieden sinds 2016 gezamenlijk twee residency perioden aan in de Japanse keramiekregio Saga. De werkperiode in Japan biedt aan veelbelovende kunstenaars en ontwerpers de ruimte om onderzoek te doen op artistiek en technisch gebied en hun eigen werk te ontwikkelen. Een belangrijk uitgangspunt van deze residency is om speciale technieken te leren binnen de oudste keramische industrie van Japan en deze in het eigen werk toe te passen.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie t.b.v. alle sectoren	Innovatielabs	Namens de zes rijkscultuurfondsen voerde het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie samen met CLICKNL een open call Innovatielabs uit; makers en instellingen uit alle artistieke en creatieve disciplines waren welkom een bijdrage aan te vragen voor plannen die een impuls geven aan veerkracht in de culturele en creatieve sector.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Fonds Podiumkunsten, Filmfonds, Nederlands Letterenfonds en Mondriaan Fonds	Residency Van Doesburghuis	Fondsen bieden sinds 2017 via open oproepen gezamenlijk een residency aan in het Van Doesburghuis in Meudon-Val-Fleury/Parijs waar professionele makers hun artistieke praktijk verder kunnen ontwikkelen. Gezien de doelgroep van professionele makers, neemt het FCP geen deel aan deze samenwerking.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds en Fonds voor Cultuurparticipatie	Digitaal erfgoed	Samenwerking met betrekking tot reguleringen rondom digitaal erfgoed.
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Mondriaan Fonds, Fonds voor Cultuurparticipatie	Stimuleren Eigentijds gebruik ambachten	Het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie en Mondriaan Fonds hebben in 2020 een open oproep ontwikkeld voor ontwerpers en beeldend kunstenaars om een samenwerking aan te gaan met één of meerdere ambachtlieden en zo eigentijds gebruik van ambachten te stimuleren. Het Fonds voor Cultuurparticipatie zet in op eigentijdse beoefening en het borgen van onder andere ambachtelijke kennis en vaardigheden via de regeling Immaterieel erfgoed. De samenwerking krijgt in 2023 een vervolg.

Visual Arts Platform

Internationaal wisselt het Mondriaan Fonds ervaring en deskundigheid uit en stemt het activiteiten af binnen het Visual Arts Platform (VAP), een groep van 8 Europese beeldende kunstfondsen die jaarlijks samenkomen. De VAP partners in 2021 waren: Acci3n Cultural Espa3ola, Arts Council England, Danish Arts Foundation, Frame Visual Art Finland, Institut f3ur Auslandsbeziehungen (Duitsland), Kunstenpunt Vlaanderen, Office for Contemporary Art Norway en Pro Helvetia (Zwitserland). In 2021 kwam de VAP vanwege de coronapandemie digitaal bijeen. Onderwerpen van gesprek waren grensoverschrijdend gedrag en de noodzaak van veilige werkplekken in de culturele sector.

DutchCulture

Het Mondriaan Fonds heeft zitting in de programmaraad van DutchCulture die gaat over de besteding van budget aan projecten op het gebied van gedeeld erfgoed (Matchingfonds Gedeeld Cultureel Erfgoed). De programmaraad komt 2 keer per jaar bijeen.

Samenwerkingspartners

Samenwerkingspartners
Acción Cultural Espanol
Akademie van Kunsten
American Academy Rome
Amsterdam Art
Art Rotterdam
Arts Council England
Beroepsvereniging van Beeldend Kunstenaars
Binoq Atana
BKNL (Platform Beeldende Kunst Nederland)
Collabros
Cultuur+Ondernemen
Danish Agency for Culture
De Balie
De Zaak Nu
DEN, Digitaal Erfgoed Nederland
DutchCulture
Erfgoedinspectie
Erfgoedplatform Kunsten '92
Fonds Kwadraat
Fonds Podiumkunsten
Fonds voor Cultuurparticipatie
Frame Visual Art Finland
Gallery Viewer
Het Nieuwe Instituut
Institut für Auslandsbeziehungen
Interakt
Jap Sam Books
Koninklijk Nederlands Instituut Rome
Kunsten '92
Kunstenbond
Kunstenpunt Vlaanderen
Kunstinstituut Melly
Landelijk Contact Museumconsulenten
Ministerie van Buitenlandse Zaken
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Museumvereniging
Nationaal Restauratiefonds
Nederlands Filmfonds
Nederlands Letterenfonds
Nederlandse ambassades over de wereld
Nederlandse Galerie Associatie

OBK (overleg beeldende kunst), alle hogescholen voor beeldende kunst)
Office for Contemporary Art Norway
Platform BK
Pro Helvetia (Zwitserland)
Reinwardt Academie
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Santander Consumer Finance
Stedelijk Museum Amsterdam
Stichting BOK
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie
Vereniging Rembrandt
Vereniging van Nederlandse Kunstbeurzen
Visual Arts Platform
Voordekunst.nl

Personeel en organisatie

Raad van toezicht

Algemeen

Het Mondriaan Fonds heeft een bestuursmodel met een bestuur en een [raad van toezicht](#) (rvt). De raad van toezicht heeft [statutair tot taak](#) toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken. De leden staan het bestuur met raad terzijde.

In 2022 bestond de raad van toezicht uit Geneviève Lieuw (voorzitter), Hester Alberdingk Thijm (vice-voorzitter), Karin Kersten (lid raad van toezicht en voorzitter auditcommissie), Noraly Beyer, Rune Peitersen, Marga Weimans en Willem Bijleveld (leden auditcommissie). Samen vertegenwoordigen zij een rijke kennis van het (internationale) veld van beeldende kunst en cultureel erfgoed: van cultureel ondernemen, van financiën, van juridische zaken en van corporate governance. De bevoegdheden, taken, werkwijze en samenstelling van de raad van toezicht staan beschreven in een [reglement](#).

De raad van toezicht vergaderde in 2022 viermaal met het bestuur. Ook buiten de bijeenkomsten was regelmatig contact tussen het bestuur en diverse leden. In 2022 werden voor het eerst de kerndoelen van het Mondriaan Fonds, zoals geformuleerd in het jaarplan van het fonds, leidend voor de agenda van de rvt-bijeenkomsten. Dit maakte een beter gestructureerde reflectie op kwalitatieve en kwantitatieve kerndoelen mogelijk, en kwam tegemoet aan een veranderde informatiebehoefte.

Concreet bepaalden de herstelmiddelen naar aanleiding van corona en de extra budgetten in het kader van Werk aan Uitvoering (WaU) deels de agenda. Verder werden de jaarrekening 2021 en de herziene begroting 2021-2024 goedgekeurd. Ook is regelmatig gesproken over het nieuwe adviesplatform dat het fonds in 2022 ontwikkelde, en dat in 2023 wordt geïntroduceerd. Andere onderwerpen tijdens de bijeenkomsten waren onder meer de Nederlandse inzending voor de Biënnale van Venetië en de risicoanalyses van het Mondriaan Fonds. Zoals andere jaren was er een jaarlijkse ontmoeting met de personeelsvertegenwoordiging (pvt) van het fonds, nieuw was de introductie van een vast contactpersoon voor de pvt vanuit de rvt, namelijk Noraly Beyer. Zoals de Code Diversiteit & Inclusie aanraadt, stelde het fonds de toezichthouders op de hoogte van de activiteiten die in 2022 zijn ondernomen om het fonds over de gehele breedte inclusiever en toegankelijker te maken, en de plannen die het fonds voor 2023 opstelde.

In 2022 kwam de auditcommissie van de raad van toezicht 4 keer bijeen. De auditcommissie bestond uit Karin Kersten en Willem Bijleveld. Tijdens de 4 bijeenkomsten in 2022 waren de directeur-bestuurder en het hoofd financiën van het Mondriaan Fonds aanwezig en werd bijvoorbeeld de uitgebreide jaarrekening 2021 besproken. Ook sloot tweemaal de accountant van het Mondriaan Fonds aan bij de auditcommissie, eenmaal in het kader van de interim- en jaarrekeningcontrole. De auditcommissie spreekt jaarlijks een keer apart met de accountant.

De raad van toezicht vergaderde in december 2022 voor het laatst in bijzijn van adjunct-directeur Christine Lindo. De leden danken haar zeer voor haar onvermoeibare en onmisbare inzet voor het Mondriaan Fonds.

De raad van toezicht kijkt met grote tevredenheid terug op een interessant jaar waarin het fonds onder leiding van de directeur-bestuurder, Eelco van der Lingen, zijn managementteam en alle medewerkers op een indrukwekkende wijze uitvoering heeft gegeven aan zijn reguliere werkzaamheden en alle werkzaamheden die de speciale regelingen met zich hebben gebracht.

Geneviève Lieuw, voorzitter (benoeming 16-03-2020 tot 16-03-2024 met mogelijkheid tot herbenoeming) en lid van de remuneratiecommissie.
Lid van het College voor de Rechten van de Mens.

Nevenfuncties in 2022:

- lid bezwaarschriftenadviescommissie CAF11 en vergelijkbare zaken (kinderopvangtoeslagen) bij de Belastingdienst
- lid raad van toezicht Stichting Vrouwenopvang Rosa Manus
- lid raad van toezicht Stichting Reclassering Caribisch Nederland
- bestuurslid Stichting Pride Amsterdam
- lid raad van toezicht Plan International Nederland
- lid Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM)
- zelfstandig internationaal consultant

Hester Alberdingk Thijm, vice-voorzitter en lid van de remuneratiecommissie (herbenoemd per 01-11-2022 tot 01-11-2026).
Directeur AkzoNobel Art Foundation.

Nevenfuncties in 2022:

- lid International Association of Corporate Collections of Contemporary Art (IACCCA)
- bestuurslid Van Doesburghuis, Meudon – Parijs
- lid van bestuur en jurylid Sikkens Foundation
- adviseur Stedelijk Museum Fonds
- lid comité Ruigoord 50 jaar.
- scout Volkskrant Beeldende Kunst Prijs 2022
- lid klankbordgroep kunstopdrachten Stichting Kathedrale Basiliek St. Bavo
- voorzitter jury Lakeside Collection Award 2022

Noraly Beyer, lid (herbenoemd per 01-02-2022 tot 01-02-2026).
Journalist en programmamaker.

Nevenfuncties in 2022:

- lid werkgroep Caraïbische Letteren, een zelfstandige Werkgroep binnen de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde.
- jurylid van de Mary Dresselhuysprijs
- voorzitter JC Bloemprijs
- bestuurslid stichting Nina de la Parra
- voorzitter klankbordgroep Diversiteit & Media bij de NPO

Willem Bijleveld, lid en lid auditcommissie (benoeming 01-04-2021 tot 01-04-2025 met mogelijkheid tot herbenoeming).

Nevenfuncties in 2022:

- voorzitter Veluwe Board, Veluwe Alliantie en 'Veluwe Remembers'
- voorzitter Stichting Helene Kröller-Müller Fonds
- juryvoorzitter Vriendenloterij Museumprijs
- voorzitter Stichting Opera NXT
- vice-voorzitter raad van toezicht Omniversum
- lid stuurgroep Regiodeal Veluwe
- lid raad van toezicht Stichting Rijksmuseum Boerhaave
- lid raad van toezicht, en lid auditcommissie Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen BV
- lid raad van advies Stichting Geldersch Landschap en Kasteelen
- lid raad van advies Stichting Nationaal Bomenmuseum Von Gimborn Arboretum
- lid raad van advies Hortus Amsterdam
- lid raad van advies De Grote Kerk Naarden
- lid raad van advies Nederlands Zuivelmuseum Erve IJzerman

Karin Kersten, lid en voorzitter auditcommissie (benoeming 01-08-2020 tot 01-08-2024 met mogelijkheid tot herbenoeming).

Executive Director van de Board, Corporate Development Director and lid van Executive Committee van ASA International.

Nevenfuncties in 2022:

- lid van de Selectie Commissie van Hotelschool Den Haag

Rune Peitersen, lid (benoeming 01-04-2020 tot 01-04-2024 met mogelijkheid tot herbenoeming).
Beeldend kunstenaar en docent aan de AKV|St. Joost Academie, Breda.

Nevenfuncties in 2022:

- bestuurslid Platform BK
- lid van de Projectencommissie Beeldende Kunst Gemeente Dordrecht

Marga Weimans, lid (benoeming 16-3-2020 tot 16-3-2024 met mogelijkheid tot herbenoeming).
Modeontwerper/kunstenaar en docent Contextual Design aan Design Academie Eindhoven.

Nevenfunctie in 2022:

- Jurylid expert jury Fashion/Dutch Design Awards

Fondsbestuur

Het bestuur vertegenwoordigt het Mondriaan Fonds en is belast met het besturen van de stichting en het beheer van en de beschikking over het vermogen. Het stelt op en herziet zo nodig: een jaarlijkse begroting met toelichting; een beleidsplan voor een periode van 4 jaar; subsidiereglementen en een adequaat planning- en controlesysteem.

Het fondsbestuur beslist over het toekennen van (financiële) bijdragen en wordt hierbij geadviseerd door experts, de adviseurs van het fonds. De bevoegdheden, taken en werkwijze van het bestuur staan beschreven in de statuten, te vinden op de website van het fonds.

Het fondsbestuur wordt vanaf 1 maart 2019 gevormd door Eelco van der Lingen. Hij vervulde in 2022 geen nevenfuncties.

Wet Normering Topinkomens

Binnen het Mondriaan Fonds zijn als topfunctionarissen aangemerkt de raad van toezichtleden en de directeur-bestuurder. De bezoldiging van deze personen valt binnen het kader dat door de Wet Normering Topinkomens en de regeling nr. 538765 (10382) van de minister van OCW ten aanzien van bezoldigingsmaximum voor topfunctionarissen is voorgeschreven. Voor 2022 werd door de minister van OCW het bezoldigingsmaximum voor de Categorie Cultuurfondsen op € 180.000 bepaald. De bezoldiging van deze personen overstijgen het vastgestelde maximum niet.

Medewerkers

Per 31 december 2022 werkten bij het Mondriaan Fonds:

Ana Arroyo Hoebens - medewerker administratie (0,84 fte)
Anniek Vrij - projectleider activiteiten (0,84 fte)
Astrid van Loon - medewerker administratie (0,74 fte)
Bart Fuijkschot - senior medewerker financiën (1 fte)
Betty Man - medewerker communicatie (0,84 fte)
Bonnie Dumanaw - senior projectmedewerker (1 fte)
Brienne Wind - junior medewerker communicatie (0,84 fte)
Carmen Muskee - projectmedewerker (0,84 fte)
Caroline Soons - communicatieadviseur (0,63 fte)
Cato de Bock - stagiair (1 fte)
Christine Lindo - adjunct-directeur (0,80 fte)
Douke IJsselstein - senior projectmedewerker (0,84 fte)
Edgar Tepe - hoofd financiën en bedrijfsvoering (1 fte)
Emma Parmentier - projectmedewerker (0,84 fte)
Esmee Ruijgrok - medewerker administratie (1 fte)
Esther Schussler - communicatieadviseur (1 fte)
Faresia Abdoelaziz - medewerker administratie (1 fte)
Fenne Lampe - projectmedewerker (0,84 fte)
Florence Riel - medewerker administratie (0,74 fte)
Gijs de Visser - medewerker administratie (0,84 fte)
Haco de Ridder - senior projectmedewerker relaties buitenland (0,95 fte)
Heleen de Hoog - projectmedewerker (0,84 fte)
Hilde Schippers - archief medewerker (0,84 fte)
Ichmarah Kock - medewerker administratie (0,84 fte)
Ingrid Mokiem - medewerker receptie en secretariaat (0,84 fte)
Ingrid Senff - medewerker financiën (0,84 fte)
Jeanette Wagenaar - medewerker administratie (0,84 fte)
Jelle Nagelkerken - senior medewerker administratie (0,84 fte)
Jorien Ceelen - projectmedewerker (0,84 fte)
Joyce Poot - projectmedewerker (0,84 fte)
Judith de Jonge - jurist (0,95 fte)
Julie Flesseman - projectmedewerker (0,84 fte)
Katja Ganicheva - medewerker administratie (0,63 fte)
Kryštof Noteboom - medewerker IT (1 fte)
Lara Riga - projectmedewerker (0,95 fte)
Liesbeth Enzer - senior medewerker administratie (1 fte)
Liesbeth Filius - applicatiebeheerder (0,84 fte)
Linda-Ellen Boateng - medewerker administratie (0,89 fte)
Lise Hermans - projectmedewerker (0,84 fte)
Lotte Hemelrijk - projectmedewerker (0,84 fte)
Mada Bakarbesy - medewerker administratie (0,84 fte)
Madelon van de Pas - hoofd communicatie (0,84 fte)
Marijn Veenhuijzen - projectmedewerker (0,84 fte)

Marineke van der Reijden - hoofd cultureel erfgoed (0,67 fte)
Marjolein van Heemstra - medewerker receptie en secretariaat (0,84 fte)
Marjolein Vink-Sluiters - HR manager (0,84 fte)
Martien de Groot - beheerder (0,84 fte)
Merel Feije - hoofd IT (0,11 fte)
Milo Vermeire - redacteur (0,74 fte)
Minouche Wardenaar - projectmedewerker (0,84 fte)
Noura Habbab - projectleider Johannes Vermeer Prijs (0,53 fte)
Philip Romer - projectmedewerker (0,84 fte)
Rapti Miedema - hoofd bureau & projectadministratie (0,95 fte)
Rodney Aalse - medewerker huishoudelijke dienst (0,86 fte)
Salama Konatē - projectmedewerker (0,84 fte)
Sandra de Boer - medewerker administratie (0,84 fte)
Sandra Nicolai - projectmedewerker/bezwaarschriften (0,84 fte)
Sarah Malko - bestuurssecretaris (0,84 fte)
Sjoerd Staal - projectmedewerker (1 fte)
Stacey Carrilho - medewerker administratie (1 fte)
Talitha van Ooyen - projectmedewerker (0,84 fte)
Veysel Yüce - senior projectmedewerker (0,84 fte)
Wouter Koelman - hoofd bureau & receptie en secretariaat (0,84 fte)
Zuzana Hermanova - medewerker financiën (0,84 fte)

Personeelsbeleid

In een snel veranderende samenleving en door de groeiende krapte op de arbeidsmarkt is het essentieel dat het Mondriaan Fonds alert is op zijn positie als werkgever. Het fonds hecht grote waarde aan het belang om kwalitatief betrokken en vakbekwame medewerkers aan de organisatie te binden en te blijven investeren in medewerkers zodat deze duurzaam inzetbaar blijven. In 2022 zijn er 16 nieuwe medewerkers in dienst gekomen en is er van 9 medewerkers afscheid genomen.

Op 31-12-2022 zijn er 64 medewerkers in dienst, waarvan 29 met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd en 35 met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd.

Het Mondriaan Fonds investeert in preventie en probeert ziekteverzuim zoveel mogelijk te voorkomen. Het ziekteverzuim was in 2022 5,6%.

In het jaar 2022 is een start gemaakt met het toekomstbestendig maken van het personeelsbeleid, als voorloper op het strategisch personeelsbeleid waarin zaken als duurzame inzetbaarheid, werkgeverschap, gesprekscyclus en diversiteit en inclusie een prominente plek krijgen.

Vertrouwenspersoon

Het Mondriaan Fonds heeft een externe vertrouwenspersoon die gevraagd en ongevraagd kan adviseren ten aanzien van beleid op het gebied van ongewenst gedrag. In september 2022 heeft een presentatie plaatsgevonden voor medewerkers door de vertrouwenspersoon om toegankelijkheid richting de vertrouwenspersoon te vergroten. Tevens is een klachtencommissie werkzaam, waarin 3 medewerkers van het fonds zitting hebben. In 2022 is de externe vertrouwenspersoon niet geraadpleegd en werden er geen klachten ingediend.

Thuiswerken

Een thuiswerkvergoeding en het faciliteren van een thuiswerkplek heeft verdere uitwerking gekregen in 2022. Medewerkers hebben hier volop en naar tevredenheid gebruik van gemaakt. Gezien de ontwikkelingen en in afwachting van het beleid van de Sociaal-Economische Raad (SER) zullen in 2023 nog aanpassingen plaats vinden. De fiscale regelingen vanuit het ministerie van Financiën zullen worden opgevolgd.

PVT

De personeelsvertegenwoordiging bestond in 2022 uit 4 medewerkers, afkomstig uit verschillende geledingen van de organisatie. Een aantal onderwerpen zijn dit jaar de revue gepasseerd waaronder de uitvoering van een medewerkertevredenheidsonderzoek, een nieuw protocol eindeproeftijd en de risico-inventarisatie en evaluatie (RIE). Het Mondriaan Fonds heeft er in 2022 voor gekozen om vanwege de groei van de organisatie de medezeggenschap in 2023 in de vorm van een ondernemingsraad voort te zetten.

Risicobeheer Mondriaan Fonds

De risico's zijn voor zo ver mogelijk geïnventariseerd en er zijn adequate beheersmaatregelen genomen zoals veiligheidsprotocollen en een back-up procedure. Waar nodig zijn uit voorzorg afgewogen reserves gevormd. Voor de overige risico's zoals arbeidsongeschiktheid van het personeel zijn verzekeringen afgesloten.

Jaarlijks maakt het hoofd financiën een financiële- en reputatie-risicoanalyse die met de directie en raad van toezicht wordt besproken. Ook het hoofd IT maakt een jaarlijkse analyse van de veiligheid van de IT die eveneens met de directie en raad van toezicht wordt besproken. Daarnaast heeft het Mondriaan Fonds een actieve bedrijfshulpverlening (bhv) die jaarlijks een bijscholingscursus volgt.

Adviseurs

Bij het beoordelen van de aanvragen is het advies van onafhankelijke adviseurs doorslaggevend. Zij worden geselecteerd op basis van deskundigheid en ze functioneren in commissies. Bij het samenstellen van adviescommissies wordt gestreefd naar een goede afspiegeling van de opbouw van de samenleving en rekening gehouden met de competentie interculturele sensitiviteit. Daarbij wordt waar mogelijk gelet op leeftijd, gender en de geografische spreiding van woon- en werkplaats. Mede gelet op de adviseurs die kunnen worden herbenoemd is voor de werving in 2022 gekozen om met name in te zetten op nieuwe adviseurs met kennis en expertise van het culturele veld in regio's anders dan de regio Randstad.

De wervingscampagne leverde 45 sollicitaties op. De selectiecommissie heeft met 28 kandidaten gesprekken gevoerd en uiteindelijk 26 kandidaten uitgekozen voor benoeming. Van de huidige adviseurs zijn 23 niet voor herbenoeming aan het bestuur van het Mondriaan Fonds voorgedragen; dit in verband met het bereiken van het einde van de benoemingstermijn. Er zijn 28 adviseurs voorgedragen voor herbenoeming voor de periode van maximaal 1 jaar. 9 adviseurs zijn voorzitter. 21 adviseurs zitten nog in de eerste benoemingstermijn van 2 jaar en behoeven niet herbenoemd te worden. De 26 nieuwe adviseurs zijn voorgedragen voor benoeming voor de periode van 2 jaar.

Zie hieronder een overzicht van de adviseurs, voorzitters en selectiecommissie van het Mondriaan Fonds op 31 december 2022.

Adviseurs:

Agnes Winter	Guus Sluiter	Najah Aouaki
Alex van Stipriaan	Iris Sikking	Neeltje Timmers
Aline Thomassen	Isolde Venrooy	Nicolette Bartelink
Anne Ruygt	Jan Robert Leegte	Otto Snoek
Annemarie van Eekeren	Jasper van Es	Petra Links
Ardjuna Candotti	Jonathan van Doornum	Quinsy Gario
Arminda Franken-Ruiz	Judith Leysner	Radna Rumping
Arno Kramer	Judith Spijksma	Rebecca Roskam
Arno van der Hoeven	Julius Thissen	Richard Kofi
Arnold Lubbers	Koen Delaere	Riemer Knoop
Barbara Visser	Liesbeth Labeur	Robin Waart
Bastiaan Steffens	Lieven Hendriks	Roomyla Choenni
Benoît Mater	Luuk Nouwen	Sands Murray-Wassink
Brenda Tempelaar	Manique Hendricks	Sasha Dees
Carlijn Diesfeldt	Marcel van den Berg	Sharelly Emanuelson
Chantal Tjin	Marco Streefkerk	Stefanie van Gemert
Colin Huizing	Maria Roosen	Stijn van Genuchten
Daniëlla Britt	Marianne Eekhout	Thomas Bakker
Davida de Hond	Mariska van den Berg	Tirzo Martha
Denise Campbell	Marja Bloem	Urok Shirhan
Elise 't Hart	Marleen Hartjes	Youri Appelo
Ellen de Haan	Maziar Afrassiabi	Yuki Kho
Emiel van der Pol	Michel Hommel	
Florian Weigl	Milos Trakilovic	
Frits Looimeijer	Monika Dahlberg	

Ad hoc-adviseurs:

André van Schie	Janneke van Asperen
Annemartine van Kesteren	Johan ter Molen
Annemiek Rens	Judith Niessen
Annet Zondervan	Laurie Cluitmans
Bert Sliggers	Liesbeth Helmus
Charlotte Hoitsma	Maaïke van Tooren
Dirk Jan Biemond	Marita Mathijssen-Verkooijen
Els Drummen	Marten Jan Bok
Esther Vossen	Miriam Bestebreurtje
Frank Koolen	Mirjam Westen
Friso Lammertse	Paul Devens
Hanne Hagenaaars	Sandra Bechtolt
Ingeborg de Roode	Tessel van Elferen
Irene Jacobs	Tibisay Sankatsing Nava
Jacqueline Bel	Volker Manuth
Jan Debbaut	Xander Karskens

Voorzitters:

Dyonna Benett
Femke Haijtema
Jorrit Kelder
Kees Zandvliet
Marisa Monsanto
Peter van der Es
Raul Balai
Rita Ouédraogo
Robert Jan Verhagen

Selectiecommissie:

Amal Alhaag
David Bade
Hicham Khalidi
Katja Weitering (voorzitter)
Mirjam Pragt
Steven ten Thije

Colofon

Tekst: Mondriaan Fonds

Beeld: aanvragers, tenzij anders vermeld

Ontwerp: [Das Buro](#)

Techniek: [F19 Digital Reporting](#)

©Mondriaan Fonds, maart 2023

Aan de inhoud van deze tekst kunnen geen rechten worden ontleend. Het Mondriaan Fonds heeft zich ingespannen aan alle auteursrechtelijke verplichtingen te voldoen. Voor zover iemand echter meent alsnog rechthebbende te zijn, kan deze zich tot het Mondriaan Fonds wenden. Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij en CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.